

Obsah

I. 3

II. 31

III. 73

IV. 91

V. 109

I.

Jmenuji se Marek Meduna, narodil jsem roku devatenáct set sedmdesát čtyři v horažďovické vojenské nemocnici, zpočátku jsme bydleli v babiččině bytě, jehož okna se skláněla nad hlavní silnici protínající město, pamatuji si, jak mi babička říkala, že tam je strašnej provoz, abych si dával pozor, auta rachotila po kočících hlavách, máma byla na mateřský a táta chodil do práce do Klatov na úřad, s babičkou jsme chodili na zříceniny na Práchni nebo po druhé straně Otavy na Ostrov, já byl malý, ona ještě čiperná a sestra pouhým předpokladem, někdy v polovině mateřský školky se rodiče rozhodli, že se přestěhujeme do Prahy, táta přes známý na městském úřadě sehnal dvoupokojový byt v Praze-Krči, byla to rychlá akce, otec se nikdy s ničím příliš nemazal, jeli jsme nákladákem, na korbě rachotil majetek, mezi domy stály panely, bláto a kaluže, po ulicích pobíhaly děti v teplákách, na základku jsem začal chodit do přilehlé školy v Jánošíkově ulici, asi do sedmé třídy jsem dostával na vysvědčení samé jedničky, hodně jsem se učil s tátou i s mámou, i když matika mi šla skoro sama, soudružka učitelka mi říkala, že na ni mám talent, hodně jsem si kreslil a chodil ven s klukama hrát fotbal, ke konci základky po nás chtěli, abychom napsali, kam půjdeme pak, napsal jsem tam gympl Budějovická, protože byl blízko, a na druhé místo jsem uvedl učební obor zedník, táta mi radil, že poctivé řemeslo se hodí vždycky, naštěstí jsem se na gympl dostal, takže naše stavby zůstaly ušetřeny mé vrozené nešikovnosti, dokonce to byl gympl s výtvarným zaměřením, což jsem zprvu netušil, oproti základce jsem procházel s odřenýma ušima, ale dozvídali jsme se hodně o starým umění, což mě bavilo, po revoluci se v knihkupectvích začaly objevovat knížky od Taschenu, v nově založeném časopise *Reflex* vyšel velký článek o právě zesnulém malíři Keithu Haringovi, jak jsem přestal dávat pozor na výklad látky, začal jsem se během vyučování nudit, s Kreunou a Alanem jsme náruživě kreslili do sešitů, což

se jednak odrazilo na mém prospěchu, který se ještě více zhoršil, a také to akcelerovalo můj zájem o současné umění, několik let po gymplu jsem se dostal na Akademii výtvarných umění v Praze, jíž všichni říkali a dosud říkají Akáda.

Mám po svých slovanských předcích hnědožluté oko, ploský obličej a neobratnost v řeči. Mé způsoby jsou stejně tumpachové jako jejich. Avšak sprchuji se vícekrát než jednou týdně. Slovaní bývali svého času nejhluupější z tvorů země, malý páchnoucí lid z nížin. Ošklivý a neotesaný. V tomto století příčinlivosti se hrozím všech zaměstnání. Pěstuji lenost a zášť. Pracující se mi hnusí. Štítím se dobroty. Kdo dal mému jazyku tolik obratnosti k přetvářce a lži, kdo ukul zášť mé mysli. Nezaměstnaní, buzny, nemohoucí, důchodci, děvky, odložené děti, vrazi, já patřím k vám. Vidím, jak plamen stravuje klidné čtvrti, bere si majetek, banky, budovy vlády. Cítím v kostech zmar a smrt. Jsem malomocný duchem, odpadáva ze mne maso, hniji a vzpomínám na svůj život a na to, kým jsem byl. Jmenuji se Marek Meduna a přišel jsem na svět na konci roku devatenáct set sedmdesát čtyři v zaplivané vsi jménem Krejnice. Matka tam byla na návštěvě u prarodičů a odjet porodit do nemocnice nestihla. Má se za to, že to je naše rodinná tradice. Matka byla povita před železničním přejezdem na silnici z Horažďovic do Strakonice. Vlak nejel, šraňky byly dole, voda praskla a matka vyšla ven na svět, rozměklá a neduživá, obalená kalem vagíny. Já jsem se narodil u babky v kuchyni. Pupeční šňůru matka přeřízla kuchyňským nožem. Řval jsem, až se šumavské vrchy otrásaly. Co má paměť sahá, bydleli jsme v Horažďovicích Na Loretě. Často jsem chodil na návštěvu za oběma babkama, jedna bydlela u škrobárny a druhá s dědou v ulici za náměstím, naproti místu, kde v devatenáctém století stával Špalíček. Obvykle v neděli dopoledne, zatímco matka kuchtila cmundu, jsme s otcem navštěvovali

prastrýce Škodů, který měl velkou knihovnu, spoustu obrazů, sbírku falešných amfor a suvenýry z cest až na sám konec socialistického světa. Protože jsem se vetřel do jeho přízně, ukazoval mi knížky o umění, o architektuře, učil mě číst, hrál si se mnou. Naneštěstí mi ukázal i knihu od Joachima Barranda o paleontologii a geologii, na jejímž základě jsem patnáct let dělal vše pro to, abych se stal geologem. Během nich jsme se přestěhovali do Prahy, rodiče se po mnoha potyčkách rozvedli, já se dostal na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy, kde jsem definitivně pohřbil své přání být geologem. Exaktní duch matematiky a fyziky se mi hnusil, už na střední škole jsem oba předměty úspěšně ignoroval. Když jsem zvažoval, co dál, rozhodl jsem se, že bych mohl být umělcem, docela mě bavilo kreslit, také jsem měl pocit, že v této profesi se člověk nepřetrhne, tak proč ne. Řeči o talentu od boha, uměleckém předurčení jsem nikdy nebral vážně. Sice trvalo několik let, než jsem se dostal na školu, tedy na Akademii výtvarných umění. Připravoval mě rtuťovitý Josef Wágner, kterému se, doufám, daří dobře, a který mě vždycy povzbuzoval slovy: „Meduno, nejdřív jsem si o tobě myslel, že si pěknej vůl, ale pak jsem zjistil, že si šikovnej jak vopice. Dávej si na to pozor.“ Byly to roky úhoru, kdy jsem pěstoval odloučení a rozbředlost. Ale věci se změnily a škola akcelerovala můj talent ke špatnosti a ničemnosti.

Jmenuji se Marek Meduna, na základní škole mi říkali Zmetek a na gymnázium Meuna. Mám křivé a žluté zuby a zkažený dech. Narodil jsem se devatenáct set sedmdesát čtyři v Praze, rodiče jsou původem z malého města a venkova, prarodiče pocházeli z venkova všichni, kromě tátova dědy, který byl z Mostu. Bohužel jsem ho nezažil, umřel, když bylo tátovi patnáct let. Táta potkal mámu na vysokoškolských kolejkách v roce devatenáct set sedmdesát, po čtyřech letech se vzali. Máma se, jak se

říká, vdávat musela. Dětství jsem trávil u babiček, hlavně u té z Horažďovic, vzpomínám si, že jsem sedával za oknem, koukal ven a zatloukal hřebík za hřebíkem do bukových odřezků, jimiž babička topila. Nedávno jsem četl v Hrabalově *Obsluhoval jsem anglického krále* o postavě, která dělala to samé, protože byla opožděná, ne-li dementní. Od dětství jsem si rád kreslil, ale asi to nepřekračovalo míru obvyklou u ostatních dětí, máma mi říkala, že do lidušky jsem chodit nechtěl. Když mě tam vedla přihlásit, vzpřičil jsem se ve vchodu, začal hystericky vřesťet a za boha nechtěl vejít. Čištění zubů jsem taktéž zanedbával. Na konci základky jsem si o hodinách začal do penálu kreslit loga metalových kapel, prostřelené hlavy, zbraně a kytary. Na gympl jsem se nedostal, šel jsem na učňák do Konstruktivy, kde mi zpocené ovzduší učňovské vzájemnosti příliš nevyhovovalo, naštěstí jsem měl dobrý prospěch a táta mi přes kamaráda z vejšky zařídil, že jsem mohl po roce přestoupit nejdřív na učiliště na Zelené lišce na obor stavební mistr s maturitou a po dalším roce na gympl na Budějovické. Přestože patřil mezi nejhorší pražská gymnázia, domníval jsem se zpočátku, že je naprosto nad mé síly, naštěstí se to ale nějak poddalo. Po revoluci jsme začali s klukama poslouchat punkový kapely, koupil jsem si obě desky Joy Division. O hodinách jsme kreslili, pod lavicí četli *Respekt* a *Revolver revue*. Rodiče se doma hádali, až litaly talíře. Po gymplu jsem nastoupil na několik let do divadla Labyrint, kde jsem dělal kulisáka. Rodiče se rozvedli a otec odstěhoval. Začal jsem bydlet v Podolí v propůjčeném kamarádově bytě. Rozhodl jsem se, že se stanu malířem, maloval jsem, kreslil a znova maloval a po několika pokusech jsem se konečně dostal na pražskou Akademii, Umprumku jsem ani nezkoušel.

Jmenuji se Marek Meduna, otec přesvědčil mámu, aby mi dali jméno Marek po plavci Marku Spitzovi, který na olympiádě

v Mnichově získal sedm zlatých medailí a který se tímto výkonem stal předmětem obdivu mého otce, jak to však myslel či co tím sledoval, nevím. Narodil jsem se v nové Thomayerově porodnici v Krči, otec říkal, že ho nechtěli pustit na návštěvu, protože ještě nebyli s mámou svoji, máma se totiž nechtěla vdávat s břichem, měla jakousi nutkavou potřebu vzepřít se tlaku rodiny, která jí jako jeden muž, nebo spíše žena říkala: „Teď už holka vopravdu musíš. Přivést dítě na svět a nebýt vdaná je holý nerozum.“ Dnes mám pocit, že jsem celé dětství strávil pojížděním na tříkolce a hraním si na staveništi, kde byly panely a seskládané kanalizační trubky, po deštích jsme se s kamarády plavili po vzednutých loužích a jezírcích, které se šířily po rozrytých stavebních parcelách. Ven jsem vyrážel čistý a vyžehlený a domů se vracel zabahněný a špinavý až za ušima, za což jsem byl po zásluze seřezán jak řešeto. Bydleli jsme na Lhotce. Otec mi dosti důrazně říkal, že se musím učit, abych nedopadl jako strýc Ivan, který skončil v polepšovně a dnes dělá závozníka. Ve strachu z otcova řemenu jsem jakžtakž prospíval, i když ze zpěvu a jazyků jsem měl vždy dvojky, někdy i trojky. Po základní škole jsem šel na gymnázium, kde to bylo skvělý, lépe řečeno gympl byl hroznej, ale měl jsem výborný spolužáky, ostatně se s nimi vídám dodnes. Martin Krummholz vede českou pobočku Adidasu, Karel Ledvinka šel na přírodovědu společně se Štěpim, oba tam zůstali a pilně budují své akademické kariéry, Bimina počítá tetřívky v Krušných horách, Plěša je diplomatem v Izraeli, jeho kolegou je studentský vůdce z našeho gymnázia Ladislav Havrda, Anča je ve Francii, kde začala dělat na konzulátu, na starost má reprezentaci a dobré jméno české kultury, Hynek je právníkem, dělá v jedné významné advokátní kanceláři, a konečně Alan pracuje na ministerstvu průmyslu, ovšem jeho pracovní náplň a pozice se mi vykourila z hlavy, a co se týká mě, asi rok po škole jsem vylétl z rodičovského hnízda na Lhotce

a přes krátké intermezzo v kamarádově bytu zakotvil v dolních Holešovicích, chtěl jsem to mít blízko do nové školy. Hned po gymplu jsem se totiž s těžko uvěřitelným štěstím dostal na Akádu, na obor vizuální komunikace.

Jmenuji se Marek Meduna, narodil jsem se předčasně na konci roku devatenáct set sedmdesát tři, měl jsem být vodnář, ale bohudík jsem se stal střelcem. Asi měsíc jsem ležel v inkubátoru, malý savec pod zářivkami. Ostatně neduživý jsem byl celé dětství, mezi sedmým a třináctým rokem jsem chodil pravidelně dvakrát týdně na vakcíny. Co se pamatuji, jesle jsem nenavštěvoval a do školky docházel sporadicky, většinou mě rodiče dávali k jedné z babiček. Čtyři roky po mně se narodila sestra, takže máma byla na mateřské prakticky sedm let v kuse. Poté co začala chodit do práce, jsem nastoupil na základní školu. Máma je Židovka, rozená Hozmanová, ale Židovka bez víry i tradic. Děda byl příslušníkem sekularizovaného plzeňského měšťanstva, prodával v obchodě domácí potřeby a nikdy nechtěl mluvit o tom, co dělal před rokem čtyřicet osm. Zapomněl jsem zmínit, že jsme od mého nejranějšího dětství bydleli v Praze, v malém panelovém domě v Krči poblíž Štúrovy ulice, na patře jsme sousedili se strejdou Ivanem, tetou Markou a oběma bratrance. Se starším Davidem jsem si chodil hrát ven, běhali jsme okolo baráku se sídlištní bandou dětí, matně si vybavuji, jak mladší bratranec Pavel jednou snědl žízalu, čímž si získal respekt i nás všechny znechutil, jindy zase snědl prášky z domácí lékárny, museli ho pak odvézt do nemocnice, kde mu vypumpovali žaludek a dali transfuzi. Babička občas říkala, že se mu změnila povaha, že je od té doby zlejší a lakomější. Ani nevím, co bych řekl o škole, o sestře, čím jsem naplnil všechny ty roky, zbyla mi jen hrst dokola vyprávěných historek, avšak pocit účasti se vytratil. Po základní škole jsem šel na gymnázium v Hellichově ulici. Do

sametové revoluce jsem prospíval obstojně, na vysvědčení jsem míval jedničky a dvojky, pak se to ale nějak zvrtno, začali jsme s Kreunou a Tomajdou pít alkohol, kouřit trávu a hlavně chodit na koncerty. Poprvé jsme byli na Orlíku, který hrál na Dobešce. V publiku pogovali punkáči a skinheadi, nad nimi se vznášel hustý kouř, někdo hajloval, David Matásek z *Básníků* hobloval kytaru, Dan Landa zpíval jako o život a cikáni se báli vyjít na ulici. Nově založená hudební vydavatelství se pustila do vydávání zakázané hudby a my do jejího poslechu a můj prospěch šel razantně dolů, čímž se změnil i mé priority, bylo mi jasné, že o geologii, po jejímž studiu jsem doposud toužil, si mohu nechat jen zdát, že budu muset zvolit nějaké náhradní řešení. Trochu jsem kreslil, tak když jsem zjistil, že na Akademii výtvarných umění berou i bez maturity, bylo rozhodnuto. Kupodivu mě vzali hned napoprvé. Maturitu jsem nakonec udělal, byť s odřenýma ušima.

Mé jméno je Marek Meduna a můj život byl a je prostý a jasný. Nyní se ho pokusím letmo připomenout. Narodil jsem se v září roku devatenáct set sedmdesát tři v Podolí. Bydleli jsme poblíž Štúrovy ulice v Krči. Otec dělal stavebního technika a chodil po melouchách, matka byla se mnou na mateřské a já jsem si na rozdíl od Miloše Zemana svou existenci neuvědomil ve třech letech, ale mnohem později, a proto rané údobí svého života znám jen z vyprávění matky, otce a obou babiček, u nichž jsem během dětství trávil drahně času. V mé mysli zůstaly jen záblesky obrazů, u kterých si nejsem jistý, zda jsou mé, či zprostředkované. Například jedu na tříkolce přes dálniční přejezd, dole se míhají auta, na obzoru se zubí horizont sídliště, je teplo, ale obloha je podmračená, jedu za tátou do práce, jsem si jistý, že jsem vyrazil tím správným směrem. Nebo jdu se sousedkou babičky z Horažďovic na procházku na Ostrov, povídáme si, je to o hodně starší,

ale hezké děvče. Rozhovor příjemně plyne, ona se ptá, já odpovídám. Za parkovými stromy je slyšet Otava a cítit sluncem rozpařená tráva čerstvě požaté louky. Je to zvláštní, protože mnoho dalších let jsem se styděl i jen promluvit několik slov s děvčaty, hlavně když jsem byl sám, hlavně když byla starší a pěkná. Anebo mám strach, rodiče mě nechali samotného doma, mám pocit, že mi kdosi černý stojí za zády. Protože v televizi nic nedávají, jdu do kuchyně a strouhám hlavičky všech zápalek, co doma najdu. Hmotu rozdrtím a nasypu ji na lžici. Lehce ji nahřívám nad plamenem hořáku. Chci ji roztavit a nalít do formičky na cíněného vojáčka. Hmota však náhle vzplane, čímž mi sežehne řasy a ofinu... Do školky jsem moc nechodil, jesle si nevybavuji vůbec, když mi byly čtyři roky, narodila se sestra. Na základní školu v Jánošíkově ulici jsem začal docházet až v sedmi letech. Sedl jsem si do zadní lavice ke klukovi v dřínovejch lacláčích. Jmenoval se David, posléze si vysloužil přezdívku Opice. Spolu s ním, Buřtem a Sedlou jsme protloukli celých osm let základky. Převážně jsme chodili vysedávat před zeleninu, kupovali si za kapesný ovocný nanuky, ulizovali jsme a o čemsi se bavili, většinou asi o fotbale. Nebo jsme vyráželi blbnout do Krčského lesa anebo jsme si hráli u Opice s angličáky nebo dělali zápalné bomby z cukru a hnojiva. Od páté třídy jsem musel z družiny vyzvedávat sestru a po škole ji dovést domů, takže většinou chodila všude se mnou. Po základce jsem se dostal na gymnázium na Budějovické, které bylo zaměřeno na stavební techniku. Otec měl velkou radost. Během studia jsem ji ale rodičům moc neudělal. Na hodinách byla nuda, seděl jsem v lavici s Alanem, nudili jsme se, nedávali pozor na probíranou látku a kreslili si do školních sešitů. Z jedné strany byla chemie, fyzika, ruština, základy odborné přípravy a z druhé naše kresby. Ze začátku jsem v tom měl systém, pak se nějak vytratil. O hodinách angličtiny a ruštiny, kdy se naše třída dělila na dvě části, jsem seděl podle

zasedacího pořádku v lavici s Alešem Skřivánkem. Všichni až na nás byli natěsnáni v blízkosti katedry, my s Álou jsme toho však nedbali a vždy si bez ohledu na probíranou látku sedli úplně dozadu co nejdále od učitelky. Můj prospěch se pomalu stupeň po stupni zhoršoval až do čtvrtáku, ještě že gympl neměl víc ročníků, v pátém bych asi propadl. Opravdu učit jsem se začal až těsně před maturitou. Proto bych řekl, že tři jedničky a čtyřka z angličtiny nebyl zas až takový průšvih. Kupodivu jsem se hned po škole dostal na demografii. Studoval jsem ji dva roky, trochu jsem pronikl do tajů statistiky, sociologie a natality. Pamatuji se, že na semináři sociologie nám byl vysvětlován rozdíl mezi charismatickým lídrem a necharismatickým politikem na příkladech Václava Havla a Václava Klause. Ale už během střední školy jsem začal malovat, zpočátku jsem používal temperu, posléze přešel na olej, i když jeho dlouhé schnutí mi dodnes činí jisté problémy. Měl jsem rád hlavně surrealisty, o skonu Salvadora Dalího jsem se kdysi dávno dočetl v *Sedmičce pionýrů*. Louskal jsem Perruchotovy životopisy impresionistů, postupně jsem si ale oblíbil i baroko, hlavně Rubense. Jak tento zájem narůstal, uvědomil jsem si, že nemohu sedět na dvou židlích, odešel jsem z demografie a za obrovské podpory Josefa Wagnera jsem se pokusil připravit na talentové zkoušky na Akademii výtvarných umění. Napoprvé jsem se celkem očekávatelně nedostal. Ale nevzali mě ani napodruhé, ba ani napotřetí. Očekávání na konci roku a následné zklamání v roce novém byl můj každoroční rituál. Můj takzvaný talent rozeznal až napoštěté Jiří David. Celý ten čas jsem se živil jako kulisák, a to nejprve v Labyrintu a posléze v Národním divadle.

Jmenuji se Marek Meduna, i když ve skutečnosti se jmenuji Marek Hozman, matčino jméno Meduna jsem si vzal za vlastní podle Picassova vzoru. Babička, rozená Zachová, provdaná Medunová,

mi říkala: „Marečku, aspoň ty, když už nikdo, si musíš udělat vysokou školu.“ Když o tom nyní přemýšlím, domnívám se, že touto větou v dobrém i zlém hluboce ovlivnila můj život. Avšak neměl bych příliš odbočovat, matka se narodila v Komušíně, což je vesnice kousek od Horažďovic v jihozápadních Čechách. Děda umřel na rakovinu tlustého střeva, když bylo mámě pět let, záhy nato se s babičkou a sourozenci přestěhovali do Prahy. Otec pochází z Horažďovic, jeho máma až do smrti dělala ve fabrice na výrobu hokejek, která však ihned po sametové revoluci zkrachovala, naštěstí babička už v té době dávno užívala zaslouženého důchodu. Děda umřel dávno předtím, v půlce šedesátých let, byl stavbyvedoucí a celý život trpěl astmatem, což ho v kombinaci s prašným prostředím staveb umožnilo k smrti, stalo se tak, když bylo otci dvanáct let. Otec se s matkou poznali na tanečních zábavách V Zářečí, kam se sjíždělo široké daleké okolí. Na koncert Matadors otec doteď s láskou vzpomíná, z celé události mu zřejmě nejvíc utkvěly boty Jiřího Korna, podle jeho popisu se domnívám, že se jednalo o jakési semišové koně. Chodili spolu asi rok, když zadělali těsto na můj příchod. Tehdy když holka byla v tom, musela být svatba, břicho nebřicho, to se nedalo nic dělat, matka se vdávala asi ve třetím měsíci, bylo jí jednadvaacet, otci dvaadvacet, oba byli považováni za starší. Měli svatbu, dá se říci, na poslední chvíli, v nejvyšší čas. Narodil jsem se ve strakonické porodnici. Bydleli jsme u babičky v Horažďovicích, asi to bylo náročné soužití, rok po mém narození jsme se přestěhovali na nově postavené sídliště v Praze-Krči. Otec chodil po melouchách a méně již do svého zaměstnání. Profesí byl stavební technik, po revoluci se jeho činnosti začalo říkat inženýring. Máma byla na mateřské. Čtyři roky po mně se narodila sestra. Na základní školu jsem chodil do přilehlé Jánošíkovy ulice, byly tam dvě školy, já jsem navštěvoval tu horní. Ve třídě jsem patřil ke skupině šprtů. Až do osmé třídy jsem měl na vysvědčení samé

jedničky. Během studia jsem obdržel několik funkcí. Na prvním stupni jsem holkám, když zlobily, odstříhával na nástěnce červené trpaslíky, jedna z děvčat odstříhávala modré nám klukům, na druhém stupni jsem byl sběrovým referentem a v osmé třídě předsedou třídy. Po základní škole jsem se dostal na Gymnázium Jana Nerudy. V té době jsem hodně četl, hlavně historické romány od Jarmily Loukotkové a Josefa Tomana. Na gymnáziu jsem vypadl ze skupinky premiantů a oblíbenců a bezbolestně splynul, ničím nevyčíváje, s průměrem. Vlastně jsem šel na gympl, protože jsem nevěděl, čím bych chtěl být, měl jsem nějaké dětské představy o popelářích, kosmonautech, horolezcích. Ty jsem však ani já sám nebral příliš vážně. Od druháku jsme začali se spolužákama jezdit stopem do zahraničí. Prázdniny jsme trávili ve znamení dalekých cest, čímž jsme se i sblížili více, než je tomu obvyklé ve školních škamnech, a tak jsme přáteli vlastně dodnes. Stále se, i když bohužel s řídnoucí frekvencí, pravidelně setkáváme v hospodě U Emila Holuba na Výtoni a jezdíme spolu na silvestra. Myslím, že někde na těchto cestách, mezi čekáními na odpočívadlech a mlčenlivým sezením v cizích autech, ve mně uzrálo rozhodnutí stát se umělcem, tuto roli jsem si v sedmnácti nedokázal představit jinak než jako povolání malíře. Čas však ukázal, že věci jsou komplikovanější. Přihlásil jsem se do ateliéru Jiřího Sopka na Akademii výtvarných umění. Zkoušky na umělecké školy probíhají v lednu, takže v březnu jsem už věděl, že mě nevzali, a ničím nemotivován jsem maturitu udělal s pořádně sedřenými zády. Po prázdninách jsem nastoupil jako kulisák do divadla Labyrint. Byl jsem v té době zamilován do spolužačky z gymnázia. Také se hned po škole nikam nedostala, a tak jsme se sblížili a navštěvovali společně představení divadla Sklep, chodili jsme na výstavy, snažili se dostat zadarmo na tehdy ještě vzácné koncerty zahraničních kapel. Spolu jsme viděli i jedno z prvních, a ještě dobrých, vystoupení Šumu svistu.

Na Akademii jsem se hlásil pravidelně každý rok, mezitím jsem střídal různá zaměstnání, ne že bych chtěl, ale vždy je přerušily prázdniny, kterých jsem se nechtěl vzdát, takže jsem obsluhoval kopírku, byl skladníkem v pivovaru, správcem databáze na ministerstvu vnitra, úředníkem speditérské firmy, uklízečem, nádeníkem. V devadesátém osmém roce jsem se konečně odstěhoval od rodičů a s Andreou jsme se nastěhovali do garsoniéry v Podolí. Rok poté mě na Akademii naposedmé konečně vzali. Toho roku jsme na Štědrý večer zůstali s Andreou spolu sami doma, nikam jsme nešli, ani ven, ani k rodičům.

Jmenuji se Marek Meduna, narodil jsem se sedmnáctého prosince roku devatenáct set sedmdesát tři v krčské porodnici. Na palec levé nohy mi přivázali cedulku se jménem a položili mě mezi ostatní novorozence. Táta u porodu nebyl, v té době to ani nebylo zvykem. Bydleli jsme s mámou a tátou, dvěma strýci, tetou a prarodiči v malém domku na pražském Chodově. Náš pokoj byl potažen tapetou s potiskem plachetnic a majáků. Mám ještě někde založenou fotografii, kde mě drží děda v náručí. Oba se usmíváme a stojíme před loďkami a světly majáků. Za námi je vidět na stole dort, tak se asi slavily něčí narozeniny. Z té doby si nepamatuji téměř nic. Když mi byly asi tři roky, naplánoval pražský magistrát stavbu sídliště, která zasahovala i na náš pozemek. Prarodiče si mysleli, že je rozumnější se podvolit, a podepsali, že svolují s výměnou našeho domu za čtyři byty v panelových domech, vilu vzápětí zbořili, a s ní i celou stranu ulice, v níž byla umístěna, druhá měla štěstí a zůstala stát dodnes. Přestěhovali jsme se do třípatrového paneláku v Krči, na patře s námi sousedili strýc, teta a bratraci. Do školky jsem moc nechodil, většinou jsem byl u babičky v Horažďovicích nebo mě hlídala máma. Na základní školu jsem nastoupil o rok později v sedmi letech. První dva roky jsem navštěvoval tu v Písnické

ulici na Lhotce, pak jsem kvůli rodičům a sestře přestoupil na Základní školu Jánošíkova. V průběhu studia jsem měl většinou vyznamenání s konstantní dvojkou z hudební výchovy. V osmé třídě jsem se rozhodl, že se zkusím přihlásit na Gymnázium Jana Nerudy, které bylo jediné v Praze zaměřeno na ložiskovou geologii. Otec tam měl přes své melouchy v rámci Akce Zet nějaké známé a zkoušel mi zařídit protekci. Nakonec jí nebylo třeba, i když vlastně nevím, zkoušky jsem úspěšně složil. Seděl jsem během nich v lavici s hubeným uhrovitým klukem, který se jmenoval Alan. Když jsme v září nastoupili do školy, sedl jsem si opět vedle něho, vždyť jsme se znali od zkoušek. Dnes mohu říci, že studium gymnázia ucpalo naše hlavy hloupostí, opakováním prověřeného a vskutku zbytečného učiva, učitelé byli způli blázni a z druhé části nedůtklivci vyžívající se v drezuře opic, jimiž jsme tehdy v jejich očích dozajista byli. Učili nás nemyslet, procvičovat omezenost, pokoušeli se nás stáhnout na svou úroveň, kdyby měla škola víc než čtyři roky nebo kdyby nepřišla uprostřed studia revoluce, která přece jen otrásla jejich postavením a způsoby, určitě bychom se my všichni jejich zajatci také proměnili v důstojné byrokraty tohoto smrtícího světa. Naštěstí jsme se, či alespoň část nás, tohoto stigmatu a ponížení pokusili ve zbytku těch nevkusných devadesátých let zbavit. Jestli se nám to povedlo, je samozřejmě otázka, pravdou však zůstává, že když si vzpomenu na ona léta, nevybaví se mi krom mých spolužáků zhora nic. Pohřbil jsem je včetně svých chudých znalostí hluboko na dně své hlavy. Osvobodil jsem se při štípání drátů, při skládání kolekcí voňavek do krabice jedoucí na pásu, při nahazování omítky, při vynášení mrtvých holubů a kondomů z vršovických světlíků, v dělnických profesích a brigádách, jimž jsem prošel po gymnáziu. Unikl jsem tomu zhoubnému tlaku na výletech s Martinem Krummholzem a jinými, ujel jsem se Štěpim, Plěšou, Andulou prostě pryč, k čerstvému vzduchu moře,

k prašným pouštím, do hor i na okraj horkem rozpečených dálnic, během let jsem odložil i barevné oblečení z vietnamských tržnic, prestiže, a konečně se dostal na školu mého srdce a začal navštěvovat Akademii výtvarných umění v Praze.

Jmenuji se Marek Meduna. Narodil jsem se na konci roku devatenáct set sedmdesát čtyři v Krči. Máma byla tenkrát na návštěvě u prababičky, která bydlela na sídlišti u Krčského lesa. Nenaďale jí praskla voda a já se rychlostí fotbalové střely dral na svět, bylo jasné, že k Apolináři, kde byla objednaná, by to nestihla, tudíž jsem se narodil ve zdejší porodnici. Pomalu se z toho stává náš rodinný obyčej. Babička mámu porodila ve frontě aut před šraňkama na silnici mezi Horažďovicemi a Strakonice. Vařila dědovi jídlo na dobu, co bude v nemocnici, až dostala tak silné stahy, že bylo zřejmé, že porod je otázkou minut. Děda ji okamžitě naložil do auta, a ač se od Komušína k nemocnici řítil jako blesk, nezadržitelně nezastavil, voda praskla a autem se náhle rozlehl vřískot mé mámy, protože byla babiččíným čtvrtým dítětem, porod byl lehký, lehký jako pírkó sice ne, ale přeci. Bydleli jsme na nově postaveném sídlišti Jižní Město, okolo domů byla volná prostranství, na kterých jsme si hráli, proluky byly zaplněné poflakujícími dětmi. Holky skákaly gumu, my jsme hráli céčka, jezdili bez držení na kolech, prolezali kanály. Jednou týdně jsme chodili na návštěvu k babičkám, ke každé jsme se tedy dostali jednou za čtrnáct dnů, dům v Krči se střídal s činžákem v Horažďovicích, nedbajíc zimy ani léta odbíjelo toto střídání roky mého dětství. Babička z Horažďovic zdědila dům po prastrýci Škodů, byla v něm umístěna velká knihovna, mnohokrát větší, než jsme měli doma, na stěnách byla pověšena spousta obrazů, které většinou v impresionistickém duchu zachycovaly malebná zákoutí Horažďovic, na krásných dřevěných policích (ano, dnes bychom řekli, že byly z masivu) se

skvěly napodobeniny amfor a suvenýry ze strýčkových cest. Pro-
mačkávaný plech z Gruzie, mušle z Bulharska, úlomek mozai-
ky z Turkmenistánu, matrjoška z Moskvy, vázy ze Sevastopolu.
Mezi knihami jsem našel svazky o mineralogii, paleontologii či
morfologii krajiny, jimž jsem propadl, a od svých šesti let jsem
měl zcela jasno, čím bych se měl stát – byl jsem rozhodnut stát
se geologem, abych mohl jezdit do ciziny jako prastrýček. Po
vyučování na základce jsem s kamarády vyrážel do Prokopské-
ho údolí hledat trilobity, snil jsem o cestě na Kozákov, kde jsou
naleziště achátů i olivínů. Nakonec jsem ale svůj největší mine-
ralogický úlovek našel na návštěvě u strýce Petra v Jablonci nad
Nisou, ve štěrku u silnice jsem nasbíral asi třicet olivínů a něko-
lik úlomků asi patnácticentimetrové geody achátu. O geologii
jsem se často bavil se svým pionýrským vedoucím, studoval sta-
vebnictví na ČVUT, tak k tomu měl, tehdy jsem si myslel, blízko.
Po základní škole jsem nastoupil na gymnázium v Hellichově
ulici, které bylo zaměřeno na ložiskovou geologii, naneštěstí po
revoluci, která přišla, když jsem navštěvoval druhák, zaměření
jednotlivých tříd zrušili. Ostatně příval nové, zahraniční a dří-
ve zakázané hudby učinil přítrž mým studijním návykům. Čím
dál více jsem si o hodinách kreslil, nedával pozor, kresby jsme
si vyměňovali s Kreunou a Alanem a naše prospěchy se pro-
padly o několik stupňů níže. Na začátku roku devadesát jedna
vyšlo číslo *Reflexu* s dlouhým článkem o Keithu Haringovi. Jím
inspirováni jsme s Kreunou v ulicích Prahy namalovali několik
obrázků. Mysleli jsme si, že děláme graffiti, ačkoliv dnes by to
nikdo za ně nepovažoval. Po gymnáziu jsem se vlastně jen hlásil
na Akademii výtvarných umění, maloval, kreslil a utloukal čas
mezi brigádami a krátkodechými zaměstnaneckými poměry, ani
nevím, jak se to stalo, ale najednou bylo pět let pryč a rodiče už
došli na práh své trpělivosti, naštěstí jsem se na pátý pokus na
Akademii dostal.

Já, Marek Meduna. Slyšíte hlahol polnic a rohů ryk. Nebeskou hudbu a zpěv andělů, chechtání, ďábelské bubny. Jsem křtěn singulárním a biřmován absolutním. Jsem nekonečný a opakující se. Jsem kosmos, syn Prahy, bouřlivý, masitý, smyslný, nenasytý, žíznivý a plodný. Narostl jsem v břiše matky velký a nesmírný, vymknutý šedivé době, ničící a milosrdný, tyčící se nad rodiči do výšin chrámů. Byl jsem nepřívětivý, ješitný, hrabivý, mělký, lstivý, zbabělý, zlomyslný, byl ve mně vlk, had i prase. Byl jsem, jsem a budu. Vteřiny jsou stejně daleko od věčnosti jako roky a staletí. Jsem mimo světlo slunce i měsíce svit. Rodím se z hlíny a uléhám v popelu. Jsem věčný a planoucí, syn Prahy, matky měst. Tvořím a jsem tvořen. Píši a jsem psán. Maluji a jsem malován. Akademie, se mnou stoupáš, se mnou padáš. Umění, jsi obrozeno. Světe, já jsem ty.

Narodil jsem se v polovině sedmdesátých let v Praze, vyrůstal jsem na jejím okraji v průběžně, svépomocí dostavovaném a vybavovaném domě, oblékán do pletených svetrů a živen domácimi kompoty z ovoce vyrostlého na přilehlé zahradě. Má zkušenost jistě není ojedinělá... píše Tomáš Dvořák a má pravdu. Narodil jsem se v roce devatenáct set sedmdesát čtyři v okrajové čtvrti Prahy, kde jsem i vyrůstal. Obývali jsme s rodiči byt v malém cihlovém domě ve Štúrově ulici v Krči. V sousedním bytě na patře s námi bydleli i prarodiče z máminy strany. Ještě před mým narozením zbourali náš dům, aby spolu se starší zástavbou uvolnil místo plánovanému krčskému sídlišti. Tátu s mámou, dědu s babičkou a strýce s tetou úřad rozestěhoval do jednotlivých sídlištních bytů na Novodvorské. S demolicí domu jsme ztratili i zahradu, což nesl obzvlášť těžce děda, který na zahradě pěstoval broskve a meruňky, vzadu za domem choval králíky. Prarodiče vzápětí zakoupili chalupu v Defurových Lážanech, kam celá naše rodina, včetně strýců a tet, začala jezdit

na víkendy. Během víkendů jsme ji přestavovali, strhli stodolu a místo ní postavili *novou chalupu*, děda dal plně průchod své pěstitelské vášni, rouboval stromy, máma, teta a babička zavařovaly kompoty, vyráběly marmelády a džemy. Postupně se narodili bratranci, sestřenice a sestra, takže se nás prohánělo okolo chalupy šest. Abych nezapomněl, jmenuji se Marek Meduna, Meduna po otci, Marek po Marku Spitzovi mnohonásobném vítězi olympijských her v Mnichově. Máma říká, že jsem jako dítě nechtěl jíst, dokud mi babička nezačala číst, že jsem byl mazané, ale jinak docela hodné dítě. V sobotu dopoledne jsme zajížděli nakoupit do blízkých Horažďovic, při té příležitosti jsme chodili na návštěvu k babičce z otcovy strany. Babička byla vdova, děda umřel, když bylo tátovi dvanáct let. Když jsem jí byl svěřen na hlídání, chodili jsme spolu na Prácheň zapálit svíčku na hrobě. Přes zříceniny hradu jsme sešli úzkou pěšinou okolo skalního ostrohu dolů k Otavě, podél níž jsme se vrátili polní cestou zpět do města. Babička měla dům u mlýnského náhonu. Udělali jsme si s tátou pruty z lískového keře. Navečer jsme nahodili, prut zatížili kamenem a ráno se těšili na úlovek. Já jsem většinou chytil jen okouna nebo bělici, můj největší úlovek byl úhoř, který se někomu utrl i s vlascem z rybářského prutu, a jak úhoř plaval dolů po proudu, tak se vlasec, který mu vedl z tlamy, namotal na můj vlasec a já ho ráno ke svému překvapení vytáhl. Celá rodina nejen stavěla, betonovala a pěstovala zeleninu, ale i kradla, chodili jsme s rodiči v noci na brambory, na kukuřici, na hrách. Na něj nás babička posílala tak často, až ho bylo tolik, že ho nestihla zavařovat a větší část se zkazila. S bratrancem jsme pytláčili kapry v chovném rybníku u Černic, odkud, jak nám někdo řekl, pocházel druhy slavný fotbalista Skuhravý. Jednou, vlastně několikrát, jsme ukradli v kachňárně několik kachen. Pokradmu jsme se příkradli k plotu, opatrně přelezli pletivo, potichu došli k měsícem ozářenému hejnu

bílých kachen. Z nedaleké vesnice se neslo štěkání psa, blízký les šuměl, vlnky na rybníku měkce šplouchaly, kachny snad spaly, bylo slyšet jen tlumené šustění peří, a hlídač, jak jsme se ujistili, asi před půl hodinou odjel domů. Lehkými přískoky jsme se rozběhli k hejnu chytit nejbližší ptáky. Jakmile jsem vběhl na pláž, nohy mi podjely po vrstvě hoven a já jsem jak po mokré trávě sjel do vody, celé hejno se postavilo na zadní a začalo zběsile kejhat. Celý mokrý jsem viděl bratrance, jak na břehu honí kachny, kterému mu však překvapivě obratně unikaly. Nakonec jsme na břehu posbírali kachní mrzáky, kteří nemohli chodit ani poletovat. Vystrašení hlukem jsme rychle přelezli plot, přehodili si přes něj kachny a s nimi na řídítkách odjeli do Lažan. Zobáky jsme jim svázali gumičkou do vlasů, aby nás během jízdy neprozradily. Děda měl z kachen radost a během léta se o ně staral tak dobře, že se všechny uzdravily. Od mých zhruba čtrnácti let se rodiče začali hádat, o čtyři roky později se rozvedli, ztrátu otcovského dohledu jsem považoval za ulehčení, po gymplu jsem se rozhodl, že budu malířem, risknul jsem odchod z Přírodovědecké fakulty, jak jsem to tehdy chápal, směrem k životu, k zaměstnání kulisáka a budoucí umělecké kariéře. Oddálení otcovského vlivu mi toto rozhodování velmi usnadnilo. Řekl bych, že tento okamžik byl v mém životě rozhodující, pak už může následovat výčet emancipačních kroků, ovšem to bych upadl do značného zjednodušování, neboť cesta byla strastiplná a prašná, vroubená trnitými keři a plná výmolů. Každopádně na Akademii jsem se dostal, navzdory varování Josefa Wágnera, který mi pomáhal s přípravou na přijímací zkoušky a neustále spílal, že umělci jsou zlé, egoistické děti, kterým není dáno dospět, a jen se nevzrušeně prohlížejí v zrcadle, zatímco svět okolo nich se rozpadá na kusy.

Jmenuji se Marek Meduna a v současné době bydlím v Holešovicích. Narodil jsem se, samozřejmě si to nepamatuji, ale rodiče

mi to řekli a mám to zapsáno v dokumentech, které se za mnou od narození táhnou, osmnáctého prosince devatenáct set sedmdesát tři, to je přesně o deset let později než Brad Pitt. Mám sklony ke grotesknosti, jsem Čech, nijak jsem se o to ale nezasloužil, a proto, stejně jako tolik jiných Čechů, na to nejsem nikterak hrdý, беру tuto skutečnost jako pouhý holý fakt. První dovolenou jsem s rodiči strávil v tehdejší NDR. Přijeli jsme k moři v noci, naši prokázali totožnost u brány kempu a ubytovali jsme se ve velkém stanu, který pro nás postavili otcovi kolegové z Výstavby sídlišť. Jednalo se o rekreaci ROH, bylo zde mnoho kolegů, známých a přátel. Rodiče vybalili, se sestrou jsme nafoukli matrace, rozbalili spacáky a snažili se do nich vlézt, aniž by se dovnitř dostal všudypřítomný bílý písek. Usínali jsme za zvuku příboje a škrábání větru v korunách přímořských borovic. Noc byla v kempu rušná, neklidně jsem se převaloval z boku na bok. Těšil jsem se, až poprvé v životě spatřím moře, myšlenky na ně jsem nemohl vypudit z hlavy, občasné zacloumání celtou stanu mě vždy vytrhávalo z dřímoty, cítil jsem, že sestra nespí a s otevřenýma očima hledí, tak jako já, do tmy. Ráno jsem se probudil, vysoukal se ven, proběhl mezi stany – obrovská bílá pláž se táhla zprava doleva a přede mnou se prostírala ocelově šedá hladina rozbouřeného Baltského moře, přes obzor přejížděly obrovské lodě, tehdy jsem si myslel, že vojenské, představoval jsem si, že jsou velké jako náš panelový dům a že vozí do NDR atomové zbraně ze Sovětského svazu. Ze stanů začali vycházet první lidé, mezi nimi i otcovi kolegové, jaké bylo moje překvapení, všichni na pláži byli nazí, nahatí lidé vylézali ze stanů, snídali, koupali se, sušili, staří, mladí, děti, hezcí i oškliví, leželi za lehátkovými zástěnamí proti větru a písku, hráli volejbal, jejich obrovské chlupaté penisy, povislá prsa se klímaly do všech stran. Rychle jsem se vrátil do stanu, rodiče byli také překvapení, ale nakonec mě zradili a rozhodli se, že se

přece jen podvolí zdejšímu mravům. Já jsem však odolal všemu domlouvání a celý pobyt strávil ve vlhkých, studenou mořskou vodou nasáklých plavkách. Většinou jsem si kreslil ve stanu nebo s nahou sestrou stavěl pískové hrady, nesnášenlivé endérácké děti nám je chtěly rozbořit a házely po nás vyplavené medúzy, které se v houfech rozkládaly, zamořující celé pobřeží, v mělkých zátocinách. Po čtrnácti dnech martyrium dovolené u moře naštěstí skončilo. Nasedli jsme do auta a už v Rostocku nepřipadala skutečnost, že jsem oblečen, nikomu nápadná, natož aby ho pudila k jakýmkoli poznámkám. Hned po prázdninách jsem začal navštěvovat základní školu Jánošíkova, učení mi šlo poměrně samo, většinou jsem měl vyznamenání, i když ve čtvrté třídě jsem si pádem na hlavu při klouzání po linoleu přivodil silný otřes mozku. Máma mě odvezla do nemocnice, kde jsem pozvracel ordinaci i s doktorem. Nechali si mě v nemocnici na pozorování. Ležel jsem ve velkém pokoji s dalšími asi patnácti malými pacienty. První týden mi bylo chvílemi špatně, tak jsem jen ležel, koukal do stropu, poslouchal okolní oddychování a ledoval si temeno hlavy. Pak jsem pookřál a toulal se po chodbách, chodil nahlížet do operačního sálu, v jídelně jsem s ostatními dětmi koukal na válečné seriály, byl jsem v nemocnici víc než tři neděle. Máma se už o mě začínala strachovat, vypadalo to, že na mě zapoměli, díky rekonvalescenci jsem vypadl z učebního procesu a rapidně se mi zhoršil prospěch, v pololetí jsem měl tři trojky, v dalším půlroce se mi ale prospěch vrátil do normálu – holt jsem měl strach z otce a jeho koženého pásku. Po základní škole jsem se dostal na gymnázium Budějovická, sdílel jsem lavici s Alanem Beguivinem a Martinem Krummholzem, za námi seděli Aleš Skřivan, Michal Kreuna a Dáda Koubek a v lavici před námi Štěpán Mikeš, kterému se říkalo Štěpi, Pertlíček a Pléša, holky seděly až o kus dál. V prváku o přestávce se všichni shlukli do postávající skupinky, povídali si a tvářili

se vyspěle. Většinou jsem neměl co dělat, tak jsem pomalu jedl svačinu, koukal z okna, předstíral, že si opakuji učivo či, když jsem se už hodně nudil, šel na záchod. Jednou jsem přistihl Alana, jak během hodiny chemie smrká do penálu. Postupně jsme se všichni skamarádili, vyspělí s nedospělci, vyčouhli s mrňousy, kluci s holkama už méně. V létě jsem jel na několik dní k Beguivinům na chalupu do Dolních Lysečín, během let jsme tam začali jezdit všichni, hlavně na silvestry, občas i na víkendy, všichni jsme v té době milovali Káču a kreslili si během vyučování do sešitu, pozor jsme samozřejmě nedávali. Jak jsme začínali pít alkohol, čím dál bolestněji jsme si my kluci uvědomovali absenci jakýchkoli sexuálních zkušeností vyjma onanie, a raději jsme každý předstírali zkušenost. Vzpomínám si, jak Aleš v prváku rozkládal o svých milostných zkušenostech a holkách, byla jich pěkná řádka, všechny byly jako on z Uhříněvsi, jen Vanda se později přestěhovala do Strašnic, odkud ji znal i Štěpi. My jsme s otevřenou pusou poslouchali a tiše mu záviděli. Věřili jsme mu na slovo. Po devadesátém roce jsme začali chodit na punkové koncerty. Kupodivu náš první koncert se odbyl návštěvou Orlíku. Vnímali jsme tehdy skinheady a punkáče jako jednu skupinu lidí, jednu a touž subkulturu. Nějací tlustí skinheadi nám chtěli dát do držky. Tak jsme s Kreunou vzali do zaječích a z Dobešky rychle unikli do spletitých uliček horního Braníka. Když jsem doma poslouchal první album Oi! od Orlíku, přesvědčoval jsem svého otce, že jejich texty jsou nadsázka, že přece nemohou být rasisté, vždyť v nich hrál na kytaru Kendy z *Básníků*, pak se z nich ovšem v řádu několika týdnů rasisté stali, skinheadi a punkáči přestali být přáteli. Pléša jejich první desku rozbil kladivem, Aleš ji vyhodil z okna, já jsem na ni raději zapomněl, tudle jsem ji při stěhování našel. Sice se opakuji, ale všem se nám líbila Káča, proč na to nedat důraz, ostatní holky nestály za zlámanou grešli, snad ještě Eva Bimová a Anička Petrášková, ta

ovšem měla silné kotníky. Během výuky jsme leželi s Alanem a Kreunou v hlubokém zákopu, byli jsme bezpečně ukryti před kulometnou palbou nových informací a dole na dně pytle jsme si kreslili a hráli. Motiv Alanových kreseb byl prostý, šlo o různé způsoby a možnosti, jak zachytit situaci muže v rádiovce a odhozené banánové slupky. Já jsem se v té době cítil jako pokračovatel tradice Picassa a nic nebylo troufalejšího, Kreuna vytvářel zvláštní secesi ovlivněné kresby pavoučích žen. Na konci třetího jsem po mixele, kterou jsme vypili s Alešem Skřivanem, Jitkou Hurábovou a Evou Hamerskou o přestávce mezi dopoledním a odpoledním vyučovacím blokem, málem pozvracel našeho ředitele, který se jmenoval Kopecký, ale jemuž nikdo neřekl jinak než Rak. Od chvíle kdy na školu neznámý pachatel napsal nápis *Kopecký je čůrák*, a někdo jiný pak, my jsme si mysleli, že školník, zamazal slabiku *čů*, od té chvíle byla jeho přezdívka jasná. Kreuna začal o prázdninách chodit s Káčou, čímž nám všem vypálil rybník. Po gymnáziu jsem se stal kulisákem v Národním divadle, pracovali jsme na směny, dva dny práce, jeden den volna, svátky nesvátky, od prázdnin do prázdnin. Dělal se mnou bývalý bubeník Orlíku, nemluvil a stále poslouchal walkmana, tehdy hrál se Sahulou a jeho Syny výčepu. První půlrok jsem skoro nemluvil, byl jsem stydlivý hoch, alespoň do té doby, než jsem se otrkal. O prázdninách jsme se vydali stopem do Holandska a Francie, seděl jsem vedle tureckého řidiče, mlčel, hrálo autorádio, za okny se krajina rozžala soumrakem, červeně se rozlila po pusté, kameny pokryté pláni, která se prudce svažovala ke Středomoří. Hladina byla vyleštěna větrem, tráva, kameny, soumrak i krajnice mizely za našimi temeny, měli jsme stažená okýnka a teplý vítr nám vlasy sčesával dozadu, zvenku byla cítit slaná mořská voda, ani jeden z nás neuměl francouzsky. Přemýšlel jsem, jak bych namaloval výjev, který nám ukazoval výjimečnost a prastarý půvab světa rozkládajícího se okolo jedoucího

renaultu, světlo v mysli ozařovalo jeden obraz za druhým, štětec byl poslušný mých přání, a ne naopak. Po prázdninách, po našem výletu jsme se vrátili do Prahy, kde jsme opětovně zapadli do vyjetých kolejí. Když jsem pak Káče ukazoval nové obrazy, říkala, že jestli mě teď nevezmou na Akademii, tak půjde a nasype úřednicím na studijním oddělení jed do kafe, její bratranec se dostal na Umprumku a její dědeček sbíral za první republiky obrazy, stále mají doma Slavička, i když Špálu jim ukradli a už se nenašel, ačkoliv velmi podobný obraz se objevil v aukci organizované galerií Vltavín, ale Káčini rodiče nemohli dokázat, že právě tento obraz je ten jejich, neboť dědeček si za první nepořídil k obrazu certifikát, prostě jejího názoru jsem si považoval, navíc se mi líbila a o to víc mě to těšilo, ovšem na Akademii mě vzali až za několik dlouze se vlekcoucích let. Hlásil jsem se několikrát k Milanu Knížákovi, ale nakonec mě kupodivu přijal jeho věčný oponent Jiří David. Kolega ze zkoušek mi nadšeně vykládal, že to je naprosto skvělé, že jdeme do nejlepšího ateliéru ve škole a kdesi cosi. Já jsem jeho nadšení nesdílel, přece jen, hlásil jsem se jinam a o umělci Jiřím Davidovi jsem do té doby nikdy neslyšel. Každopádně po zkouškách si mě, Luďka Rathouského a Pavlu Gajdošíkovou Jiří David pozval do kabinetu, aby nám oznámil přijetí, a svou řeč ukončil památnými slovy: „Vítejte ve výtahu ke slávě.“

Jmenuji se Marek Meduna, narodil jsem se druhou březnovou sobotu roku devatenáct set sedmdesát tři v Horažďovicích ve zdejší nemocnici. Babička na ni sice vždy jen nadávala, a nejen ona, nemocnice nepožívala valné pověsti, babička mámě spílala, že měla родit raději v Sušici, ale to by jednak nestihla, neboť jsme ještě neměli auto, a v druhé řadě do okrsku zdejší nemocnice spadala, bydleli jsme tehdy u pradědy v Boubíně a máma byla ráda, že ji tam s tátou hodil soused, prostě se s tím nedalo

nic dělat, stejně tak jako nikdo nesměl chodit za plentu při volbách, ostatně ani nikdo z mých příbuzných nechodil, ať nadával na poměry, jak chtěl, za plentu si netroufl. Babička měla pifku na horažďovické lékaře od té doby, co babičku Pepičku špatně diagnostikovali a uplatnili tak nesprávnou léčbu, ona pak zemřela na obyčejný žlučníkový záchvat. Rodiče se po porodu přestěhovali do Horažďovic, bydleli jsme u otcovy matky v bytě nad hlavní silnicí. Vzpomínám si na rachocení vojenských kolon, výhled z oken bytu na oprýskané zámecké hradby i vedlejší silnici, která se zvolna svažovala podél hradeb k mlýnskému náhonu, který spolu s Otavou svíral Zářečí z obou stran. Rodiče chtěli, abychom se časem přestěhovali do Prahy, pryč od tchyně, mysleli si, že jim tam život přece jen půjde o něco snadněji, v Praze, tam je blaze, dělali to pro mě, aspoň dnes mi to tak interpretují, máma si ale musela dodělat maturitu, bylo jí teprve sedmnáct let, a otec již několik let pracoval na městském úřadu v Klatovech. Každé ráno dojížděl z Horažďovic do Klatov a večer zpět. Ráno se nasnídal, vzal si aktovku, před domem zamával mámě vyhlížející z okna, nastoupil do autobusu, který ho opět před domem na druhé straně silnice vyplivl v šest večer, pokud se ovšem z práce nějak neulil – občas se zadařilo. Mámě šestinedělí splynulo se svatákem. Po dobu vyučování mě hlídala babička, dávala mi sunar, já spokojeně tloustl a zvykl si na něj, čímž jsem se odvrátil od mámina prsu. Máma a babička přeměnily kuchyň v bitevní pole, hádaly se o nádobí, o to, co bude k snídani, obědu, večeři. Zákopová válka neměla a nemohla mít konce, žádná neustoupila ani o píď a čekala na chybu té druhé, mámu pohánělo mateřství a babičku zkušenosti, otec zápolení přihlížel nevěda, co říci, na kterou stranu se přiklonit. Tu a tam se pokoušel napětí hasit vtípem, činil to však natolik neobratně, že jen přiléval benzín do ohně. Kolíbku i kočárek jsme dostali od prastrýce Škodů, který bydlel u náhonu asi sto metrů od nás.

Svá slova mohu dosvědčit fotkami v rodinném albu. Objektiv fotoaparátu mě skoro vždy našel sešněrovaného, zavinutého, bez pohybu, buď v kolíbece, nebo v tom proutěném masivním kočáru, který pocházel snad z první republiky, či přinejmenším z temné hloubky padesátých let. Mojí zábavou prý toho času byla hlavně hovna, především má vlastní, když mě nechali i jen na malou chvíli bez dozoru, zajel jsem ručkami pod pleny, nabral čerstvé hovno a pomazal sebe i okolí v mém dosahu. Bohužel mě v tomto stavu ani jednou nevyfotili, ach, ti zlovolní rodiče, dal bych si nyní tu fotografii na svůj blog jako doklad mých raných uměleckých ambicí. Ostatně tuto zálibu rodiče zmiňovali vždy, když mi chtěli takzvaně přistříhnout křídélka. „Ty jeden hovňousku. Mareček hnědáček.“ Častovala mě tak i sestra, která se narodila až pět let po mně, a tedy k tomu nemá sebemenšího práva, ale vždy se ráda připojí k obecnému veselí na můj účet. Do Prahy jsme se přestěhovali po dvou letech, máma už měla maturitu dávno za sebou, jedna, tři, jedna, dva, což vůbec nebyl špatný výsledek, a byla se mnou na mateřské, do práce se nehrnula, nebyla hloupá, aby to usnadňovala komunistickému režimu. Strýc Ivan sehnal dva dvoupokojové byty ve Štúrově ulici v Praze-Krči. Jeden jsme zabydleli my a druhý strýc, teta a oba bratřenci, David a Pavel. Na základku jsem chodil do dolní školy v Jánošíkově ulici. Prospěch jsem měl slušný, většinou vyznamenání. I když z toho, co mi říkala babička z Horažďovic, jsem měl pocit, že v Horažďovicích měli všichni samé jedničky, které jsem nikdy neměl. Už v první třídě jsem byl odhalen jako nejméně muzikální dítě ve třídě. Co říci dál..., než řeknu švec, nejsem panic, ano, stříh, kopuluji na trávníku za bývalým zámkem v Lažanech, pode mnou leží Simona z Plzně, všichni jí říkají Simča, má mě ráda, že prý mám správné kecy, ale já mám potíže vyznat se v jejím pohlavním ústrojí, zoufale mi chybí praxe, její chlupy jsou tvrdé a ostré jako drátěnka, ženské

tělo splývá s tmou, vše je tak cizí a jiné. Po několika sekundách ejakuluji na trávník, a jak jsem byl opilý, rychle střízlivím. Druhý den jsem pomáhal dědovi uvazovat stromky angreštu, sluníčko mě hrálo na ohnutých zádech a penis se mi samou pýchou dmul v úzkých nohavičkách trenýrek, důstojně a chlapsky se pohupoval, cítil jsem ho, cítil jsem se jinak, důstojněji. „Už nejsem panic“, oddechl jsem si, „konečně“. „Ty už nejsi...“ závistivě nedokončil svou větu Štěpán Mikeš. Ještě dlouho jsem onanoval s pomyšlením na svůj výkon, který byl ovšem na dlouhou dobu poslední. Simoně jsem se pro jistotu začal vyhýbat. Následující scéna, dělám zkoušky na AVU, konečně mě vzali do druhého kola, ateliér se mnou sdílel Petr Motejzík, Pavla Gajdošíková, David Kořínek a další dva lidé, jejichž jméno jsem zapomněl. Myslím, že mě tehdy všichni svorně nesnášeli. Já si ale ničeho nevšiml a dál si dělal srandu na svoji, jejich adresu. Nevražili jsme, jsouce sobě soupeři, snažili jsme se jakýmkoli způsobem zaujmout. Petr pil pivo a byl nezvykle žoviální, já nesnesitelný, Pavla klevetila a David vzdychal, kouřil jednu davidoffku od druhé, ve svých dvou metrech stejně nepřehlédnutelný. Nakonec jsme se dostali, alespoň ti, které jsem byl schopen vyjmenovat, navzdory všem antagonismům nás vzal Vladimír Skrepl. Protenokrát je možné tuto větu považovat za poslední.

II.

Marek Meduna se narodil na sklonku roku devatenáct set sedmdesát tři v Praze. Byl mráz, až praštělo, Kunratický les se blýskal čerstvě napadaným sněhem. Chodby blízké nemocnice byly plné polehávajících prvorodiček, pokoje byly napěchované k prasknutí, v porodních sálech panoval čilý provoz, čilejší, než bylo všem milé, vysoce převyšující kapacitu sálů. Normalizace započala před několika málo lety, a už bylo zřejmé, že se za života všech prvorodiček nic nezmění. Země byla uzavřena neprostupnými hranicemi. Helena Medunová, jejíž dívčí jméno znělo Hozmanová, se provdala za Jana Medunu dvacátého prvního srpna roku devatenáct set sedmdesát tři. Bříško jí nadzdvihávalo dlouhé krajkové na zem spadající šaty z půjčovny. Babička jí říkala, že udělala dobře, „vždyť ten Honza je dobrý a navíc hezký kluk“, je pracovitý, což není od věci, protože se teď o ni bude muset postarat. „Ale babi, o to přece nejde...“ „Paní Medunová, můžete jít domů,“ řekla sestřička a propustila paní Medunovou. Zavolala z vrátnice manželovi, který pro ni záhy přijel. Stihli to domů přesně na Štědrý den. Stromeček světélkoval. Tchyně obalovala řízky. Bramborový salát už byl na stole. Unaveni usnuli na kanapi před zapnutou černobílou televizí, podřimovali, dokud je Marek svým vřískáním neprobudil, měl pořádný hlad, chtěl pít. Nebozí savci. Bydleli na patře s příbuznými. Starší bratrance ho brali, jen co mohl chodit, ven, před barák, hrát si na zabahněnou plochu hřiště plnou povykujících dětí. Dospělí pozorovali své ratolesti z balkónu. Když někdo zlobil, hlasitě křičel, pral se, nelenili, seběhli z balkónu a několika fackami učinil přítrž. Když zaznělo z otevřeného okna „večere“, rozeběhly se všechny děti poslušně domů. Rodiče poslali Marka do školky až ve čtyřech letech, z jeslí se vyzul úplně, myslím, že se to projevuje dodnes špetkou asociálnosti v jeho chování. Většinu času byl doma, paní Medunová byla na mateřské, nebo jezdil na delší pobyty k oběma babičkám, víc ale k té do Horazďovic, přece jen

tam bylo lepší ovzduší než v Praze na Hájích. „Holt chce to čerstvej luft,“ poznamenal vždy jeho děda. Marek seděl u babičky na parapetu, pozoroval za oknem po kočících hlavách rachotící auta, občas projela vojenská kolona, která teprve rozdrnčela okna v celém domě, ba v celé ulici. Proud aut ne a ne ustát. Vojáci sedící na korbách nákladáků zasmušile vyhlíželi ven. Otec mu později radil, že až půjde pozdě do školy, má se vymluvit, že nemohl přejít, neboť ulicí projížděla kolona. Každý věděl, jak jsou dlouhé, i soudružka učitelka by to musela pochopit. Základní školu začal navštěvovat o rok později, při pohovoru to doporučila rodičům soudružka zástupkyně. Marek se jí zdál trochu opožděný. Nejprve docházel dva roky na základní školu v Písnici, po dvou letech přestoupil kvůli sestře na Základní školu v Jánošíkově ulici. V Písnici měli plno. A rodiče chtěli, aby chodili na jednu školu. Prarodiče z matčiny strany zakoupili stavení v Defurových Lažanech. Všichni společně tam začali jezdit každý víkend, vyjma víkendů, na které připadla pracovní sobota, těch však s léty ubývalo, a tak druhý, pátkem a nedělí rámovaný venkovský život mohl jen vzkvétat. Pěstovali rajčata, papriky, okurky, zdatně kompostovali, pleli, hnojili, roubovali stromy na zahradě, sklízeli úrodu, vyhodili nábytek po původní majitelce, co s rozvrzanými almarami, a zakoupili si sektorovou stěnu a barevnou televizi. S bratřenci, sestřenicemi a sestrou pomáhali v přestavbě chalupy, vozili na oranžových tatrovkách cihly, kátrovali písek. Ve volném čase víkendu se potápěli v rybníce. Pytlačili ryby, kradli jablka, brambory, hrách, kukuřici. Marek Meduna základní školou procházel bez větších problémů, nevyčníval a měl průměrně dobré výsledky, takže ho učitelé i spolužáci nechávali na pokoji. Po škole si chodili hrát na rozestavěné sídliště na kopci nad školou. Bavili se rozbíjením uskladněných skel, házením keramických trubek na dno vybagrovaných jam. Efektivně se tříštily o dno. Lámali dřevěné trámky o panely, házeli

po sobě jílem, zapalovali povalující se polystyren. Lezli na zaparkované stroje. Jednou rozbili okénko a vlezli dovnitř bagru. Uvnitř si zapálili cigáro, nikdo z nich ale neuměl šlukovat, tak jen zadýmali prostor a načichli kouřem, raději se pak šli toulat na několik hodin do Krčáku, aby přestali být cítit a rodiče nepoznali, že kouřili. Občas je při demolování staveniště přistihli procházející důchodci, začali na ně rvát, a to bylo znamení vzít rychle nohy na ramena. Jednou to Pete a Márfi nestihli, mrštný stařec je dohnal a odvedl do ředitelny. Oba dostali v pololetí dvojky z chování. Pro výstrahu, příště by šli do pastáku, jak řekla soudružka ředitelka. Po základní škole se dostal na Gymnázium Jana Nerudy. Otec tam měl známé z Akce Zet. Ve třetáku přišla takzvaná něžná revoluce. Sedmáctého listopadu Marek Meduna ležel doma a předstíral, že je nemocný, byla to jedna z mnoha jednodenních absencí. Po víkendu přišel do školy a zjistil, že není výuka, že celá škola stávkuje, protože neměli doma telefon, nemohl ho nikdo informovat. Revolucí vzala zasvé jeho kariéra v Radimovi, uklidňovalo ho vědomí, že stávku na škole organizují kluci ze školního Svazu socialistické mládeže. Během ní pořádali diskuse v tělocvičně, kam docházeli herci z nedalekého Realistického divadla, disidenti a jiné významné osobnosti těch dnů. Hovořilo se o tom, co se děje, jak hluboký byl úpadek Československa, co by se mělo stát se společností, jaké zřízení je nejlepší, všichni se většinou shodovali, že nejvhodnější by bylo navázat na slibný a násilně přetržený vývoj v osmašedesátém a přebudovat naši společnost v ideálu socialismu s lidskou tváří, pak se však přihlásil jeden kluk z prváku a řekl, že se jeho rodiče vrátili ze západního Německa a přivezli spoustu dárků, který u nás nejsou k dostání, a říkali, jak to tam je skvělý, proto si on myslí, že by nebyl špatný ten kapitalismus. Byl to šok. Poprvé, co si Meduna pamatoval, někdo použil toto zapovězené slovo v kladném významu. Rodiče se rozvedli a matka se vrátila

k dívčímu jménu Hozmanová. Jako ozvěna rodinných otřesů se rozpadlo i Československo. Ještě chvíli bydleli všichni spolu, otec v bývalém dětském pokoji, pak ale se odstěhoval do garsoniéry v Petrovicích. Marek ho tam občas navštěvoval. V té době byli spolu několikrát v hospodě na pivo. Bylo vidět, že se v otci něco zlomilo. Z hlediska jejich vztahu to byla nejlepší doba. Otec byl nejistý i citlivý a vstřícný i chápající. Úplný opak než v minulosti, kdy zastával roli dohlázele a drába. Meduna maturitu udělal s odřenými zády, po ní se dostal na geologii, z které ovšem záhy zběhl, v té době se už pokoušel malovat a měl pocit, že by nebyl schopen dělat pořádně dvě věci najednou, malovat a studovat. Nastoupil na místo kulisáka v divadle Labyrint. Domníval se, že je to jen na chvíli, ale ten okamžik se protáhl na několik let. Vždy v listopadu si podal přihlášku na Akademii výtvarných umění, v lednu donesl do prvního kola přijímacích zkoušek své domácí práce a po obdržení dopisu, který mu sdělil, že nepostoupil do dalšího kola, si pro ně počátkem února zase došel. Mrzlo, desky s výkresy třimal pod paží, Letenská pláň tlučila hluk silničního provozu na ulici Milady Horákové, město se od něho odtáhlo a svět ztichnul, pozvolná hranice Letenských sadů mu záhy zastoupila cestu, on se vmísil mezi stromy, umiňoval si, že letos je to opravdu naposledy, kdy jim dává příležitost rozpoznat a přijmout takový talent, a zvolna sešel dolů k tramvaji, kde dospěl k pravému opaku, že se naopak bude pokoušet o přijetí do té doby, než si pedagogové uvědomí svůj hloupý omyl. Na jinou školu se navzdory naléhání rozumnějších lidí okolo sebe nikdy nepřihlásil. Přišlo mu pod úroveň jít na Pedřák či Umprum. Na koncertě Psích vojáků se seznámil se Silvií Skřivanovou, s níž začal záhy chodit a po dvaceti třech letech se konečně zbavil svého panictví. Ejakuloval Silvě na záda. Její sestra se ve vedlejší pokoji učila zlomky. Sperma otřel do papírového kapesníčku a zapomněl na něj. Po měsíci ho našel

v Silvině nepořádku. Po čtvrt roce jeli na výlet do Moldávie a po půl roce si pronajali jednopokojový byt v Podolí, kde spolu začali bydlet. Maloval obrazy volně inspirované starým uměním. Byly vždy poplatné příslušnému oblíbenci: Rubensovi, Leonardovi, Tizianovi... Pokoušel se jim přiblížit, ale poněkud neúspěšně, ovšem. Sylvie malovala též, měla ráda současné, často konceptuální umění, díky ní se leccos přiučil. Silvii vzali o rok dříve, vyjednala mu několik konzultací u Jiřího Davida. Na jeho popud zvětšil formát, tužku zaměnil za uhel, koupil si Art Now, umínil si, že se dostane na školu i za cenu, že zcela popře své dosavadní názory na současné umění. Ale kruci, co je nám po něm, proč by nás měla zajímat suma jeho života, jistě se ptáte? A máte pravdu, každá otázka do jisté míry predestinuje odpověď, smyslu nemá nejen tento výčet, a to jsme se pokusili vybrat z šedivé reality jen ty věru význačnější okamžiky a dodat jim lesku slov, a přesto to není žádná sláva, ba bída to je, drama velikosti ulomeného nehtu, je zřejmé, že jeho vlastní život má smyslu tím méně, viděno shora, od vás, z vysoko položené divácké galerie. Grafománie, nutkání sepišovat cokoli, je příčina i následek, alfa i omega, proto se bez argumentace raději přenesme o chvíli dále. Marek Meduna sedí za počítačem, opisuje ze svého deníku, připravuje výstavu do galerie A.M.180, kterou vedou sourozenci Hoškovi a Štěpán Bolf, brácha Pepy. Má ještě v plánu koupit hodiny a přetřít je stříbrnou barvou, zadat sousedovi jeho matky panu Kozlerovi výrobu jakýchsi odpařovačů, do kterých by pak mohl nalít místo vody barvu. Má ještě více plánů, také ho napadlo udělat něco s popiskami a s interpunkcí, pokud vyřízne interpunkční znaménka například z překližky, mohl by je přišroubovat k podlaze, aby o ně návštěvníci výstavy zakopávali. Před týdnem byl navštívit své děvče, které bylo na stáži ve Vídni, a když scházeli z Kahlenbergu dolů k Dunaji, výstavu si důkladně promyslel, to se ví, musel se snažit, přece jen to měla být jeho první samostatná výstava. Předsevzal si

tehdy, že se bude snažit uskutečnit všechny své nápady navzdory pochybnostem, ale jejich realizace velmi často veškeré předpoklady proměnila v pouhý prach. Avšak další události již byly za horizontem, teprve k nim měl/o dojít, on i ony, jako Slunce, jako Země.

Kdy započal svůj život Marek Meduna, není podstatné, nebudu vás tím unavovat, každý se někdy a někde narodil a nikdo se na to nepamatuje, možná kromě matek, a i ty mají právě tento okamžik zastřený utrpením a euforií, která jim rve tělo na cucky. Vlastně až dnes tam většinou jeden svědek je, otec, který zkoprněle hledí na známé tělo novými očima, na milovanou bytost, která protrhla závoje stereotypů, všednost, a tvrdě a násilně se vtiskla do jeho vědomí. Pak tam je také lékař a sestra, pro které jsou naopak všichni zaměnitelní a kteří, pokud nic nevázne, záležitosti pracovního dne s uspokojením pouští z hlavy, především ty řvoucí uzlíčky – jeden jako druhý. Když se narodil Marek Meduna, otec přítomen nebyl, doba byla jiná a otcům v tomto ohledu nepřála, čekal u tchyně na telefon. Když mu z nemocnice zavolali, že vše je v pořádku a že má syna, sebral se s tchánem a oba se v hospodě opili namol. Jan Meduna si namluvil Helenu Hozmanovou na zábavě v Sušici. Pokušoval u baru, rovné kaštanové vlasy mu úhledně padaly na ramena. Boty měl dle nejnovější módy a k nim dojem, že mu to náramně sluší. Na parketu výletní restaurace Na Zářečí se zrovna předváděly dvě sestry, obě, ať už jim to slušelo nebo ne, narvané v barevných minisukních. Taktéž podle poslední módy. Móda ještě nevyšla z módy. V Horažďovicích toho času ještě modernismus něco znamenal. Během večera se spolu dali do hovoru. Ta ošklivější byla samozřejmě výmluvnější. Slyšeli se špatně, hudba hrála nahlas, hity Rebels, Blue Effectu a dalších skupin duněly vyzdobeným sálem restaurace. Všichni měli být správně sjetí jako v Americe, místo toho ale v sobě měli jen pár piv, odvážnější několik panáků. I banální marihuana zněla příslibem

emigrace a svobody. Lidé tančili, jiní posedávali nebo se ve dvojicích vytráceli do tmy. V prostoru se vznášel oblak cigaretového kouře. Slabé osvětlení bylo milosrdné vůči zažloutlým stěnám a pavučinám v rozích místnosti. Za okny tiše plynula Otava okolo nábřeží. Pstruzi rejdlili pod hladinou. Vrby se nakláněly nad podezřelým břehem. A než bys řekl švec, byla ta hezčí v jináči. A když už tam jednou byla, zazvonil zvoneček a rodiče zvolali důrazně, ale i zvesela: Svatba, svatba. A ženich vedl nevěstu, pán se šerpou pronesl projev, všichni si připili, ošklivá sestra vyhodila do vzduchu hrst rýže, kamarádi z Beat klubu nasadili chomout. Pod bílými šaty se bouřilo kulaté břicho a Marek Meduna, tehdy vystupující pod jménem Nepoznaný, seděl uvnitř, hověl si v kozelci a světa nedbal. Pak ho však odtud vyhnali, oslnili, na nožičku mu napsali slovo Marek, bůh ví po kom, čert ví po čem. Marek Meduna rostl jak dříví v lese na jednom pražském sídlišti. Proháněl se s partou kluků po zpustlých zahrádkách, po bahnitých staveništích, stavěli prámy z polystyrenu, plavili se přes kaluže, lezli na panely, kouřili, rozbíjeli stavební materiál, házeli jablka po cikánech ze statku, koule po opilém Mikuláši a čertovi a hlavně utíkali, brali do zaječích, zdrhali a ujížděli na kole, před fackou, rozlíceným sousedem, školníkem, pádným řetězem. O víkendu jezdili za babičkama, do Sušice a na Háje. Marek jedl koláče, hnětýnky, buchty a odmítal všechno maso, zeleninu a ovoce. Banány a pomeranče sice byly vzácné, ale jemu nechutnaly. Když byl u prarodičů v Sušici, děda ho bral na ryby a na houby. Když šli plavat, posadil si ho za krk a brázdil Otavu sem a tam. Po čtyřech letech se narodila jeho sestra, čímž ho svrhla z trůnu hlavního mazánka. Krušné časy zatukaly na okno. Nejasná tvář temné postavy ho děsila v osamělém bytě. Pak ale přišla škola, čapla ho za flígr a na záda mu zavěsila rozměrnou aktovku. Vypucovala mu boty od bláta, přičísala vlasy na pěšinku a zahrnala ho do třídy. Školního jídelna udělala škrť přes jeho mazánkovský rozpočet – dušená mrkev,

buchtíčky se šodó, trocha flaksy, koprovka byly teď jeho chlebičkem. Šok, šok, šok. Prvního půl roku raději nemluvil. Učitelka si v pololetí pozvala rodiče, aby jim sdělila, že pokud to bude takto pokračovat, půjde Marek do zvláštní školy mezi cikány. Nakonec to nějak zvládnul, pomalu se rozmluvil, našel si kamarády mezi spolužáky. Trojky vyměnil za dvojky. Otcův řemen nezahlélel, ale to už měli video, barevnou televizi i nahrávky od tety z Německa. Cukr s bičem byly ve vzájemné rovnováze. A jak šel čas, rozešly se díly jeho seriálu se začaly kvapem zmenšovat. Konec základy, přihláška na učební obor stavební technik s maturitou, konec komunismu, kupónová privatizace – Hedva z Moravské Třebové. Byt a různé holky, občasná návštěvy rodičů. Restituce. Zájem o umění. Návštěvy kurzů kreslení, hodiny aktu na Akademii výtvarných umění. Orišek a Štoss – mistři proporcí a jejich teleskopické ukazovátka. Přísátí se k bujnému prsu alma mater. Akáda. Jiří David a Mirek Pesh. Ego a empatie. Promiňte, kritici, všichni jsme byli pro pravici. I Jirka David, i Mirek Pesh, i Milan Mikuláščík. Založení Rafanů. Pivo, mnoho piváků, ještě více pivsonů. Nuda. Zlatá mládež. Extáze, empatie, elesdé, Radost. Parties. Lidi na parketu. Spooky a Fluke. Ach, peníze, ty neviditelné digitální jednotky kutálejí se z konta na konto. Má jich pořád dostatek, má jich přešel. Občas pozve Rafany na pivo, někdy si od nich koupí nějaké umění, od Jirky a od Ludka, dělá si, co uzná za vhodné. Synek z dobré rodiny. Volič zelených a falešný levičák. Obchody mu jdou samy od ruky. Se směnou nemění, movitý zůstává. První výstava v prostoru u Hoška.

Marek Meduna se narodil v podolské nemocnici v létě roku devatenáct set sedmdesát tři. Matka i otec byli sice sotva odrostlými teenagery, ale své době se ničím nevymykali, jsouce příslušníky sendvičových generací spoléhali na pomoc širší rodiny a na sílu vlastní mladické energie. Bydleli s ženinými rodiči

v dvoupatrovém domě na Chodově. Na opečovávané zahradě rostla meruňka. U plotu si tchán postavil králíkárnou. Vedle ní stála prázdná psí bouda. Jasík bydlel s celou rodinou v domě. Za plotem se postupně z polí zvedalo ježaté sídlištní panorama. Oba rodiče paní Medunové pocházeli z venkova a tak si vesnické návyky udrželi až do konce života. Metropolitní způsoby jim zůstaly cizí, jen při pobytu v lázních se paní Zachová vždy ráda před ostatními venkovankami promenovala jako ta paní z Prahy. Marek Meduna byl nejmladší dítě z celé širší rodiny. Prarodiče ho rozmazlovali a svými zásahy narušovali výchovné metody rodičů. Protože od útlého věku rád kreslil, matka ho přihlásila do lidové školy umění, kam od té chvíle docházel dvakrát týdně. Ze začátku ho tam vodila starší sestra, pak už chodil sám. Kreslili podzimní listí, praktikovali suchou jehlu, linoryt i batiku, občas se pokoušeli zachytit zátiší s drapérií, jindy navlékali šípky a badyán na šňůru nebo zapékali moduritové figurky. Postupně se v tom zvláštním světě výtvarného umění zabydlel. Domníval se, že se jednoho dne stane akademickým malířem, představoval si, jak drží paletu a baret má nasazen jako Jan Zrzavý, a protože četl v Sedmičce pionýrů o skonu prý velkého a slavného Salvadora Dalího, jehož znal dobře ze *Světáků*, myslel, že by mohl malovat něco jako on, obrazy plné fantazie a hladkých přechodů. Ke konci základky, kterou procházel průměrně a bez výkyvů, se dlouze a úporně připravoval k přijímačkám na Hollarku. Kupodivu ho i s velmi malou protekcí vzali, asi jak se komunismus chýlil ke svému konci, společenské mechanismy se postupně drolily. A i tak hluboko zakořeněné zákonitosti braly zsvě. V prváku komunismus padl. Rodiče propadli nervozitě, děsilo je, co přijde, jistoty se hroutily, měli příslibenou od ROH rekreaci, v zaměstnání se zrovna nepřetrhli, na chalupu mohli jezdit už v pátek v poledne, bůh ví, jak to bude, říkali si. Meduna ale chodil se spolužáky chřestit klíči na Václavák, moc nerozuměl

všem událostem, ale možná o to víc a euforičtěji je prožíval. Ve škole zavládl chaos, učitelky musely měnit za pochodu osnovy, učební plán se během dlouhých stávek rozpadl, všichni se rázem cítili umělci a byli připraveni dělat happeniny v ulicích jako Knížák, dělat graffiti jako na Západě, alespoň podle časopisu 100+1. Rodiče se v devadesátém prvním odstěhovali od prarodičů do třípokojevého bytu na sídlišti v Krči. O rok později Meduna dodělal Hollarku. Maloval v té době obrazy podobné stylu Keitha Haringa, ale snažil se dělat amorfnější tvary a figury se mu rozplývaly v abstrakci. Konceptuálnímu umění nerozuměl, a o to více jím pohrdal. Měl pocit, že ti lidé neumějí kreslit a malovat a kromě Milana Knížáka nebyli ani moc zábavní. Jedním z nejhorších byl Jiří David, který nejenže malovat opravdu neuměl, ale tvářil se, že spolkl moudrost světa a nic nenechal bez komentáře. Během posledního ročníku se hlásil na AVU ke Knížákovi i na Umprumku k Libenskému. Nepostoupil však ani do druhého kola. Říkali, že to je tím, že pořád berou starší uchazeče, které nemohli vzít za předchozího režimu. Rok dělal kulisáka v Národním divadle. V čase mezi přestavbami scény začal s kolegy chodit do hospody. Jeho malba se proměnila a stala se divočejší. Méně řešil, co malovat, spíše jen pomocí rázných gest improvizoval. Vyměnil malé štětce za větší štětky, olejové barvy za průmyslové. Inspiroval se hodně u Baselitze, jehož styl odkoukal z monografie v knihkupectví. Otec založil soukromou stavební firmu, najal Ukrajince a zkusil své štěstí v tehdejších hodně divokých podmínkách. Meduna mladší se po roce znovu přihlásil na obě školy a kupodivu ho vzali na Umprum do malířského ateliéru k Pavlu Nešlehovi. Po několika letech se stalo nevyhnutelné, otcova firma zkrachovala, protože se dostala do vleklé platební neschopnosti, nebyla s to vymáhat peníze za nesplacené faktury. Rodinný rozpočet musela dosti dlouhou dobu zabezpečovat jen matka. Medunovic domácnost

se stala poněkud výbušnou a mladý Meduna se domovu raději vyhýbal. O to víc byl ve škole. Maloval, dnes by se řeklo blbosti, ale on byl tehdy se sebou spokojen. Důležité výstavy ho mýjely a on na ně ani nechodil. Bavili se o nich v ateliéru, debaty to byly někdy vzrušené. Zdálo se, že bez svolení manželů Ševčíkových si nikdo ani nekýchne. Studium se mu protahovalo, pak si řekl, že by mohl zkusit jít na stáž na Akademii. Domluvil si ji v onom pověstmi opředeném ateliéru Jiřího Davida, pokusil se tak vstoupit přímo do jámy lvové. Záhy se ukázal, že Jiří David je trochu jiný člověk, než jak ho líčili zlí jazykové a pověsti ho předcházející. Byl méně dogmatický, o mnoho otevřenější a dobrosrdečnější, než se říkalo, avšak o jeho šetrnosti, až jakési lakotnosti drby nelhaly. Zde, v tomto pragmatickém liberálním a vypjatě kariéristickém prostředí, na samé výspě svého studia, dalo by se říci za pět minut dvanáct, potkal Marek Meduna své budoucí kolegy ze skupiny Rafani. Záhy nato, rok po jeho absoltoriu na Umprumce, se dali dohromady a založili Rafany. On, Luděk Rathouský, David Kořínek a Václav Magid. Dva měsíce předtím stihl svou první samostatnou výstavu v knihkupectví U Petrské věže. Dnes je místo něj, myslím, solárium.

Marek Meduna se narodil v Praze v roce devatenáct set sedmdesát dva. Celá jeho rodina se rekrutovala z malých a ještě menších poměrů. Do nejvzdálenější dohledatelné minulosti to nejúspěšnější jeho příbuzní dotáhli na rychtáře, či zcela výjimečně mezi drobné úřednictvo. Meduna se naučil číst a psát až ve škole, nepatřil k bystrým dětem, které to zvládly o nějaký ten rok dříve. Jejich domácí knihovna byla malá a zaměnitelná, naplněná takzvaně povinnými, ale nikdy nečtenými tituly. Ještě že alespoň matka ráda četla lehkou literaturu, protože otec a sestra knihu nikdy ani neotevřeli. Základní školou prošel na samé hranici propadnutí, trojky, sem tam čtyřka, ale nakonec ho čas jako

nikým nechtěný průvodce provedl skrze nástrahy otcovského řemenu i špatných příkladů některých spolužáků až k přijímacím zkouškám na střední školu. Protože se rozhodně nemohl považovat za premianta, rozhodl se po poradě s rodiči, že to zkusí na nějakou výtvarnou školu. V úvahu připadala Hollarka, Žižkárna, případně Střední grafická škola v Hellichově ulici na Malé Straně. Otec sehnal přes kolegu meloucháře protekci na Žižkárně, proto se přihlásil tam, jako druhý obor si napsal vojenské gymnázium, kam se nikdo nechtěl hlásit, a proto mělo být přijetí jisté – nevýhodou bylo, že by z něj byl zelený mozek. U přijímaček na něj byli hodní, asi zafungovala ta otcova známost. A nejenže byli milí, ale dokonce se i dostal, protože u něj prý rozpoznali talent. Otce ten jeho talent stál těch několik desítek či stovek bonů, co měl nachystáno na horší časy. Je však třeba říci, že Medunu studium bavilo. S chutí kreslil, maloval, kolážoval a komponoval, hlavně že zmizela matematika, fyzika a další mučící nástroje, v nichž se drtí nebohé dětské hlavičky. A okolo šly dějiny, padl režim, majetek se rozdával téměř na ulici, Sovětský svaz se ze dne na den zhroutil k nohám druhé supervelmoci, Gorbyho vystřídal v televizním zpravodajství věčně opilý Boris a v obchodech se začalo objevovat čím dál větší množství čínských výrobků. Do kin přišly zakázané filmy, Meduna byl se dvěma spolužáky na *Emanuelle*, kterou tehdy dávali v Blaníku. Škola byla téměř u maturity, když začal pomýšlet na to, co bude dělat poté. Asi pozdě, protože ho na žádnou vysokou nevzali. Musel do práce. Nejprve dělal u jedné dnes už dávno zkrachovalé spediční firmy, pak vyklízel dvory a světlíky starých činžovních domů ve Vršovicích. Práce to byla buď nudná a nezáživná, nebo nechutná, nicméně svým nevábným způsobem zajímavá. Postupně v něm klíčilo rozhodnutí pokračovat ve své prakticky ještě nezačaté umělecké kariéře. Začal si tedy dávat úkoly, které ho měly motivovat a posunout. Třeba si řekl, že každý den

namaluje nebo nakreslí jedno zátiší. Začal docházet na večerní akt k jednomu akademickému malíři a také změnil zaměstnání, nechal se za malý peníz najmout na pozici počítačového operátora v jednom špatném grafickém studiu, zřejmě aby byl blíž zřídle kreativity. Asi za čtyři roky zkusil zkoušky na Akádu a světe div se, vyšlo to napoprvé. S dobrým rozmyslem se hlásil do ateliéru Jiřího Davida, u něhož byl předtím několikrát na konzultaci. Jiří David tehdy vzal několik starších uchazečů – jednoho obtloustlého kluka z východních Čech, poklidného dlouhána z Tábora a samozřejmě našeho sporého výtečníka. Když jim oznamoval úspěšné splnění přijímacích zkoušek, nepomněl zdůraznit fakt, že vstupují do elitního ateliéru, z něhož se rekrutují ti, kteří přepisují dějiny českého výtvarného umění, jako tehdy například malíři ze skupiny Luksus. Přestože to bylo řečeno v klasické davidovské hyperbole, je nutné vzdát čest jeho pravdivým slovům. Meduna s oněmi dvěma kolegy z ateliéru a jedním studentem od Skrepla vzápětí založili uměleckou skupinu. Nedokázali se jednoznačně shodnout na nějakém uspokojivém názvu, takže nakonec se pojmenovali kompromisně, bohužel i bohudík, Rafani, než si jeden každý z nich na ten název zvykl, než mu přivyklo i okolí, a konečně než se vyprázdnil jeho původní nejapný význam jejich činností, tak vypili mnoho piv, snědli možná až příliš mnoho smažených sýrů, naučili se trochu mluvit o tom, co dělali, o umění, co jsou jejich záměry či důvody, a pokusili se alespoň zčásti vyvrátit názor paní z Olomouce, která na jejich první přednášce položila navýsost trefnou otázku, jež začínala: „Jste první generace, která se nedokáže vyjadřovat...“ V roce dva tisíce pět, ve chvíli, kdy Rafani neměli zrovna nic na práci, si Marek Meduna domluvil výstavu v galerii Etc., která sídlila pod Nuselským mostem v Jaromírově ulici, a protože se jednalo o jeho první samostatnou výstavu, vložil do ní mnohé z nápadů,

kteře se v něm uzřály během skupinové práce Rafanů.

Všechny cesty vedou do údolí smrti. I on tam jde, a vzhledem k jeho životosprávě mílovými kroky, zuby se drolí, již tak slabá ekzematická kůže chátrá, paměť se třepí jako konec dávno zataveného lana. Ano, jmenuje se Marek Meduna a toto bude cosi jako rekapitulace. Cítíte v těch slovech náznak rezignace? Zkusím vás přesvědčit o opaku. Narodil se roku devatenáct set sedmdesát čtyři. OPEC zrovna odvolal ropné embargo, západní svět si oddechl, ale jemu i jeho spoluobčanům v rudém bloku to bylo srdečně jedno. Vyrostl vychováván na jedné straně velmi mladými rodiči a na straně druhé prarodiči z matčiny strany. Bydleli spolu v malém domku na okraji pražské Lhotky. Okolo se tehdy ještě prostíraly lány polí. Sídliště už cenilo od Krčského lesa své zbrusu nové zuby, ale jinak zde bylo ticho, klid, vítr prochvíval ječmenem a koruny třešní podél silnice do staré Krčče hučely hmyzem. Od Nových Dvorů bylo vidět Pražský hrad. V nedalekém statku bydleli cikáni. Rodiče Medunovi říkali, aby si na ně dával pozor, protože kradou a znásilňují malé děti, a že pokud se nebude učit, dopadne jako oni. Zčerná a zavřou ho do lochu. V osmdesátých letech, když se objevili první Vietnamci, mu matka zase kladla na srdce, aby se jich nedotýkal, že jim pod kůží žijí červy. V té době odkrajovala špičky banánu, protože v nich bylo stočené háďátko. Banány proto u Medunů jedli vždy bez špiček, aby je neuštklo. Po letech, když se jí na to ptal, už si nedokázala vzpomenout, proč to tehdy dělala. Politika východního bloku šla mimo ně. Jezdili na chalupu, rybařili, houbařili. Meduna říká, že obrazem krajiny, který by vyjádřil jeho dětství a pocit domova, je již zorané pole s několika remízky, na nichž je umístěno v téměř zahradním uspořádání několik vyoraných žulových balvanů a bezlistých bezových keřů. Tráva porůstající remízek je nekultivovaná a slehlá. Je nevládně, je sychravo, drobné mžení zalézá pod kabát. Prsty jsou prokřehlé.

Vedle něj stojí děda v šachovnicovém řeznickém saku. Mazlavá hlína se lepí na gumovky, jejich lem se mu zařezává pod kolena. Na obzoru se trhají mraky, někde tam za Šumavou v dálce začíná západní Německo a pěkné počasí. Vítejte v Čechách. Prarodiče umřeli těsně před revolucí v osmdesátém devátém, takže se nedožili restituce rodinného statku v Boubíně u Horažďovic. Kdyby však ano, bylo by to pro ně sotva zadostiučinění, vždyť již byli staří a k tomu majetku dávno ztratili všechny vazby. I k Boubínu je poutaly spíše hořké vzpomínky. Dědova sestra přestala platit hrob babičky na Práchni, a tím pádem je v něm dnes pohřben někdo jiný. Ale co, vše je dočasné v životě lidském, i hrob. Marek Meduna dokončil sídlištní základní školu. S ostatními dětmi se potuloval mezi jejími prosklenými pavilony, v pravidelných dvojstupech chodil po jejích chodbách a pokoušel se na záchodcích vykouřit svou první cigaretu. Po vyučování někdy chodili s Tlustochem a Dejvem žebrot, aby si mohli v zelenině na cestě domů nakoupit nanuky. Při žebrotě se vždy rozdělili, aby pak solidárně spojili své výdělky a společně šli nakupovat. Smůla byla jen, že Meduna s Dejvem se většinou jen ptali, kolik je hodin, výdělek tak šel z devadesáti procent na vrub Tlustochovi. On byl tím, kdo se nebál. Ostatně po devětaosmdesátém udělal kariéru v marketingu. Po základce se Meduna dostal na gymnázium Budějovická. Zde poněkud rodiče překvapil zhoršeným prospěchem, přece jen jít ze špatné základní školy na výběrové gymnázium není snadné. Těsně po revoluci se rodiče rozvedli, otec se vzápětí odstěhoval z domova. Jeho pokoj obsadila sestra, o jejímž narození před nějakými čtrnácti lety jsem se opomněl zmínit, v bývalém dětském pokoji zůstal Meduna sám, jako ta sirota. Jednou mi říkal, jak otcovým odchodem z něj cosi spadlo, že by asi nebyl schopen upřesnit, co konkrétně, ale prý se domnívá, že i to byl jeden důvod, proč se během gymnázia začal věnovat malířství a že se nakonec

přihlásil na Akademii výtvarných umění. S otcovým dohledem by si prý netroufl, nebo by vše bylo o mnoho náročnější. Těžší by bylo to rozhodnutí, protože ho samozřejmě napoprvé nevzali. Výsledek se dozvěděl někdy v únoru, jak je obvyklé u uměleckých škol. Měl proto ještě dosti času, aby vymyslel ústupový plán, kam se vrátit po gymnáziu. Rozhodl se jít na Přírodovědeckou fakultu Univerzity Karlovy. Vždy sbíral kameny, tak si řekl, že povolání geologa není žádnou ostudou. Na počátku studia ho sice děsily kohorty studentů přecházejících jako těla zbavení po Albertově z jedné školy do druhé, z jednoho ústavu do druhého. Pak si však zvykl, začlenil se do davu, otázky po smyslu všeho toho biflování odsunul do nejzazší přihrádky své lebky a stal se jedním z nich. Každý rok zkoušel přijímačky na Akademii, trochu maloval, dost chodil do hospody a kupodivu pokračoval ve své studiu, byť poněkud krkolomně a zdlouhavě. V roce 1999 se opět jako již potolikáté hlásil na Akademii do ateliéru Vladimíra Kokolii. Jiří David si při společné prohlídce domácích prací, jak mu později s jistým zadostiučiněním sdělil, všiml těch malých desek v koutě, zeptal se Vladimíra, jestli o ně má zájem, ten jen rezignovaně mávl rukou, a tak si řekl, že na zkoušku ho vezme k sobě do dalšího kola. Medunovi se práce ve druhém a třetí kole celkem podařila, takže zkoušky dopadly úspěšně. Ostatně tehdy si Meduna předsevzal, že tyto zkoušky jsou jeho poslední, nikdy nepostoupil ani do druhého kola, pomalu už začínal psát diplomku z ložiskové geologie, tak měl za to, že se ukazuje nesmyslnost jeho uměleckého snažení. Ale předsevzetí našťastí vzalo za své, během prváku dodělal geologii a na jeho konci po promócích založili se spolužáci a několika přáteli Rafany. Byli starší než většina spolužáků, tak se rozhodli spojit své síly, aby svou energii znásobili. Což se jim alespoň v začátcích dařilo, po několika letech mediálního zájmu jim však do jisté míry došel dech, a tak si Meduna domluvil první

samostatnou výstavu v galerii Etc., kterou vedl jeho kolega ze skupiny Jiří Skála. A protože měl už tehdy plné zuby dogmatického pražského konceptualismu, rozhodl se, že výstava bude barevná, hravá, a především bez předem stanovených obsahů a konceptů. Jmenovala se Sobota.

Marek Meduna se narodil šestnáctého prosince, přesně třináct let poté se narodil Jiří Böhm, fotbalista pražské Slávie. Oba se narodili v Praze, kde Meduna prožil až na malé výjimky celý svůj dosavadní život. Po Gymnáziu Jana Keplera se Meduna několikrát hlásil na FAMU, nejprve na obory režie, pak zkoušel i dokument. Neúspěšně. V roce devatenáct set devadesát devět jej přijali na Akademii výtvarných umění do ateliéru Vladimíra Skrepla, řeklo by se kupodivu, protože nikdy pořádně nemaloval. Ale to ani Skrepl ne. Zde na počátku druhého ročníku založil se svými spolužáky Petrem Raoulem Motejzíkem, Ludkem Rathouským a Pavlou Gajdošíkovou Rafany. Řekli si, že budou pracovat kolektivně a že po jejich vstupu na scénu nic nebude jako před tím. V tomto asi selhali. Meduna je současně aktivní na gay scéně, spolupodílí se například na pochodech hrdosti, které začali organizovat s kamarády okolo roku dva tisíce. Jeho partnerem je již zmíněný Jiří Böhm, bratr známého kreslíře Davida. První samostatnou výstavu mu uspořádali kamarádi v Termixu na Vinohradech.

Marek Meduna patří do generace, která byla vychována rodiči, kteří započali život ve šťastných chvílkách rozpínajících křídla mezi koncem druhé světové a smrtí Stalina. Marek Meduna je jedním z Husákových dětí zplozených lůny a údy, semeny a vajíčky budovatelských dětí, kteréžto jako šik povstaly z útrobností Velké krize či první republiky a tak dále až k prarodičům opičákům. Nízké čelo, hrubé rysy tváře i povahy Marka Meduny

dávají bohužel za pravdu této nelichotivé skutečnosti. Ani fakt, že si říká umělec, ho nepovznáší ke kráse, k umně vzklenutým katedrálám velkých myšlenek a vytříbených citů. Je umělcem všemu navzdory, ohyzdný jako pařež a moudrý jako Olda Říha. Jeho umění nestojí za zlámanou grešlí. Až někde uvidíte napsáno: Zde vystavuje Marek Meduna. Zdaleka se tomu místu vyhněte, přece si nechcete potřísnit svůj estetický postoj. Třeba jako tehdy poprvé v A.M.180.

Pokud se dokážu upamatovat, Marek Meduna se narodil patnáctého listopadu devatenáct set sedmdesát čtyři v Praze. Prvních deset let bydleli Medunovi s prarodiči v rodinném domku v Hodkovičkách. Jejich sousedkou byla vdova po známém televizním scenáristovi a normalizačním Shakespearovi Jaroslavu Dietlovi. Ale na rozdíl od ní se jejich dům podobal spíš rubeň chatě než dobře navržené vile ze šedesátých let, však ji také postavili prarodiče Zachovi v době, kdy Hodkovičky nepatřily do katastru Prahy a okolo byly jen podobné chaty, kam jezdili tremповé na víkend. Prarodiče měli vzadu za barákem králíkárnu, a vůbec byli schopni využít každý kousek úzkého a dlouhého pozemku, na kterém byl dům postaven. Marek Meduna strávil valnou část předškolního dětství potulováním se po blízkém okolí, aut bylo ještě relativně málo, děti zase hodně, chodili si ven hrát společně, tak jim rodiče nechávali svobodu, a i když měli zakázáno překračovat hlavní silnice, ne vždy se zákazem skutečně řídili. Dolů do Modřan se svažovalo rozestavěné panelové sídliště a jako řeky stékaly široké pásy asfaltu, nyní hlavně odkládiště stavebního materiálu. Meduna si pamatuje, jak sjížděli na kolech, kličkovali mezi věžemi panelů, vyhýbajíce se bublinám pod asfaltem, někteří odvážnější se dolů pouštěli bez držení řídítek. On ale mezi ně nepatřil. Když mu bylo pět let, narodila se sestra. Rodiče jí ještě před narozením koupili velkou panenku. Matka

mu dnes říká, že jak se na ni těšil, na sestru, že se snažil pečovat o tu panenku, umýval ji a česal, převlékal jí šaty a ukládal k spánku. Matka se prý bála, že bude teplouš. Pak se sestra narodila a pozornost rodiny se vychýlila jinam. Do školky nechodil, protože se o něj starali prarodiče. Matka stále něco pletla, háčkovala, zašívala a štufovala nebo nakládala a konzervovala. Z práce přicházela odpočatá a plná elánu, doma se vrhala do zteče s domácími činnostmi, pracovala tehdy u Spojů. Medunův otec byl stavební technik a byl jedním z desetit tisíců zaměstnanců podniku Výstavba sídlišť. Meduna na základní školu nastoupil až v sedmi letech, šel jakoby o rok později, ale protože je narozen v listopadu, jednalo se spíše o zdání. Jeho kamarád z tehdejší doby Martin Krummholz, který se narodil na jaře roku devatenáct set sedmdesát pět, se mu vždycky posmíval, že je o dva roky starší, že je dědek a že dřív umře. I když o sobě na druhou stranu tvrdil, že umře mladý, ještě plný sil, že nedopustí to postupné chátrání a drobení těla a bezděčné odtékání životní energie. Náš hrdina ve škole celkem prospíval, obvykle dostával jedničky a dvojky. Po škole šel většinou domů, nebyl z těch dětí, co domů hodí brašnu a ihned vyrazí ven. Obvykle si doma četl či kreslil. Rodiče usoudili, že by nebylo od věci prohloubit jeho zájem o kreslení, a přihlásili ho do lidové školy umění. Přijala ho soudružka učitelka Součková, vysoká a černá elegantní dáma. Postavila si Medunu s matkou před sebe a pravila: „Marku, rozluč se s maminkou, teď půjdeš se mnou.“ V jejím hlase bylo cosi osudového. Meduna měl zpočátku na krajíčku, ale po hlavě se vrhnul do kolážování, batiky, kreslil zátiší, drapérii, krajinu, domov, bitvy, hrady, rytíře a vůbec se věnoval oblíbeným kratochvilím malých umělců. Asi tehdy si umínil, že by chtěl být akademickým malířem jako soudružka učitelka Součková. Po základní škole začal navštěvovat Gymnázium Jana Nerudy na Malé Straně, jehož výuka měla být zaměřena na výtvarné umění. Během studia se však toto zaměření

příliš neprojevalo. Jedním z mála pozůstatků této preference byla estetická výchova pod vedením paní učitelky Rosenkranzové, kterážto počínala slzet i při pouhé letmé zmínce čehokoliv z antiky, třeba Romula a Rema. Během jejich prvního ročníku se od základu změnil společenský režim. Skončila totalita a začala skutečná demokracie, ne už jen ta její lidově-socialistická karikatura. Medunův otec byl vždy podnikavého ducha, a proto záhy nato založil polygrafickou a reklamní agenturu. Se spolužáky se pokoušeli dělat graffiti, ovšem co to přesně obnáší, netušili, chodili s plechovkami barev po Praze a malovali buď pána s buřinkou, nebo takovou rozteklou postavu na kříži. Asi po půl roce vandalismu je chytli policajti. Rodiče museli zaplatit pokutu a Meduna toho za důkladného spílání rodičů postupně zanechal. Do lidušky už nechodil, protože mezi malými dětmi působil zaostale. Čas voněl divočinou, nevkusem, svobodou i drogami, devadesátá léta byla v plném proudu. Protože se po gymplu navzdory dlouhodobému školení a svým předpokladům nedostal na Akademii výtvarných umění, nastoupil k otci do práce, kde zalamoval inzeráty, navrhoval reklamní kampaně, tvářil se, že své práci rozumí, že je mladý, všichni věděli, a protože mládí vytváří budoucnost a drží prst na tepu doby, a navíc nikdo nevěděl, co a jak má vypadat, byl správným člověkem na správném místě. Po několika letech začal získávat pocit, že mu něco chybí, že se mu čehosi nedostává. Začínal být nespokojen jako naředená polívka. Řekl si proto, že by se možná měl vrátit zpět ke kořenům, k umění, od počítače k barvám a štětcům. Zkusil znovu přijímačky na Akademii, Umprumka mu vždycky přišla v jistém smyslu méněcenná, a kupodivu to dopadlo dobře, dostal se do Knížákova do ateliéru. V té době tam vládla skvělá atmosféra, lidé pracovali dnem a nocí, jejich profesor žil v ateliéru prakticky s nimi, nevyvyšoval se, ale byl spíš jedním z nich. V Knížákově ateliéru probíhaly také úžasné, i když poněkud chaotické diskuse, pořádaly se mejdany, Milan Knížák se je

vždy snažil povzbudit, aby tvořili spontánně, ale s důrazem na znalost zahraničních tendencí i s ohledem na české tradice. A většina mu také naslouchala a snažila se najít sebe sama v labyrintu současného umění. Absolutoriem získal Meduna konečně status umělce. Od té doby se živil sem tam restaurováním, tu a tam grafickým designem, sporadicky něco prodal, tento příjem však s krizí po roce dva tisíce osm více méně vyschl. Jeden čas dělal patinéra u filmu. Dříve to byl skvělejší kšeft, poslední dobou už to je horší. Hollywoodské produkce se v poslední době přesunuly více na východ, do Rumunska a Maďarska, kde se společnost oproti dřívějšímu stabilizovala, ale ceny zůstaly na nižší úrovni než v Česku. Nicméně přes všechny povzdechy je třeba zdůraznit, že Meduna se má v zásadě dobře, žije s přítelkyní Andreou v dvoupokojovém bytě v Holešovicích, děti nemají a rozumí si, což určitě není samo sebou. Když se člověk uskromní, tak vystačí relativně s málem. Ostatně stále se domnívá, že bude líp. Před Andreou občas fabuluje, že cítí, že jejich chvíle ještě přijde a že budou opravdu bohatí, ba zazobaní, odporní buržousti budou, opravdu, tutově. Rok po Akademii založil se spolužáky skupinu Rafani, která určitým, někdy dosti nechvalným způsobem vešla v širší známost. Její členové si vzájemně pomáhají, občas někdo někomu něco dohodí, třeba teď bude Meduna restaurovat obrazy od Josefa Čapka pro Národní galerii, ne nadarmo byl jeho učitel Milan Knížák jejím úspěšným šéfem. První skutečně samostatnou výstavu se mu povedlo uspořádat až v roce dva tisíce čtyři v galerii 35M2 na Žižkově.

Má první vzpomínka na Marka Medunu se datuje někam k roku devatenáct set osmdesát dva. Potkali jsme se v první třídě základní školy v Písnici. Marek na rozdíl ode mě patřil k tichým, až zamlklým dětem. Po prvním půlroce si dokonce učitelka pozvala jeho rodiče, aby s nimi probrala důvod Markovy nemluvnosti,

což byl spíše eufemismus pro fakt, že Marek prvního půl roku nepromluvil téměř ani slova. Naznačoval posunky, vrtěl hlavou, ale nemluvil. Pobíhal po třídě, vřeštěl, pral se se spolužáky, ale nevydal ze sebe ani slovo. Učitelka rodičům pohrozila zvláštní školou a ti pak dohlídli na Marka, aby se přece jen víc projevoval a netrucoval. Každopádně od té doby se jeho komunikace s okolím zlepšila, ale vlastně nikdy nedosáhla úrovně běžné u ostatních dětí. Na vysvědčení míval většinou vyznamenání, dvojky pravidelně dostával z jazyků – češtiny a ruštiny, naopak mu výborně šla matematika a fyzika. Proto nikdo nepředpokládal, že by měl nějaké umělecké sklony. Po základní škole, kterou absolvoval, až na řekněme tuhý start, bez problémů, se dostal na gymnázium Budějovická. Když byl v osmé třídě, proběhla sameťová revoluce, jemu se však v zásadě vyhnula, nejen proto, že byl malý a politika ho nezajímala, ale i proto, že k nim na sídliště demonstrace studentů, cinkání klíčů, pokřik tisíců hrdel i zpěv obou Karlů doléhal jen v ozvěně televizního vysílání, zkráceně a bez intenzity. Gymnázium Budějovická si vybral, protože bylo zaměřeno na stavebnictví a otec mu radil, že stavebnictví je živnost, která může s příchodem kapitalismu jen prosperovat. Říkal, rozhlídni se kolem sebe, co vidíš, polorozpadlé budovy, opadané fasády, chátrající památky, zpuštělé majetky, spousty stěn ze zrezlého lešení, lajdáctví oprav a ledabylost provedení, to všechno se bude muset opravit, dát do pořádku, znovu udělat, a to jsou peníze. Následující roky daly staršímu Medunovi za pravdu, i když trochu jinak, než sám předvídal, ale to je jiný příběh, který by se mohl nazývat třeba o investorech, úřednících a bezedné kapse. Ve svém potomkovi se však zmylil, na gymnázium se Meduna junior odchýlil od dráhy architekta či stavaře, začal si o nudných a dlouhých vyučovacích hodinách kreslit. Dlouhých a nudných pro toho, kdo nedává pozor na probíranou látku a raději si kreslí. Důkaz kruhem zde zmiňuji proto, že

s kreslením a nudou je to jako se slepicí a vejcem, bůh sud', co bylo dříve. S kamarády si začali hrát na umělce, vandalsky malovali po zdech Starého Města, před práchnivějícími zdmi opuštěných malostranských domů fotili saudkovské fotografie, a protože na pulty knihkupectví doputovaly monografie od nakladatelského domu Taschen a v tehdy ještě skvělém *Reflexu* vyšel článek-nekrolog o Keithu Haringovi a *Vokno* začalo konečně oficiálně vycházet, otevřel se před Medunou svět umění, on si koupil olejové barvy, a přestože se je zpočátku pokoušel ředit vodou, vydal se na cestu, ze které nebylo návratu. Když přemýšlel, kam se vydat po střední škole, ještě ho nenapadla žádná výtvarná umělecká škola, na to byl jeho zájem příliš čerstvého data a ostatní spolužáci si též navzdory uměleckým sklonům podali přihlášky na praktičtější zaměřené obory. Protože cizí jazyky mu nikdy nepřiřostly k srdci a on v nich prospíval jen taktak, rozhodl se podat si přihlášku na Přírodovědeckou fakultu Karlovy univerzity, kde je nevyžadovali, a protože měl vřady rád zeměpis a cestování prstem po mapě, přihlásil se a následně dostal na obor demografie a sociální geografie. Podzim tak strávil začleněn do davu šprtů, kteří den co den plnili Albertov, a kladl si otázku, jestli ho bude uspokojovat takto úzce vymezená vědní disciplína, a protože malování ho pohlcovalo čím dál více, byť zatím spíše kopíroval jednotlivé umělce, od Moneta po Pollocka, musel si odpovědět, že akademická vědecká kariéra není tím, co by ho skutečně lákalo. Proto se po prváku už nezapsal do studia a nastoupil do Národního divadla jako kulisák. Stal se příslušníkem třetí směny a levé strany. Kontinuum času se rozdělilo na dva pracovní dny a den volný, a to bez výjimek, jeho rytmus byl více než dvakrát rychlejší, než jaký měl sám bůh. Matka brečela, hroutila se, vydírala ho, aby se vrátil na demografii, že to je obor, který má smysl a kterým se uživí, na rozdíl od umění, jen ať si přečte životopisy umělců jako

Vincent van Gogh, kteří celý život protrpěli, hladověli a do smrti úspěchu nedosáhli, a přežili jen díky milodarům odkázání na své rodiny a přátele. Také mu mezi vzlyky vytykala, že je jediný z rodiny, který se dostal na vysokou školu, a že takhle hloupě zahazuje svoji šanci a že na Akademii se stejně nedostane, protože tam se dostanou jen děti umělců, které mají protekci, a že stejně pravděpodobně nemá talent, protože kdyby ho měl, jistě by si ho už někdo všiml. Otec si klepal na čelo, říkal, aby nebyl blbej, a upozorňoval Medunu juniora, že ho živit nebude, a že pokud se nedostane na školu, že si bude začít muset vydělávat a přispívat na domácnost. Sestře to bylo šumafuk a obě babičky se na návštěvách přidávaly k matčinu pláči a řevu. Meduna však nedbal varování a spílání celé rodiny a pln nadějí podal přihlášku na Akademii výtvarných umění a stalo se, čemu se vyhnout nebylo možné. Nepostoupil ani do druhého kola. Rodina si s uspokojením oddechla, avšak zdálo se, že z jejího hlediska byl vliv tohoto rozhodnutí přijímací komise poněkud kontraproduktivní. Adept umění se zatvrdil a pokračoval v přípravách na uměleckou kariéru, stavěl si doma zátiší, pokoušel se kreslit drapérie, dělal autoportréty, protože nikdo jiný nebyl po ruce, a navíc se většinou styděl za obvyklou výslednou nepodobu. Dál pracoval jako kulisák, podruhé, potřetí i počtvrté se nedostal. Rodina se začínala smiřovat s tím, že jeho zájem je vážný, že se opravdu snaží stát umělcem, malovat dobré obrazy. Pamatuji se, že jsem u něj na návštěvě nikdy nechápal, jak může spát v tak silném oděru terpentýnu, vždycky mi vhrkly slzy do očí a byl jsem rád, že už jdeme ven na čerstvý vzduch. Nevím, podle mě musel tehdy přijít o čich. Někdy v roce devadesát osm se na večírku u kamarádů seznámil a vzápětí začal chodit se Silvií Málovou, která už byla studentkou Akademie, a ta mu poradila, jak na to, co si má připravit, co se očekává, co má říkat. A pak se to stalo, přijali ho, dostal se, byl tam, konečně. Čas mezi

přijímačkami a zápisem rychle protekl mezi prsty, minuly poslední divadelní prázdniny, zapsal se a začal docházet do ateliéru Jiřího Sopka. Rodiče mu poskytli nějaké peníze, aby nemusel první tři roky vydělávat v zaměstnání. Se Silvií se záhy rozešli, každý z nich měl jiný názor na umění. Silva byla konceptualistka od Jiřího Davida, kamarádila se s Jiřím Skálou, Zbyňkem Baladránem, kdežto Marek byl pravověrný malíř a výše zmíněné upřímně nesnášel, neochvějně každý den chodil do ateliéru malovat. Většinou to byla hodně barevná zátiší a krajiny. Stylově se pohyboval někde mezi novou věcností a Neue Wilde. Ve druháku se zamiloval do spolužačky Báry Bálkové, což byla láska sice intenzivní, leč neopětovaná. Bára mu stále dávala naději. Na začátku se s ním po jednom večírku u Davida Kořínka vyspala, ale pak už nikdy, sem tam vyloudil polibek a to bylo všechno. Nikdy mu neřekla, že ho nemiluje, ani že ho miluje. A Meduna jí snášel modré z nebe, psal sáhodlouhé dopisy, dolézal, ponižoval se, a čím hlouběji se propadal do studny své touhy, tím byla jeho pozice nesmyslnější. Kamarád Jirka Franta tomu říká chemická láska, sám kdysi jednu takovou prožil a od té doby se bojí jejího destruktivního potenciálu. Raději je v klidu doma se svou Kačenkou. Bára byla také ze Sopkova ateliéru, také chodila malovat do školy téměř každý den a pro Marka bylo čím dál těžší se jí vyhnout. Nemohl se na ni koukat, a proto se na konci druháku rozhodl, že přestoupí do jiného ateliéru, rozhodně neměl zapotřebí se každý den drásat kvůli někomu, kdo o něj nestojí a za kým se neustále táhne zástup devótních ctitelů. Po zralé úvaze přestoupil do malířského ateliéru Vladimíra Skrepla. V té době mu umřela babička z Hájů, asi půl roku nato se dohodl s rodiči, že se nastěhuje do její garsonky na sídlišti Jižní Město, na stanici metra Háje to měl, co by kamenem dohodil. Během studia se živil kreslením storyboardů u Vladimíra Strejčka. U Skrepla začal dělat trochu jiné věci, ale na malování

nezanevřel, i když začal zkoušet jiná média a experimentovat s malířskými styly a přístupy. Začal chodit s Andreou Faloutovou, nebo Andrea s ním. Potkali se na jednom večírku a nějak na sebe v hovoru zbyli. Přeskočila jiskra a po roce se nastěhovala k němu do garsonky. Od čtvrtáku maloval velké obrazy pokryté nejrůznějšími ornamentálními vzory, líbilo se mu, že vzhledem k modernistickému chápání dekorativnosti jako zla v umění pracoval na jeho vzestupu, Rise of Evil, na jeho veskrze špatném, zavrženíhodném a Loosem prokletém povrchu. Když o tom přemýšlím, často a rád se stavěl na stranu špatného a zavrženíhodného. Říkal tomu, že umělec se musí zbahňovat. Na začátku tisíciletí se v Praze konečně objevily obchody jako Zara a H&M, takže i spěchající masa přestávala být tak snadno čitelná svým východním, postkomunistickým vzezřením, ubývalo oděvů z vietnamských stánků i podřadného českého zboží, zaplatpánbůh jsme, ano, kupodivu Meduna také, pomalu splývali s celým západním světem. Na konci pátáku spolužák Jakub Hošek nabídl Medunovi výstavu v A.M.180, což byla malá galerie, která sídlila v Bělehradské ulici, topilo se v ní v kamnech a probíhaly v ní občas koncerty spřátelených weird-folkařů. Meduna se rozhodl, že vystaví jen minimum obrazů, rozhodl se, že použije zápisky ze svého deníku, který si vedl tehdy už asi deset let, a ačkoliv se termín několikrát odložil, mohu potvrdit, že svých předsevzetí minimálně zčásti dostál.

Marek Meduna se narodil v Praze v roce devatenáct set sedmdesát dva. Otec byl stavební technik a matka účetní. Otec je doposud činný ve stejné profesi a matka je v předčasném důchodu. Když bylo Medunovi pět let, narodila se mu sestra Helena. Od mala ho matka vedla k umění, chodili spolu na výstavy, do divadla. Prastrýc, který patřil mezi maloměstskou honoraci, pan stavitel z Horažďovic, mu půjčoval knihy o umění a staré

klasické spisovatele, snažil se ho vést k vyšší kultuře. Od osmi let chodil do lidové školy umění, kde tvořil pod vedením Marie Součkové právě taková díla, která si člověk obvykle vybaví, když se řekne liduška. Základní školou prošel bez větších problémů, zároveň na ní ani nijak zvlášť nevynikal. V roce devatenáct set osmdesát sedm se dostal na Gymnázium Jana Nerudy v Hellichově ulici. Během přijímaček ho překvapil budoucí spolužák Martin Krummholz, který mu sdělil, že se sem hlásí, protože gymnázium je blízko Mostecké pekárny. Meduna si zvolil tento ústav, protože na něm byl obor stavebnictví. Když byli ve třetáku, došlo k událostem na Národní třídě a Meduna, který byl ve vedení školního Svazu socialistické mládeže, se dostal do víru revolučních událostí, které ho transformovaly a pomohly mu uvědomit si, že by se raději zabýval něčím jiným než stavěním, obchodem, jazyky a dalšími rádoby praktickými činnostmi. Asi i vzhledem k průpravě z lidušky nebylo úplně nečekané, že se v něm postupně zformovalo rozhodnutí, že bude malířem. Po gymnáziu se přihlásil na nástavbu na výtvarné škole Václava Hollara, podat přihlášku rovnou na Akademii, jak všichni říkali Akádu, si netroufl. Na Hollarce se cvičil v kresbě podle aktu, správném zachycení zátiší. Když vyrazili se spolužáky do pleněru, malovali okolní krajinu v povšechném, jakoby impresivním duchu. Učitelé je seznamovali s uměním první poloviny dvacátého století, do výletů za druhou světovou válku se nepouštěli, maximálně zmínili Francise Bacona, a když se zmiňovali o profesorech z Akády, zaznívalo v jejich hlase pohrdání i podtón vlastního mindráku. Byli jsme zhruba v té době s Markem a jeho podivínským spolužákem z Hollarky Milanem Salákem na výstavě Tvrdohlaví v Městské knihovně. Markovi se tam nelíbilo, ale všiml jsem si, že v tom, co dělal, byl vliv některých Tvrdohlavých jasně rozpoznatelný. Po úspěšném zakončení studia nástavby nastoupil do reklamní agentury Bono, která tehdy

sídlila Na Poříčí v domě bývalého Rudého práva. Měl pocit, že naučit se na počítači není od věci a vůbec že oblast reklamy je řemeslem, které může mít zlaté dno. Na Akádu se od konce nástavby každý rok hlásil. Vzali ho až v roce devatenáct set devadesát osm do ateliéru Jířího Davida. Na konci prváku se spolužáky z ročníku založili uměleckou skupinu. Což se zpočátku projevilo hlavně tím, že ve velké množství pili pivo a pojídali smažené sýry a hodiny a hodiny poslouchali historky Petra, který sám sebe tituloval Raoul, z ateliéru Vladimíra Skrepla. Čas i povinnosti mýjely a oni seděli v hospodě Sparta, ačkoli se zdálo, že to k ničemu není, položili zde přece jen základy budoucí existence skupiny. V tomto údobí Meduna ztloustl o patnáct kilo a odstěhoval se od tehdy už rozvedených rodičů. Bydlel se spolužáky v malém suterénním bytě poblíž Akademie. V roce dva tisíce tři jel spolu s kolegou ze skupiny Luděkem Rathouským na stáž do Londýna. Protáhli si ji přes prázdniny, našli si práci a vydělali poměrně slušnou sumu peněz, trochu se zlepšili v angličtině a s úplně jinou, pozitivní energií se na podzim vrátili do – v listopadové mlze utopené – Prahy. Rok nato měl Meduna samostatnou výstavu v galerii A.M.180, kterou v té době vedl Jakub Hošek se Štěpánem Bolfem.

S Medunovými jsme sousedili celá sedmdesátá a osmdesátá léta, naše rodiny se přátelily a já byl s Markem nejlepší kamarád. Ještě s dalšími dětmi z baráku jsme společně chodili do školy, ve třídě jsem s ním seděl v lavici a po škole jsem s ním a dalšími spolužáky chodil ven hrát fotbal, jezdit na kole, trhat třesně, stavět bunkry v opuštěných zahradách, kouřit, hrát na schovávanou, hrát kuličky a céčka, prolézat staveniště, prát se s klukama z jiných baráků, projíždět na kole blátivým staveništěm, nudit se, chodit do přilehlého lesa a vůbec provozovat obvyklé chlapecké radovánky. Naše sousedství bylo celkem utěšené,

proletáři se stýkali s profesory, taxikáři s doktory. Vysoké vrstvy společnosti byly nerozeznatelně promíšeny s těmi nízkými. Československo těch let bylo oázou rovnosti. Změnilo se to až po revoluci, kdy turbulentní doba zavála naše rodiny na jiná místa i do jiných platových a společenských tříd. Medunovi nyní bydlí ve velké usedlosti za Prahou, Marek žije v tři plus jedna na pražské Pankráci. My jsme zatím chtě nechtě zůstali věrní sídlištnímu bydlení, žijeme rozstrkáni po celém Jižňáku. Rodiče bydlí v dva plus jedna a já se sestrou si nedaleko pronajímáme každý svou malou garsoniéru. Ale vraťme se na přelom sedmdesátých a osmdesátých let, vynechme politické souřadnice, protože Medunovi byli nestraníci, kteří projevovali svůj nesouhlas s vládnoucím režimem pouze v soukromí a kteří rozhodně nepatřili mezi okruhy blízké disentu. Kolegyní pana Meduny sice byla pěníce Marta Kubišová, ale on se raději o její politické názory a nedejbože aktivity nezajímal. Pracovali spolu jako administrativní síly v podniku Výstavba sídlišť. Pan Meduna se při pohledu na hubenou a křehkou slečnu jen velmi obtížně upamatoval na onu osudovou krasavici, která na konci šedesátých let okupovala prakticky všechny sdělovací prostředky, okupací proti okupaci. Jaká síla, jaký vzdor z ní tehdy šel. A jak s ní zatočili, jako s každým, kdo si postavil hlavu. Medunovi stejně jako moji rodiče jezdili tehdy pravidelně každý víkend na chalupu, kterou zakoupili s prarodiči poblíž Horažďovic. Když si ji vybírali, objeli snad celé Čechy, aby nakonec skončili v oblasti, ze které téměř všichni do xtého kolene pocházeli. Tchán měl okamžitě po příjezdu na místo jasno. Jakmile spatřil kamenné stavení, hrubě obílené stěny a rozlehlou a lebedou zarostlou zahradu, a hlavně výhled na dálkou promodralou linii Šumavy, bylo rozhodnuto. Marek Meduna mi říkal, že si své dětství vybavuje jako jednu velkou víkendovou stavbu. S bratranci měli oranžové taty, kterými po vápnem vypáleném trávníku

převáželi stavební materiál, okolo dospělí přesívali říční písek, míchali maltu, bořili a stavěli. Slunce pražilo a rybníky ještě nezarůstaly sinicemi, v televizi sice vrcholil souboj supervelmocí o rozmístění raket v Evropě, ale nikdo si ho nevšímal, protože v rakouské televizi zrovna běžel Tarzan. Normalizační bezčasí mělo pravidelný a při pohledu zpět šťastný rytmus. Popkultury bylo tak akorát, aby se jí člověk necítil být zahlcen. Lidé se bavili zábavou chudých, což zdárně zvedalo demografickou křivku. Většina obyvatelstva se věnovala svým rodinám a běžným lidským starostem a rukodělným zálibám. Politika šla stranou jejich životů, svoboda i morálka z nich byly vytěsněny. I já si pamatuji, že vidět své rodiče krást brambory, hrách či pěkné skleničky v cukrárně bylo něco zcela obvyklého. Placka s obnaženým poprsím Samantha Fox se stala předzvěstí nových časů, které záhy v roce devatenáct set osmdesát devět dorazily i do doposud klidného Československa, s nimi přišla i hédonistická a bezuzdná devadesátá léta, válka o pomlčku, rozpad státu i divoká privatizace. Pan Meduna se poměrně záhy po roce devatenáct set devadesát dva osamostatnil a založil malou stavební firmu, najal několik Ukrajinců a začali stavět pro městské úřady v Měcholupech a Uhříněvsi. Měl tam nějaké známé z Výstavby sídliště, kteří mu přihrávali kšefty. Samozřejmě to nebylo zadarmo, ale vyplatilo se to. Jak firma postupně rostla, rodina Medunových si zvykala na nový standard. Marek šel na osmileté gymnázium, kde se měl připravit na vysokou školu, ideálně, jak rodiče přemýšleli, na práva nebo ekonomku. Ale devadesátá léta nepřinesla jen prapodivné obchody a českou privatizační cestu, ale i spoustu kultury, na všech frontách se vyměnily garnitury, staří odešli, nebo alespoň dočasně zmizeli a veřejný prostor opanovala alternativa, sice ani ona nebyla žádnou avantgardou, ale přece jen to bylo opojné. A Marek Meduna se na gymnáziu s kamarády ponořil do těchto vod, společně malovali,

fotili, založili industriální kapelu, veršovali, no, poslední sloveso zaznělo pouze s pevně zavřenýma očima, ale budme shovívaví, vždyť tehdejší doba se v kultuře nesla ve znamení punku a amatérismu. Meduna se tedy během studií na gymnázium odchýlil od rodiči vytyčené cesty a usmyslel si, že se stane umělcem, což se v jeho mysli úplně překrývalo s profesí malíře. Rodiče mu zaplatili večerní kurzy kreslení, kam docházel pokoušet se o podobu roztodivných, většinou nahých lidí. Moc mu to nešlo, jeho talent zůstával ležet nepovšimnut jak ta hřivna, Meduna to přičítal zanedbání druhých, sám si byl jist svými výjimečnými schopnostmi. Vedle toho divoce maloval na papíry, většinou je pokrýval směsí silných černých čar a ostře barevných ploch, inspiroval se tehdy už nebožtíkem Keithem Haringem, kdyby mu to však někdo řekl, jistě by okamžitě popřel toto zlé načtení, považoval svůj projev za dosti originální, na rozdíl od Haringa pracoval s amorfnějšími figurami, a vůbec mu šlo o něco úplně jiného. Na konci gymnázia se přihlásil na Akademii výtvarných umění s neoblomnou jistotou, že výsledek bude pozitivní, musí ho vzít, protože takový talent se nerodí každý rok, a protože mu konvenoval odvázaný projev tehdejšího nonkonformního rektora Milana Knížáka, bylo mu jasné, že sympatie musí být vzájemné. Ano, vám musí být jasné, s jakým jediným možným výsledkem mohlo skončit přijímací řízení, žádný strom neroste do nebe, ani ten bohatě zalévaný z tatínkovy peněženky. Naštěstí ještě se mohl přihlásit v květnu na normální vysoké školy. Meduna využil příležitosti a postrkován rodiči se přihlásil na Pedagogickou fakultu Karlovy univerzity, na ten všemi opovrhovaný Peďák, obor výtvarná výchova a pedagogika. Učení zvládal z gymnázia bez větších výkyvů a problémů, trochu se nudil, ale potkal zde Petra Motejzíka, který měl také v plánu dostat se na Akademii výtvarných umění a stát se umělcem. Společně začali obcházet vernisáže, několikrát si troufli přijít konzultovat své

práce k profesorům na Akademii. Sopko jim řekl, že by měli dělat větší formáty a kreslit uhlím, Beran jim poradil, že by měli jako předlohu používat fotografie a ať se podívají na Caravaggia, a Knížák jim poradil, ať se raději přihlásí na Umprumku, a tak jim byl nakonec nejsympatičtější Jiří David, který toho sice moc neporadil, ale zároveň je ani neodradil řečmi o talentu od boha. Konzultovat ke Skreplovi si netroufli, protože před školou potkali svého budoucího spolužáka Ludka Rathouského, kterým jim tento nápad vymluvil, že Skrepl je nějaký hodně divnej a že jeho ateliér navštěvují sami fetišti a podivní. Asi po třech letech malování a studií na Peďáku se Meduna i Motejzík konečně dostali na Akademii. Přijal je Jiří David, který vedl ateliér honosící se v té době názvem Vizuální komunikace. Zde se v průběhu prváku seznámili a shledali se svými kolegy z vyšších ročníků Davidem Kořínkem, Pavlou Gajdošíkovou a Ludkem Rathouským, s nimiž na konci prváku založili skupinu. Neměli jasnýho programu, tušili však, že se chtějí věnovat tehdy upožaděnému malířství, přičemž dlouho a klopotně hledali název skupiny a spíše ze zoufalství než z osvícení padla volba na jméno Rafani. Myslím, že to byl Motejzík, který řekl, že se těší na okamžik, až se toto nejapné označení promění v abstrakci a stane se pouhou bezpříznakovou značkou, shlukem hlásek, bojovým pokřikem, který bude signalizovat, že se cosi důležitého děje. Jejich životní praxe se rozkročila mezi pivní alkoholismus, mudrování o strategiích a směru, kterým se vydat, a hledání toho, co je, kromě chuti něco dělat, spojuje. Protože byli politicky nesvéprávnými dětmi devadesátých let, práce ve skupině se jim stala úsilím o překročení jejich pustošícího dědictví, pokusem o vlastní proměnu. Navzdory této ambici se dnes domnívám, že jejich proměna, či úžeji proměna Marka Meduny se kromě velmi mála katarzních okamžiků, jimiž prošli, jaksi neuskutečnila, nevyvedla. Asi za to mohla i pupeční šňůra,

jíž proučila finanční podpora od starého papá Meduny, a s ní svázaný soubor velmi pofiderních, ba řeklo by se cynických hodnot, kterou se Marek doposud neodvážil utnout. Skupinová práce odváděla všechny členy Rafanů od vlastní práce, a proto se Medunova první samostatná a opravdu malířská výstava uskutečnila až na samém závěru jeho studia v galerii A.M.180.

Každý se někdy a na nějakém místě narodil, každý má cosi napsáno v průkazu totožnosti. Nikdo se však není schopen upamatovat na ten okamžik, který se s ním vleče až ke smrti. Popsat ho mohou jen matky, obtížně... Vzpomínky mají překryty bolestí rvoucí jim tělo na kusy. Vlastně až v dnešních dnech tam bývá jeden svědek – otec, který zkoprněle hledí na neznámou planetu, jež se právě prolomila skrze orbit lásky a všednosti, na bolesti zkroucené tělo, které se žhavým drátem vypálilo do jeho mozku. Pak tam je ještě personál. Pro ty jsme všichni stejní. Pokud nejsou komplikace, vše s uspokojením pouští z hlavy, hlavně ta zlobně řvoucí, brunátná zvířátka. Jedno je jako druhé. Když se Marek Meduna narodil, otec přítomen nebyl, začala ropná krize a normalizace už nějaký čas trvala. Čekal u tchyně na telefon. Pak to šli s tchánem zapít, přemlouvav se nemuseli. Narodil se první syn a vnuk. Pan Hozman tehdy prorokoval, že se Marek stane umělcem. A po dvou dekadách se tak skutečně stalo. Zlostný uzlíček nervů a ambicí se žádostivě vykadil v prostorách Národní galerie. První samostatnou výstavu měl až měsíc po tomto nechvalně proslulém extempore.

Marek Meduna se narodil v krásné a vzdušné porodnici pod Vyšehradským útesem, na dohled od Vltavy. Stalo se tak na sklonku roku devatenáct set sedmdesát pět. Rodiče sotva překročili hranici dvacítky, matka před mateřskou asi rok pracovala na úřadu zahraničního obchodu, z čehož vyplývalo, že musela

umět dobře rusky a že bude jezdit pěstovat soudružské kontakty do Sovětského svazu, a tudíž že se bude muset dříve nebo později stát členkou strany. Těhotenství ji však tohoto dilematu uchránilo a paní Medunová, protože měla tři roky po Markovi dceru Petru, strávila na mateřské dovolené dlouhých šest let. Odstup jí umožnil si důkladně promyslet situaci a dospět k přesvědčení, že členkou strany být nechce. Co by řekla babičce, která přišla kvůli komunistům o majetek a pole. Vymluvila se na zhoršení své ruštiny a našla si jiného zaměstnavatele. Až do revoluce pracovala jako administrativní síla ve Výzkumném ústavu automatizačních prostředků. Otec pracoval ve velkém stavebním podniku Výstavba sídlišť, který byl součástí státního podniku VHMP. Byl jedním z armády zaměstnanců, která vztyčovala prosluněné, krémově bílé stěny sídlišť kolem celého obvodu Prahy. Jednotlivé městské čtvrti se propojovaly čtyřproudými komunikacemi, přes ně se stavěly mosty pro pěší a pod nimi hloubily podchody, v uzlových místech sídlišť se budovalo zázemí obchodů a služeb. Pamatovalo se i na zeleň, odpočinek mladých maminek a vůbec vyžití obyvatel ve volném čase. Doprostřed zelených ploch mezi stromy projektanti umísťovali výchovné ústavy pro nejmenší děti i odrostlejší mládež. Navzdory smělym plánům bylo socialistické hospodářství poněkud delikátního ustrojení s velmi choulostivým, rozvážně se pohybujícím soukolím. Práce vážla, neboť obyvatelstvo se věnovalo svým oblíbeným kratochvílím – vlastním rodinám a ježdění na chalupy po vyhnaných sudetských Němcích. Čert aby je vzal, fašisty a rozvraceče. Sídlíště tak na dlouhou část dětství Marka Meduny a jeho vrstevníků zamrzla uprostřed bezčasu. Domy byly obyvatelné, ale dlouhé úseky čtyřproudých silnic byly uzavřené, obchodní centra funkční zčásti, mezi domy se rozkládala území nikoho, kde tu a tam stál opuštěný dům jako pozůstatek předchozí zástavby. Po prázdných panelových a asfaltových plochách

profukoval lezavý vítr. Opíral se do ohrad z vlnitého plechu, podél nichž rostl plevel a vykukovaly koruny náletových stromků. Volná prostranství byla ponechána času a povětrnostním podmínkám i s navršeným stavebním materiálem, haldami zeminy, rozevíraly se zde jámy, plnily se a vysychaly kaluže, rozrůstala tráva, kvetly vlčí máky a chrpy. Když zapršelo, proměnily se tyto končiny v zrádná území dobrodružných výprav s bezednými jílovišti a širokými obzory rozlehlých jezer. Rodiče patřili k mnoha velmi mladým rodinám, které zčásti spoléhaly na pomoc širší rodiny a zčásti na vlastní jaré síly. Navzdory nemožnosti, která panovala v politickém vedení země, se Československo jevilo jako nejlepší z možných světů. První roky bydleli Medunovi s ženinými rodiči v příměstském domě na Chodově. Na zahradě rostla meruňka. U plotu stála králíkárna, po jejím boku zel kruhový otvor opuštěné psí boudy. Pes bydlel se všemi v domě. Prarodiče pocházeli z venkova a do města se přistěhovali až ve zralém věku. Snad za to mohla ideologie nebo pozdní přesun, ale určité vesnické zvyky si udrželi až do konce života. Metropolitní způsob života s mnoha známými, anonymitou a jen nepatrným sdílením se jim nestal vlastním. Obávali se závisti, kterou se lid dovolával socialismem proklamované rovnosti, a tak se vždy snažili udržet pospolu širší rodinu, řešit věci veřejné jen v soukromí, nevyčuhovat, naškudlený majetek tajit. I proto zakoupili chalupu v Defurových Lažanech, kam jezdila celá rodina včetně tet a strýců. Když se sešli v plném počtu, bývalo jich dvacet jedna. Stavení bylo zpustlé a potřebám většiny rodiny nevyhovující, proto jej bylo potřeba z gruntu přestavět. Rodina se složila na materiál, zaktivizovala všechny společné známé, aby jim pomohli sehnat tehdy nedostatkový stavební materiál, a jali se stavět. Nejprve strhli stodolu a na jejích základech začali budovat nové stavení, které pro sebe nazvali *nová chalupa*. Ženy pěstovaly zeleninu, na vzdáleném konci zahrady

založily kompost, všichni chodili na houby, pytlačili ryby, kradli hrách a brambory, ty ale většinou ve velkém a pod rouškou tmy. V pátek a v sobotu večer chodili muži do hospody, později po několika letech se přidaly také ženy. Jen prarodiče zůstávali v chalupě a hlídali. Přece jen navzdory dětem a manželským svazkům byli všichni mladí, tak se chtěli pobavit – na televizi se nedalo koukat. Postupně se sblížili s místními, v některých případech se z nich stali přátelé. Někteří z některých melouchařili na stavbě *nové* a opravě *staré chalupy*. Třeba Jirka Průcha, kterého o dvacet let později zavalila hlína v rozmoklém výkopu. Dej mu pánbůh lehkou jílovitou zem. Pan Meduna rád dával k dobrému, že se vždycky Jirky ptali, kdy si naposledy viděl čuráka, přes ten svůj ohromný břich. Ale abych neodbočoval. V roce devatenáct set sedmdesát osm se Medunovi museli odstěhovat z Chodova. Dohnala je práce pana Meduny, sídliště vycenilo zuby, dům byl strhnut a jednotlivým rodinám byly nabídnuty nové sídlištní byty. Medunovi se přestěhovali na Lhotku, prarodiče na Háje, strýc s tetou do Nových Butovic. Dále platí výše řečené, Marek Meduna se dětstvím a sídlištěm protloukal jako jeden z tamních výrostků. A že jich bylo. Prostranství mezi domy za teplých dnů šumělo jako úl v období květu. Na základní školu nastoupil v roce devatenáct set osmdesát dva. Říkal mi, že si to pamatuje, protože tehdy koukal v televizi na nějaký pohřeb, sice nevěděl, o koho se jedná, ale rodiče se tvářili náramně vážně, prý zemřel Brežněv. Rakev bouchla o dno hrobu a bylo vymalováno. Ve škole prospíval dobře, většinou s jedničkami, jen z některých předmětů dostával dvojky, vždy z hudební výchovy a pak tradičně i z českého, případně cizího jazyka. Po vyučování chodil do pionýra. Slib skládal se svými spolužáky v muzeu Sboru národní bezpečnosti, kde jim při té příležitosti ukazovali expozici nejrůznějších pokusů o ilegální přechod státní hranice nebo důkazy o případu jednoho převaděče, který své klienty

vraždil, a protože byl řezník a pěkný vykuk, vyráběl z nich klobásy, čímž si přivydělával a šidil tak stát. V té době se Marek Meduna již zajímal o geologii, jezdili s otcem po Čechách, tu na Kozákov, tu do Třebívlic, kde se pokoušeli sbírat polodrahokamy. Otcí byly výlety po chuti, protože mohl vypadnout z domova, kde si s paní Medunovou buď šli po krku, nebo vedli tichou domácnost. Pro všechny členy domácnosti to nebylo nic příjemného. Paní Medunová byla pěkná semetrika, bál se jí celej barák. Po pracovní době raději chodil na melouchy, stavěl bytovky v Podolí, dětské hřiště na Malé Straně, opravoval činžák v Nuslích. Jednou vzal Marka ke svému kolegovi ze stavby, že se podívají na tehdy žhavou novinku přivezenou ze západního Německa – na video. Pan Kocábek pustil film *Rambo / První krev* a Marka to úplně pohltilo. Když přišel druhý den do třídy na základní školu, okamžitě chtěl založit *rambo-kroužek*. Kluci, budeme běhat do Krčského lesa a u altánku můžeme vzpírat polena, potřebujeme sice *rambo-nože*, ale zatím to můžeme dělat bez nich. Úplně ho slyším. Smůla byla jen, že ve třídě byl jediný, kdo viděl *Ramba*. Nikoho proto nepřesvědčil, a do Krčského lesa chodili tak jako tak, s tím rozdílem, že si tam hráli na partyzány místo na veterány z Vietnamu a házeli po sobě šiškama, a když potřebovali nůž, vytáhli rybičku, a ne ten západácký *rambo-nůž* s buzolou a šitíčkem. Od šestého ročníku s nimi začaly chodit i holky, které se občas s některým z vyspělejších kluků po anglicku vytratily. Pomalu to přestávala být zábava. V osmé třídě začali kluci, a to včetně Marka Meduny, ošahávat holky, přitočili se k nim a rychle hmátli po jejich čerstvě narostlých nadrech, většinou to dělali v ústraní, když je nikdo nemohl vidět, nebo třeba v tlačenici v šatně, kde se to naopak ve zmatku ztratilo. Když byl v osmičce, proběhla něžná revoluce, u nich na sídlišti se vše odehrálo nepozorovaně, jen v televizi se změnil program, dávali méně filmů a více nudného řečnění z tribuny, to

se však mělo záhy změnit. Brzy nato se objevily blýskavé reklamy na západní zboží a seriály od Disneye a BH90210 a Marek Meduna byl chycen, naštěstí je tehdy ještě dávali s dlouhou týdenní frekvencí. Rodiče se po revoluci rozvedli. Otec se odstěhoval do malého bytu v Petrovicích. Marek zůstal s matkou, ale otce občas navštěvoval. Po základní škole se dostal na Gymnázium Jana Nerudy, kam se přihlásil kvůli oboru ložisková geologie. Nejdříve byl trochu nervózní, protože musel jezdit z okraje do středu Prahy, na což nebyl zvyklý, a Marek nikdy nepatřil k průbojným dětem, ani těch dívčích prsou moc neprohmatal a na gymnáziu se tato kratochvíle už neprovozovala. Ve třídě se potkal s dětmi doktorů, inženýrů, překladatelů, ekonomů a vůbec vysokoškoláků, ti změnili jeho okruh plebejských zájmů. Spřátelili se a zasvětili ho čtení novin a zájmu o kulturu, hlavně výtvarné umění a hudbu. Chodili na koncerty, památný byl koncert Naked Souls a Ecstasy of Saint Teresa, kde tyto dvě kapely málem zbouraly hlukovou stěnou prostor pod bývalým Stalinovým pomníkem. V ústraní se tam krčila velká lebka od Davida Černého. Meduna jednou se spolužáky při toulkách městem narazil na jeho trabant, který byl umístěn na Staroměstském náměstí, a dodnes ho zaráží, jak špatně měl vymodelovány nohy. Ale bylo to jedno, všichni si ještě vzpomínali na záplavu trabantů v okolí západoněmecké ambasády, formální aspekty díla nikdo neřešil. Revoluční časy byly ještě v živé paměti. Marek Meduna seděl v lavici s Alanem Plešingerem, nudili se během hodin výkladu fyziky, chemie a matematiky, a protože neměli do čeho píchnout, kreslili si do sešitů zprvu komické figurky, ale s tím, jak začali chodit na výstavy, i do jejich spontánních kresbiček vstoupily ambice. Když si navíc uvědomili jejich komerční potenciál, předtím viděli nějakou prodejní výstavu umění a přišlo jim, že ty ceny jsou fakt vysoké, postupně se od sebe odklonili v názoru, jak dál. Alan se pokoušel o komiks a zaměřil se na

kreslení příběhů, zatímco Marek směřoval k současnému umění. Předplatil si časopis *Ateliér a Výtvarné umění*. Pokoušel se v tomto směru vzdělávat. Ale je nutno poznamenat, že někdy v té době navštívil s matkou výstavu Andyho Warhola ve Valdštejnské jízdárně a ta se mu vůbec nelíbila. Přestože na ni vstupoval s názorem, že bude skvělá, neboť jde přece na toho legendárního Warhola, o kterém četl v *Reflexu*. Ale nehledě na občasná zklamání dál navštěvoval galerie, líbila se mu výstava Tvrdohlaví v Městské knihovně a skupina Irwin, která vystavovala na nějaké skupinové výstavě v domu U Kamenného zvonu. Laibach byl jeho nejoblíbenější hudební skupinou, proto se mu Irwin jako její výtvarná odnož chtě nechtě líbit musela. Docházel na Akademii výtvarných umění kreslit akt. Často jim stál modelem pan Mleziva, jehož penis byl natolik obřích rozměrů, že neznalí považovali nakreslené figury za neproporční. Na konci čtvrtáku si konečně podal přihlášku s vědomím, že to bude jasné přijetí. Liberální rektor Milan Knížák mu byl více než jasnou zárukou. Ovšem zmýlil se, nevzali ho ani do druhého kola. Po gymnáziu nastoupil jako kulisák do divadla Labyrint, dříve Realistického a dnes Švandova. Dále kreslil a maloval, trochu zvětšil formát, více méně zanevřel na současné umění a pokoušel se být jako staří mistři, chtěl umět stejně dobře kreslit a malovat a čím dál víc mu bylo jedno, co maluje a kreslí. Většinou ztvárňoval rodinné příslušníky a zátiší s nádobím a ovocem, prostě to, co bylo po ruce. Zvláštní je, že se snažil vyhýbat kreslení a malování podle fotografie. Měl za to, že to není správné, že praví mistři se obejdou bez její pomoci. Během těch let jezdil téměř každý víkend na výlety po Česku, hlavně do bývalých Sudet, kde ho zarážela ta podivná vyprázdněnost a neurvalí exotičtí lidé, široký prostor krajiny, divoké louky a chybějící vesnice. Jezdili spolu s kamarádem Štěpánem Mikešem, a jak spolu trávili čas, rozuměli si čím dál více, až se ke svému vlastnímu údivu do sebe zamilovali.

Poprvé se milovali v pokoji Včelařského vzdělávacího centra v Nasavrkách. Místo lubrikačního gelu použili indulonou. Byli z toho celí nesví. Co si všichni pomyslí, vždyť jsou teplouši. Lýtka však měli v jednom ohni. Svůj vztah před okolím tajili. V té době coming outy nebyly obvyklé, pak se to však provalilo, neboť je zahlédla spolužačka a stará drbna Silvie Mállová, která to vyzvonila dále, třeba Martinu Krummholzovi, který se postaral o zbytek. Hoši zjistili, že jejich obavy byly liché, všichni jejich kamarádi to přijali úplně bez problémů, i pedant Tomáš Peroutka, který pocházel z katolické rodiny. Meduna se navzdory zamilovanému bezčasí protloukal asi tři roky od ničeho k něčemu, když ho v roce devatenáct set devadesát osm vzal Jiří Sopko do druhého kola. Tam sice opětovně pohořel, ale jeho kolegové a asistent Igor mu poradili, aby se příště přihlásil ke Zdeňkovi Beranovi a k tomuto doporučení mu návdavkem ukázali pár technických fines. Dalšího roku postupoval Meduna podle jejich rad, a ejhle, vyšlo to. V prváku chodil ještě do práce jako kulisák, aby si vydělal na nájem v bytě, který měl propůjčen od kamaráda, který již několikátým rokem studoval v Anglii. Bydleli tam se Štěpánem, který se v té době dostal na dějiny umění na Karlově Univerzitě. Během prázdnin si se spolužákem Ludškem Rathouským sehnali práci jako noční hlídači v Chemoprojektu, střídali se mezi sebou a výdělek byl na tehdejší poměry více než slušný, proto mohl konečně opustit místo kulisáka. S profesorem Beranem si Meduna příliš nerozuměl, zdálo se mu, že v ateliéru vládne i na jeho vkus zapšklá a ke světu současného umění poněkud nenávidná atmosféra. Proto se hned po prváku s Ludškem sbalili a přestoupili přímo do srdce temnoty, do ateliéru Jiří Davida. Zde záhy s několika spolužáky založili uměleckou skupinu Rafani. Osobní tvorba šla proto na několik let úplně stranou. Rafani měli přehršel výstav a akcí, a když k tomu ještě stále chodili do hospod a Meduna se Štěpánem Mikešem ještě občas

tančit do Riviéry či Termixu a do posilovny, aby nevypadli z formy, na vlastní tvorbu už mnoho energie nezbývalo. Jeho přístup k vlastní kariéře se změnil až poté, co se vnutil Jakobovi Hoškovi do výstavního programu A.M.180.

III.

Na počátku bylo slovo. Zvuky podepřely nebesa, hlásky zažehly slunce i bledý přísvit hvězd. V odrazu hladiny se objevil člověk, který věděl o sobě i o světě a který se postavil čelem svých sestrám a bratřím, rostlinám a živočichům, celé Zemi.

Čas nikým neměřen nesměřoval ani vpřed, ani vzad. Prostor se bez souřadnic jevil bezedný a neuchopitelný. Pak se však stejnorodé rozdělilo a svět se stal cestou. Jednoduchost se zakalila. Povstali první lidé a začali přemýšlet o svém stínu, jedinečnosti a opakování.

Nebylo žádné před, stejně jako nebude žádné potom. Nic se neopakuje. Nikdy nic není stejné. Svět trvá nezrozen a bez příčiny. Žijeme v nekonečném prostoru a čas běží od nevidim do nevidim. To je jeviště, kde lidé žertují o počátku světa.

Život vdechnutý do předobrazů je naplnil smyslem a hmotou, oddělil nebesa od země, rostlinstvo a živočichy od buněk, člověka od opice, důsledky od příčin. Světe, propouštím tě. Od této chvíle ti bude upřena má vůle. Vše bude dílem skladby jednotlivých záměrů a náhody. Každá ze součástí bude odkazovat k celku, nikdy však nedohlédne jeho úplnosti.

Pusté a temné byly komnaty vesmíru. Na samém konci se tyčilo zrcadlo. V něm se zobrazovalo vše přítomné. Dech oživil hlínu země. A první pravila: „Nechť nepravé ukáže budoucí, ať stane se vše, co dosud krčí se v studnici tvarů a možností.“ I stalo se.

Svět se nezrodil v míru a tichosti. Byl počat v křiku prostoru, objevil se v bolesti a křečích smyslu. Pořádně to šklublo, do nejzazších konců proběhla prudká křeč a vše bylo. Čas začal odbíjet, lidští tvorové vyslovili svůj začátek.

Na počátku byla stvořena nebesa a zem. Její pláne byly nesličné a pusté, tmy se kupily nad propastmi a dech života se marně vznášel nad vodami. Slunce dosud neexistovalo a všude vládla tma. Pak ale vysvitlo slunce a dech oplodnil vodu. Z ní se začal odvíjet řetěz událostí, které vedly k příchodu prvních lidí.

Na začátku vládl chaos. Nepořádek se postupně smrštil a ztuhl do podoby vejce. Uvnitř atomu zápasily elektrony s protony, ozvěny souboje se rozléhaly v malém i velkém. Louče tachyonů tryskaly všemi směry. Skořápka praskla a zrodil se svět. Lehčí část skořápky vystoupala nahoru a zrodila se nebesa, těžší klesla dolů a zrodila se země. Scéna pro příchod člověka byla připravena.

Existují jen bezčetné mrtě atomů a jejich uspořádání v čase, který je nekonečný. Vše jednou bylo a vše zase nastane. Náš čas už přišel a zase přijde. Tato slova nejsou zjevená, ale jejich smysl je zjevný. Příklad je znovu vynaleznu, anebo také ne. Jsem a se mnou i svět. Počátek se ztrácí v mlze nekonečna.

Vzal zrnko písku a jedním pokynem ho otevřel jako knihu stvoření. Nejdříve vyběhl jelen, jehož pronásledoval lovec, po lovcovi bylo slyšet trubení auta, za autem vyšla žena s nákupem, kdesi za ní se loudalo žvatlající dítě s jojem.

Z jeho hlavy vznikly všechny hlavní hory, dech se proměnil ve vítr a oblaka, hlas v hrom, levé oko ve slunce, pravé v měsíc, končetiny ve světové strany, žíly a cévy se staly cestami a dálnicemi, krev řekami, svalstvo živnou půdou na polích, ropou a uhlím, zuby a kosti se proměnily v kameny a zlato, kostní morek v diamanty a rtuť, pot v déšť a rosu, řasy a vlasy v hvězdy a planety, z ochlupení vyrostly jedlé plodiny a stromy. A ze vší a blech na jeho těle vznikli první lidé, muži a ženy.

Jednotliviny rovnoměrně vyplňovaly existenci světa. Rozestupy mezi nimi se zvětšovaly. Koruna kosmického jara se vzpínala k neprostoru. V každá ruka zárodečného světa svírala nestejně hmoty a antihmoty. Začátek byl konfliktem, nikoliv harmonií. Tak byl povit člověk, tvor bojující.

V nekonečně malém čase se exponenciálně zvětšil prostor. S ním vytryskl i pramen času. S růstem klesla teplota, kosmická inflace dala vzniknout počátečnímu plazmatu. A to zas hmotě. A ta zas životu. A ten zas rostlinám, živočichům a ty konečně člověku.

Svět stojí rozkročen mezi nekonečnem a časově-prostorovou podmíněností. Svět byl zrozen z hlubiny ženy a prchavosti mužské touhy. Každá jednotlivost v sobě nese propast. Mosty a lávky řeči pomohou, ale nezcelí, tak jako je vlevo a vpravo, dole a nahoře, světlo a tma.

Na počátku nebylo nic než chlad a žár a mezi nimi zela prázdnota čekající na zaplnění. Ohně planuly na jihu. Země ledu se rozkládaly na severu. Oheň s ledem se střetávaly nad propastí. Horký vzduch z jihu se v propasti setkal s jíním vysráženým na ledových řekách a kapající voda vytvořila příčinu. Ta se ve spánku začala potit. Pod levou paží jí vyrostl muž a pod pravou žena. Od nohou jí vzklíčil obrovský strom, který prorůstá středem všech říší, svými větvemi poskytuje světu stín a svými kořeny svět podpírá.

Tvá mysl jest hmotou vesmíru. Uvažoval jsi o budoucnosti hvězd v galaktické harmonii. Postupoval jsi od tvarů k atomům, rozevřel jsi možnosti mnohého. Slyšel jsi růst, cos zasadil. Tvé já je zkuto. Jsi temnotou i dobrem, jsi vertikálou všech vlastností. Jsi ty jediný a na straně druhé celek světa. Tam dlíme my.

IV.

Marek Meduna je stejně zajímavým a koncepčním malířem a vizuálním artistou, jako je zajímavým a koncepčním uměleckým rozvracečem. Což si odužívá ve své vlastní činnosti, a zejména jako člen Rafanů. Umělecké *rozvracečství* má však své přirozené zakotvení v soustavném tázání se po smyslu umění v této době, je aktivistickým pochybováním a záchranou před sklouzáváním ke kliše všeho druhu. Marek Meduna tíhne k obrazovému vyprávění v každém jednotlivém díle či jejich sérii, k subtilní práci s barevností, k asociativnímu vrstvení možných významů, k překračování a mísení různých médií. [...] Neodolá však i odzkoušení hutnějších a intuitivnějších způsobů malířské práce, jak ostatně dosvědčuje jeho poslední obrazová série. Permanentní prozkoumávání kvality a sémantické samostatnosti vizuální narace, spojené s verbálním matením stop, tvoří Medunův metaforický obrazový potenciál.

Marek Meduna je jedním z umělců, kteří ve své práci vycházejí z vulgárního a nesprávně pochopeného konceptualismu. V jeho postoji rezonuje devótnost vůči aktuálnímu umění a malá odvaha zastávat skutečně autentický postoj, vymezit se vůči tomu, co se „ve světě umění dělá“. [...] Současné pracemi Marka Meduny prosakuje špatně maskovaná maloburžoazní povaha jeho práce. Libuje si v dekoracích, ornamentech devatenáctého století, přebujelou formou předstírá zcizování konceptuálních schémat, přičemž je očividné, že v tomto druhu motivů a nešťastně zbytečných forem nalézají nereflektované zalíbení, ale ani to by nevažilo, kdyby řemeslné provedení jeho obrazů bylo na špičkové úrovni, kdyby bylo na první pohled zřejmé, že se jedná o skvělou malbu. Pokud o Jakobovi Španielovi je možné prohlásit, že je malířem od Boha, pak o Medunovi by to mohl prohlásit pouze slepec. [...] Úhrnem řečeno Meduna vytváří formálně odbyté obrazy, přičemž myšlenky do nich vložené jsou veskrze banální.

Když vidíte na výstavě nějaký jeho obraz či jiný artefakt, téměř vždy máte pocit, že jste je už někde viděli, což rozhodně nemím jako lichotku.

Medunův metaforický potenciál povstává z temných hlubin nevědomí a spekulace. Na jedné straně vytváří rámce, postupy, schémata, které je možné považovat za modelové, a na straně druhé se neumí odstříhnout od naučeností a fetišisticko-estetických libůstek. Dokonce má dojem, že právě tento rozpor je něčím, co jeho umění činí navýsost zajímavým. Ale to se mýlí. Ba co víc, tvrdí, že chce po divácích zamyšlení a reflexi, a sám není schopen své. Pokud budeme mluvit konkrétněji, je očividné, že například rostlinná ornamentika je něčím, co používá mechanicky, když si neví rady, jak naložit s tím či oním konkrétním obrazem. Když neví, jakým jiným způsobem malířský problém vyřešit. Obdobně je podivuhodné, že se v jeho obrazech téměř neobjevují celé figury, vše je roztrháno na drobné fragmenty, nic nepasuje k sobě, všude se objevují zcizovací efekty a hry s kolabující iluzivností. A právě plošné uplatnění těchto postupů je čímsi, co těmto obrazům škodí a sráží jejich případnou hodnotu. [...] Jeho instalace jsou rozporuplným odrazem tužby po ovládnutí celého prostoru a skepse vůči malířství jako takovému, v podstatě je možné tento rys považovat za jakousi úlitbu společnosti spektaklu, tendenci uspat šedé buňky mozkové pěknou podívanou, odcizit diváka sobě samému. Je to podívaná pro *pražskou kavárnu*, pro pár spřízněných duší, které se potkávají na vernisážích, kde se vzájemně plácají po zádech. Přičemž z této společnosti přesvědčených už úplně vyvanuly pojmy, se kterými pracovalo klasické umění, jako jsou krása, harmonie, věčnost, etika. [...] Medunu je proto možné považovat za figuru nikoli pro dnešní dobu určující, ale ve své rozporuplnosti pro ni spíše symptomatickou. Rozhodně není lékem, spíše ho můžeme považovat za chorobu.

Marek Meduna je průměrným lokálním autorem. Působí jako samostatný umělec, je ale i členem skupiny Rafani. Tvorba Marka Meduny se často dotýká podstaty uměleckých médií, a stejně tak ukazuje spletnosti lidského porozumění a pravidel. Danosti Medunu vybízí k tázání se po jejich hranicích. Jeho práce je často sochařská, instalační a místně-specifická, nalézáme v ní i texty, obrazy a situace. Výsledek, s nímž se setkává divák na výstavě tohoto umělce, bývá jen částečně významově směřovaný. Pojmové uchopení se kromě návodu z popisů děl a názvů výstav rodí především z divákovy interpretace metaforického jádra souvislostí, které Meduna vytváří. [...] Někdy i přísnou logickou cestou ustanovuje autor pro věci nový řád, podstatu jeho tvorby je však senzuační a intuitivní. Zážitky a pocity Meduny otisknuté v dílech jako by odrážely střet subjektu s určitou dysfunkcí, s nečekaným pocitem nerozhodnosti nebo determinovanosti. Vytváří paralely zkušeností, kompiluje obraz a jazyk; syntetický útvar jako konečné dílo je proto často složený z mnoha vzájemně zasunutých, zpětně obtížně dešifrovatelných vrstev. Některé výstavy přímo směřoval k tematizaci instituce umění a jeho médií, jiné se více vztahovaly k jazyku a řeči. [...] Zvláštním podtématem je jeho posun popisků děl do vnitřní struktury uměleckého sdělení.

Marek Meduna je konceptuální umělec, který využívá malbu k zametání stop a ke kruté hře s jejími základními vlastnostmi. Malba je prostorem i obětí jeho tázání se po smyslu umění. Jaký má však smysl tento druh otázek? Především se jedná o návyk ve smyslu tradice poromantického snění. Umělec sám sebe chápe jako strážce autentického postoje, je osamělým vojákem, který bojuje proti všem formám klišé a normativity. [...] Za druhé Meduna chápe otázky po smyslu umění jako metafory, které se táží po smyslu existence, potažmo světa. Odpovědi

jsou odpovědmi pouze tehdy, když divák sezná, že svět je dosti chatrnou konstrukcí, a když se smíří s tím, že tento fakt je právě oním hledaným pevným bodem a že svět jednoho lidského člověka stojí a padá pouze se sázkou na jeho skvělost. [...] Meduna však tvoří nejen s rozmyslem, s dopředu vytvořeným plánem, ale v některých aspektech své tvorby náhodněji a takzvaně bez důvodu. Tento díl jeho malířství je neestetický, podvědomě zbytkový, expresivní a jaksí nedostačující. Každé vystavení jakéhokoliv artefaktu z této linie tak představuje zklamání vůči očekáváním, která jsou na něj kladena v souvislosti s jeho koncepčněji založenou tvorbou. Tyto dvě polohy však tvoří dynamiku Medunova uměleckého přístupu, který je současně poeticky rozháraný a mechanicky usilovný.

Marek Meduna je umělcem, kterému nestačí objekt, nestačí mu kresba, ba ani text nebo akce, nikdy mu nic nestačí. Všechno se k sobě může mít vždycky ještě jinak. Pořád a znovu. A také je to zajímavé. Zdálny i zblízka. Shora i zdola. Divák se ztrácí, divák se nachází, divák se díví. Mění se v návštěvníka, mění se ve čtenáře, mění se ve vykladače, mění se v komika, mění se v diváka. Ale, pozor! Meduna bude operovat. Vezme si různé náměty ze života i z knih a nakreslí je podle rozvrhu. Vezme si text a vepíše ho do kresby. Něčeho se podrží, třeba diagonály, nebo žánru, nebo ženskosti, nebo ulity, či snad detektiva, anebo klidně lupy a kolejí, vlastně čehokoliv. Uspořádá si věci a pak je důkladně promíchá. A divák pak něco najde, ale není si jistý tím, co to je, a tak bloudí. Meduna mu cosi zdálny naznačuje. Haló, haló, tady. [...] Divák tedy přehlédne celek a jde si prohlédnout detail. Pak to zkusí obráceně, přehlédne detail a jde si prohlédnout celek. Vše má svou omezenou platnost, ale navzdory tomu má galerie okna. Vedou do ní dveře. Jisté jen je, že Medunovi diváci poslouchají hudbu a čtou. Chodí do divadla. Brouzdají

internetem. Sem tam se dívají i v galerii na obrazy. A mluví s kamarády. Jsou to nedovzdělaní příslušníci středního stavu, stejně jako sám Meduna. Jsou si nejistí, nemají sebevědomí ani eleganci. Jejich činnost je jejich alibi i důvodem. Jejich chápání světa je ulitou, která se narcistně a bez konce stáčí sama do sebe, do tmy a do tepla. Takže znovu. Meduna v umění operuje tužkou, barvou, drátem, mašlí, rohlíkem, nití, divadelní postavou, ilustrací, papundeklem, slovem i písmenem. Je to pěkné. Dokonce moc pěkné. A je to také chytré. Snad až příliš. Je to bez kazu a bez puklin, příliš dodělané na to, aby to nebylo nudné. Je to k ničemu, jako pštros s hlavou v písku. Co mohou popsat rozmazané popisky, jaký bude svět v rozbitých brýlích, jaká je budoucnost generace, když odmítla převzít odpovědnost.

Marek Meduna má ve své práci přítomný jakýsi manický neklid. Již při studiu na pražské AVU procestoval neúměrně velký počet ateliérů. Svě cestovní přestupy a rozkročenost mezi výrazovými médii ještě umocnil volbou vlastní identity coby neustále proměnné a těkající pracovní situace. Na umělecké scéně vystupuje hned v několika rolích: jako samostatný, svébytný umělec s konkrétním datem a místem narození, jako člen skupiny Rafani i jako kurátor a organizátor výstav a akcí. Nejčastěji ovšem v kombinaci výše uvedených rolí. Volbou proměnné tvůrčí identity a volnou manipulací s médii si autor stanovuje specifický přístup k umění jako k realizaci okamžitého impulsu myšlení. [...] To, co je v pracích Marka Meduny realizováno, není vždy pouze myšleno, nebo lépe řečeno předem promyšleno a stanoveno, ale instalace či výstava mnohdy vyplývají ze samotného průtočného procesu realizace a ustalují se do jisté míry až zpětně. Procesualnost je jedním ze základních principů, s nimiž autor pracuje a které skrze realizaci proměňuje. Není divu, že jeho základním výrazovým prostředkem je přetváření prostoru prostřednictvím

instalace a instalačních intervencí. [...] Instalace je syntetizující forma sjednocující v sobě rozmanité materiály, materiální stavy a přístupy. Umožňuje spontánní práci s různě nastavenou prostorovou strukturou, kterou lze podle potřeby zhušťovat, nebo naopak redukovat. Instalace je svobodným územím pro hru, která může negovat sama sebe a vytěsnit i recipienta, když je potřeba. Může vytvářet pravidla a zároveň je popírat. Je otevřenou platformou pro umělce i diváka. Pro instalace Marka Meduny je specifický především výrazný herní princip spojený se zdůrazňovanou situačností. Rezignace na vývojový horizont umění ukotvený v budoucnosti vede autora do stavu permanentního přehodnocování a obsesivního přetváření různých rovin praxe a praktického jednání. Zda je toto jednání spíše destruktivní, není zcela jasné. Autor se vymezuje nejen vůči linearitě dějin umění a kontinuitě tvorby jako řetězení paměti nebo vůči dějinám instituce, která výstavu zaštiťuje, ale skepticky nahlíží i samotný jazyk coby nositele reflexivní reakce. V Medunových instalacích se nerozpadá jen objekt, ale i jednotlivé věty ve své referenční rovině (autorský text k výstavě, názvy děl, názvy výstavy, popisky). Je jím i druh všudypřítomného, podivně nedořečeného humoru. Instalace se stává zábavným rámcem-kvízem zřetězeného nedorozumění, respektive nemožnosti se dorozumět. Tuto evokaci napovídají časté okamžiky trapnosti, která je součástí rozkladu objektu i destrukce jazyka. Ocítáme se blízko psychologických fenoménů, jakým jsou v lidské komunikaci řečové vady, zadrhávání, koktání, výpadky paměti, zrychlená mluva pod dojmem vzruchu či nervového podráždění, zvýšená gestikulace apod. Motiv freudovského přeroku je tu použit jako jeden ze základních principů budování omylnosti v tvorbě. Do jisté míry obsahují všechny instalace Marka Meduny nevědomou, asociativní rovinu, kde lze zaznamenat v různé míře čistoty či zastření algoritmus jeho osobních vztahových momentů.

Je to jakási velmi osobní symboličnost volených barev, tvarů, materiálů, použitých slov a jejich vzájemné kombinatoriky, která se vyjevuje právě proto, že ostatní roviny umělecké tvorby jsou vědomě popírány a negovány. Je-li tu projeována skepse k zobecnění lidské zkušenosti skrze konfiguraci založenou na destrukci artefaktu, dočasnosti instalační situace a rozpadu jazyka, který by byl teoreticky schopen pojmenování jako konsenzu poznání, pak zůstává na pořadu dne ohýbání formy a průzkum její elasticnosti ve vztahu k projeované skepsi a důkazu neplatnosti definic. Má-li Marek Meduna nějakou pracovní metodu, pak je to, zdá se, přímá realizace konkrétní dialektické situace, kloubení rozporů do zdánlivě hezky a čistě vypadající výstavy. [...] To bychom ale opět dotvářeli Medunovo dílo vnějším roubováním, a vyvazovali ho tak z jeho vlastního experimentálně nakročeného formálního sadařství. Díky tomu, že jsme se nakonec ocitli v sadařství, ačkoliv tématem textu je práce vizuálního umělce, vidíme, že hovořit o něčem jiném je v tomto případě nejlepší interpretační metodou, jak se autorovi a jeho dílu přiblížit, nebo se alespoň nevzdálit příliš daleko. Teorie umění je totiž už dávno schopna otevírat jiné souvislosti nežli ty prioritně umělecké. A bylo tomu tak patrně vždy, jen dnes máme nesrovnatelně více času si tuto skutečnost plně uvědomit.

Marek Meduna je umělec, vše, čeho se dotýká, se proměňuje v umění, ano, jeho dotýkání jest označování. Umění mu je nesmyvatelnou špínou, nečistotou, která se hromadí za nehty světa. Tedy ne Ikarus, ale Midas. Marek Meduna je umělec, který zatíná ruce v pěst, avšak není tu nikoho, kdo by mluvil o revoltě, nikdo. Ticho... Pěšina je prázdná, ani náznak pohybu. Ruce jsou sevřeny v pěst v jakémisi napětí, je v něm tlak a ten chce ven, buď jako atopický ekzém, nebo jako umění. [...] Meduna uvízl v zástupu svých soupeřů, jdou vpřed k tikajícím hodinám

smrti, vzájemně zaměnitelní, opravdoví čeští postkomunističtí postkonceptualisté. Nálepka pozvolna odpadáva z jejich potem zbroceného čela. Střední věk je dohnal bez dětí i nemovitostí s drolící se vírou ve smysl jejich aktivit. Jsme už v Evropě, domnívají se, jsme tedy Evropané, vyvozují, ale jsme to stále jen my a naše instituce, stejně nedostatečné jako kdykoliv předtím. Střední věk jim dává nahlédnout část uražené cesty. Věru, bylo o co stát. Ano, tady je výčet výstav, tady se můžete podívat, toto je mé curriculum vitae. Ó, kolik bylo těch nevýznamných přehlídek! Jsme zakleti v doplňovaných a rozrůstajících se seznamech nicotných aktivit, pasoucí po něčem, co z podstaty věci může jen unikat. Husákovi děti víří prach u cesty. [...] Definice, to je to, co nám uniká, vždyť se na něj koukněte, na Marka Medunu, spěchá beze smyslu, nahodilé pohyby nesvazuje cíl konání, tu má v ruce dláto, tu píše texty podobné tomuto, onde jde pověsit obraz na bílou stěnu. Nebožák, odstupme od něj, i on odstoupil od nás. Je-li jeho cílem distance, pak zrazuje sám sebe, proponent afirmace, přejímá způsoby byrokratů, sčítá kariérní položky touže po dobách modernistických hrdinů, ovšem namítnete, hrdina je hrdinou až po smrti, viděno z odstupu, a zase ta distance, dere se na povrch, nedá pokoje, vyhodte ji oknem, vrátí se..., znáte to, ale je-li neodbytná, ba vlezlá, je to ještě distance, odlepená od označovaného bere na sebe převlek kohokoli a čehokoliv, koukněte se raději za sebe, zkontrolujte místnost, ve které se nacházíte, není tam, pod rohožkou či za sedačkou, v přítmí psacího stolu také ne, ano, nuže můžeme pokračovat, kde jsem skončil, ano, u institucí, jazyk je tou poslední, bortící se hrad ve vichru globálního světa, nedostatečná slovní zásoba, chatrné lepidlo významu, jak bývalo chutné, bílá lepicí pasta, odbočuji, vím. Jazyk... co povědět, pes, který se točí za svým ohonem, churavějící nástroj demonstruje pesimismus demografické křivky, ale nechtě, vraťme se k němu, k zhovadilci. Marek Meduna se zabývá instalací,

kteřou tu a tam označuje jako sochu, nebo nechává bez termínu, je jasné, že slovy v čase protékají nové významy, jen je porovnejte s těmi, co stávají na náměstích a v muzeích, také maluje, maluje občas, někdy, nárazově, nahodile, bez disciplíny, občas intenzivně, jak mu rozleptaný rozvrh a rytmus faktur dovolí, a abych nezapomenul, stále bojuje se svou leností, ta a nepravidelnost jsou jeho nejlepší spojenci. [...] Umění Marka Meduny se točí okolo prázdnoty, jednotlivé formy krouží po okraji Malströmu, ocelově šedé i pastelově zbarvené vlny forem divoce syčí, vtahují diváka dovnitř na cestu za hloubkou, řekněme si to na rovinu, jeho divákem je Evropan, snad Američan, ale rozhodně žádný usmoleneček ze třetího světa či východu Evropy, Marek Meduna má klapky na očích, odstíněn od mnohého hledí k mořím Západu. Po obrovské ploše kypící nálevky vzlínají náznaky konotací a metafor, zbytky struktur, které divoký proud rozbil napadřt, jednotlivá prkna jsou nesena spolu se zbytky zřouceného světa tam dolů, kam se neodvažují ani pohlédnout.

Marka Medunu mají mnozí zařkatulkovaného jako členu umělecké skupiny Rafani. Ano, na bohaté a trochu tajemné tvorbě této skupiny se Meduna podílí. Vedle toho však sám za sebe vytváří noblesní obrazy a efemérní instalace, které bychom si s provokující a na širokou veřejnost orientovanou tvorbou Rafanů zpočátku vůbec nespojili. Ačkoliv jeho malby fungují jako samostatná díla, autor je na svých výstavách často propojuje do větších instalací: Obrazy skládá do promyšlených skupin, doplňuje je kresbami, objekty i všedními předměty, které svými tvary i výraznými barvami vytvářejí jednu prostorovou kompozici. Pracuje i s texty a na poli performance. Jeho malby působí vždy trochu nepatřičně. Jsou vlastně velmi dekorativní, ale vždy obsahují něco, co jejich harmonii nenápadně ruší. Rád pracuje s růžovou a hnědou barvou, na obrazech používá prvky, které

vypadají jako kusy časopiseckých ilustrací, módních motivů, fragmenty z jakési symbolistní stafáže nebo pohledy na zborčené pozůstatky malířských stylů. Vše je důkladně protřepáno, nikoliv však zamícháno. Vrstvy jsou od sebe odděleny, švů je tolik, až se sám obraz jeví bezešvě. Cíleně konfrontuje velké plochy s kresebným detailem. [...] Ve své práci navazuje potměšilý dialog s historií malířství i současnou vizuální kulturou, místo obdivného pohledu pěstuje cynický odstup a alibistickou ironii. Jeho subverze je nevtíravá jako lehký parfém vetřený do podpaží.

Tento text je spíše volnými, za sebou seřazenými poznámkami než důkladnou argumentující studií. Mou ambicí bylo spíše poukázat na několik souvislostí práce Marka Meduny než skutečně vstoupit do uměnovědné či teoretické debaty. Nehodnotím kvality jeho tvorby, jen k ní cosi připojuji. Marek Meduna je zcela pohlcen maloduchým řemeslnicko-rolnickým původem. Vždy požaduje od svého umění takzvanou dobrou práci. Pod jeho rukou se svět proměňuje v ilustraci světa a my diváci s ním putujeme po cestě od pečlivosti k hajdaláctví, tam a zase zpět. [...] Tvorba Marka Meduny je postavena na jakémsi zbytku, který se nevešel do skupinové tvorby Rafanů, jeho nápady jsou sirotci, které bloudí ve skupinových diskusích a nikdo je nechťel, demokratická většina je vyhnala od svých dveří, až se nakonec zkroušeně vrátily ke svému původci, k Marku Medunovi. Návrat vytěsněného, tak by to možná někteří pojmenovali. [...] Marek Meduna je konceptuální malíř. Malíř ve smyslu člověka, který roztírá mazlavé, pomalu či rychle tuhnoucí hmoty po podložce. Přízvisko konceptuální je myšleno ve smyslu vychytralosti, kariérismu a patolízalství či příchylnosti k takzvaným trendům. Konceptuální malíř na prahu kariéry, tak by se mohla jmenovat stať, která by o jeho činnosti pojednávala, jen s dodatkem,

že tento obraz malíře a prahu jaksi ustrnul, zamrzl v čase, není ani za mák dynamický, malíř je navždy uhnízděn pod prahem a ona příslovečná kariéra se na věky rozprostírá až nad tímto zlopověstným prahem. Kariéra se vyjevuje v náznaku, v tušení, její unikavá podstata se Marku Medunovi vyjevuje coby enigma. Sousedí konceptuální malíř na prahu kariéry v sobě skrývá jak pravdivý popis, tak scestnou absurditu, současně může být chápáno jako úzká soutěska, kterou je možno v čase projít o kus dál. Marek Meduna se ve své tvorbě zabývá tím a tím, vyjadřuje se pomocí těch a těch forem, skladba jeho výstav je promyšlená i nahodilá. Snaží se být z podstaty prchavý a unikající. Má podobnou obavu jako Wim Wenders, že slova jsou vůči obrazům jako upíři, kteří jsou s to z nich vysát smysl i život sám. Marek Meduna je nedělitelný a neredukovatelný, zpěčuje se snaze o uchopení. [...] Marek Meduna žije v éře odcizení. Jeho přátelé se čím dál více dotýkají už jen prostřednictvím hlasů, gesta jsou ředěna webkamerami, slova snadností korektur, rozvahu od odpovědnosti odkrajuje prosté tlačítko *backspace*. Marek Meduna žije a bojí se sám sebe analyzovat, protože podvědomě tuší, že ležet na operačním stole a současně operovat je dosti obtížné a že i duchaplné naznačování rozporů a paradoxů má své meze. Marek Meduna žije ve světě umění, se zbytkem reality ponejvíce souvisí prostřednictvím nepravidelných procházek, kdy dílem náhodou a dílem příležitostí se odhodlá odbočit s vyšlapaných tras a kdy je vždy znovu překvapován, že místa paměti se již neslučují se skutečností a mnoho sociálních a politických problémů lze zcela zřetelně rozpoznat při pouhém letmém, jarní alergií zastřeném pohledu náhodného kolemjdoucího. [...] Výstavy Marka Meduny obvykle bývají značně nesourodou skrumáží artefaktů. Každý z nich pochází z různých významových celků. Každý má odlišný rodokmen. Byly vytvořeny vždy s trochu odlišným záměrem. Pod rozbitým povrchem prvního

pohledu se však může skrývat jeden trvalý zájem. Marek Meduna se zdá býti neodbytně přitahován k tomu, co uniká zpod definic, k nepevnému a nejistému. Víím, že příměry vždy matou a zastiňují podstatu a povyšují se nad prostou a nezkrášlenou skutečnost, avšak přece se jich nevzdám, nemohu, ba neumím jinak. Nuže, když ruka uchopí kašovitou hmotu, je možné říci, že kaše uvnitř ruky vyplňuje, ohraničuje, a tedy definuje dutinu uvnitř dlaně. Zbylá kaše, jež unikla mezi prsty ven, nemá jiného smyslu, než že vznikla jako vedlejší efekt určité události, jako přetlak, jako to, co po stanovení teze (definice dutiny uvnitř pěsti) ztratilo své opodstatnění, jako důkaz akce, jako konstatování faktu, že část kaše se skrývá uvnitř, ve vnitřním prostoru. Domnívám se, že právě tato od smyslu odloučená matérie je tím, co Marka Medunu vede k jeho výstavní činnosti. Jeho prostředky, kterými se snaží přiblížit k mihotajícimu se obzoru, jsou vágně stanovený koncept, cosi jako plán, špatně nakreslené schéma, tedy pokusy o evokaci ruky, jež umí uchopit, pěsti, jež může hrozit.

Marek Meduna je umělec se zdánlivě velmi širokým záběrem používaných technik, médií, výrazových prostředků a témat. Předchozí větu až na slovo *zdánlivě* napsal Luděk Rathouský, Medunův přítel a kolega, který se zřejmě pokusil poodstoupit a napsat objektivní zprávu o Medunově výstavě v Galerii 207. Nyní se pokusím o totéž a skutečně podrobím Medunu, na rozdíl od Rathouského, analytickému pohledu badatele, jehož chladná a důmyslná mysl zkoumá svůj neživý, jej neovlivňující objekt. Asi jsem dlužen odpovědi, proč jsem do věty vsunul ono *zdánlivě*. Domnívám se, že ona šíře Medunova zorného pole je stále velmi nedostatečná, ba omezená, vsunul jsem slůvko *zdánlivě* do věty jako záchranný kruh, kterým mi umožňuje poukázat na nejapné zdůrazňování šíře forem a prostředků,

vždyť vše, čeho je Meduna schopen, se nachází v hranicích toho, co je obvykle chápáno jako umění, nachází se na bezpečném území povoleného. Navíc pokud je médiem sdělování výstava, nemá většího smyslu upozorňovat na mnohost jejích jednotlivostí. [...] Má kritika je nesena čtyřmi hlavními tezemi: 1) Meduna je zaměnitelný a zastupitelný, 2) Meduna není dobrý řemeslník, 3) Meduna se vyznačuje přízemní fantazií, jeho imaginace se krčí u země, neschopna pohlédnout k nebi, ke spáse, 4) Meduna je alibista, protože se vyhýbá rozhodování a protože jeho životní praxe neodpovídá jeho názorům a umění. Tedy za prvé, prohlédněte si například blog *contemporary art daily*, abyste viděli, kterak je strategie pojmát výstavu coby médium ve světě umění obvyklá. Je to ta největší konvence pod sluncem. Dosti běžnou se jeví i metoda, kdy autor míchá nespojitelné, jde napříč kontexty, dává do relace vysoké a nízké, skvělé a špatné. Vše už tu bylo, ve stejném nasazení, se stejnou mělkostí i rádoby složitostí. Zkusíte si sami pro sebe objevit ty aspekty Medunovy tvorby, které vycházejí z nějakých místních specifik. Aniž bych vám chtěl něco podsouvat. Nenajdete je. Všechny pojmy, se kterými autor pracuje, jsou obecniny vysokého řádu, žádné nejsou lokálně nebo časově specifické. Osobní je pohlceno důrazem na správný styl. Medunova tvorba je odvozená a druhořadá, podobně jako je odvozená a druhořadá celá česká kultura. Zdejší takzvaná originalita se vždy pojí s amnézií ohledně toho, kde si naši výtečníci v mládí brali nápady, formy, obsahy, metody. Za druhé jsem napsal, že Meduna není dobrý řemeslník. Tento bod není třeba dlouze dokazovat, už při prvním letmém pohledu na jeho obrazy je zřejmé, že plochy, které měly zářit čistotou, jsou špinavé, čáry křivé, exprese upjatá a suchopárná, objemy zhroucené, což by samo o sobě nevadilo, ale problém nastává v té chvíli, kdy se autor netají vyššími ambicemi. Meduna je jako truhlář-kutil, který nedokáže odhadnout své dovednosti

a s neadekvátním sebevědomím se pouští do zhotovení těch nejmistrovštějších děl světové truhlářiny. Nemůže než selhat, a tento kolaps je o to trapnější, oč je jeho snaha urputnější. Za třetí, Medunova fantazie je, eufemismem řečeno, ohraničená. Mám na mysli fakt, že Medunovy obrazy i výstavy se jeví spíše jako rešerše, kdy nalezené podklady jsou otrocky reprodukovány, aniž by je autor rozvíjel či je autonomněji dosadil do svého světa, ale to by nějaký musel mít, i v tomto ho jeho fantazie nechala na holičkách. Meduna umění nechápe jako únik do fantazie nebo neodbytnou nutkavou potřebu. Umění je pro něj jen jedním z možných druhů kariéry. A konečně za čtvrté, Meduna je alibista, protože ona zdánlivá šíře jím uplatňovaných technik a heterogenita postupů a uplatňovaných metod ho pouze vyvažuje z odpovědnosti za svá rozhodnutí. Meduna volí tak i tak, ale pro postmoderní shovívavost již není ta správná doba. Čas oponou trhl a finanční, dluhová, etická a kdovíjaká krize postavila celou západní společnost před nové úkoly. Meduna je však v tomto ohledu zajatcem minulosti. Žije si spokojen svůj život, odkázán na rezidence, granty a výuku na Umprum, káže vodu, neboť je zdravá, a staví si vinotéku.

Rád bych nyní poukázal na práci svého kolegy, jehož tvorba mi dlouhodobě dělá radost. Marek Meduna je můj vrstevník, a přitom mám pocit, že patří k nějaké té vzdálené nejmladší generaci. Jeho malby a kresby obsahují dávku sympatické a chytré podvratnosti. Na první pohled pevné struktury geometrických rastrů jsou torpédovány zlovolností a náhodou. Ale ani ty přísné mřížky a řády nejsou jen skepticky mechanické. Jsou barevně důmyslně vystavěny, je v nich obsažena radost z toho, že vůbec vznikají. To, co by se dalo pojmově ostentativně suše deklarovat: „... naše poznání je jen dočasné prizma názorů, skrze něž hledíme na svět...“, to se Markovi daří podat mnohem polopatičtěji

a v ještě k tomu v neverbalizované podobě. Citlivá dávka absurdity a pořouchlosti je vlastní i jeho objektům a instalacím. [...] Vědom si předností úsporné a přesné formulace se Marek odvážně vyjadřuje tam, kde si právě zamane. Náhodná volba prostředků a forem, které se překotně a divoce potkávají, způsobuje, že se nedíváme na objektivně formulované pravdy, ale na chatrné návrhy umělých světů, které je možné, nikoliv však povinné vzta- hovat k vnějším skutečnostem. Jsou to pouhopouhé možnosti.

Marek Meduna je umělec, skleníková květinka, zkažená a nezdravě vyhlížející lidská bytost. Vzhledem k jeho zuboženosti je určitě na místě otázka po hranicích množiny, které se říká umění. Je důvodem Medunova stavu? Co se tam jen proboha může odehrávat? Proč tu s námi sdílí tento svět? Proč tahá peníze z našich i vašich kapes, nikým nevolený zástupce lidu, nezodpovědný, z řetězu utržený pojem umění? Ale znáte tyhle otázky, již dosti dlouho se za nimi honíme jako pes za kostí, všichni jsme z nich unaveni, řešení jsou dočasná, dosažené body nestálé a náchylné k vyvrácení. Vystříhejme se tedy argumentace ve prospěch umění a otázku raději obraťme: K čemu je umělcům akti- vita běžných občanů? Jaký je smysl jejich trudných existencí? Proč se chovají k umělcům tak nízce? Proč jsou vůči umělcům tak lakotní? Proč chtějí dostat za peníze nějakou protihodno- tu? Proč jim jde o efektivitu, smysl a funkci? A je to venku, zdá se nabíledni, že Marek Meduna je licoměrník a obojaký pokry- tec. Stojí jak v množině umělců, tak i vně. Je stížen normalitou, nakupuje, vydělává, směřuje k témuž co zástupy jiných, jeho tužby jsou naprosto obvyklé. Okem byste o něj nezavadili – fádni, do široka tvarovaný slovanský obličej, ničím neinspiru- jící oblečení, lehce obézní tělo, prostě skutečnosti prozrazující průměrnou spotřebu, ni bídu, ni blahobyt. Svit v jeho oku je mdlý, bělmo je potažené mázdrou prázdnoty a stereotypu. [...]

Ještě se v krátkosti zmiňme o jeho odvrácené, do stínu ponořené straně... [...] Meduna září jasně potouchlostí, jsa králem blbců volí královská slova, šaškuje, navrhuje a selhává, staví vzdušné zámky, v jeho obrazech i obrazech se vzpíná lidský duch ke svým nejzazším výšinám, ale nikdo ho neposlouchá, šeptá sám sobě, nešťastník. Utěšuje se, že nejúčinnějším druhem komunikace je šeptanda, ale to si jen lže do kapsy, protože ačkoliv má médium, nemá druhého. [...] Začneme však raději znovu. Marek Meduna je umělec. Byl vychován k vytváření předmětů a záznamů činností, které jsou určeny k vystavování v prostorech k tomu vyhrazených, jež většinou nazýváme galerie a muzea. Samozřejmě od Duchampa je vše problematičtější – je možné říci, že oním prostorem je celý svět. Ale je jasné, že magnetismus galerií a muzeí je jen obtížně překonatelný, vzpouzet se mu může umělec pouze svou vědomou marginalizací, kdy dbá na naprostou průměrnost nebo podprůměrnost svých výkonů, k tomu je ovšem třeba velké erudice a rozsáhlého vzdělání, protože je nutné vyvarovat se jakési bezděčné zajímavosti, kterou by mohla kulturním pracovníkům přinášet tato pozice. Je očividné, že tento postoj nesmí být deklarován veřejně, umělecká činnost musí být prováděna v tichosti na oběžnicích adekvátně vzdálených světu velkého umění. [...] Marek Meduna patří ke střední generaci umělců, pro niž je charakteristické, že si museli poradit s ředitelováním Milana Knížáka v Národní galerii, vstupem do Evropské unie, opoziční smlouvou, smrtí Václava Havla a dalšími milníky těch časů. Vnějších událostí bylo tolik, že Meduna se svými generačními souputníky raději strčili hlavy do písku, hluší k duchu doby, požadavkům společnosti. Generace zbabělců. [...] Poměrně často jsou k Medunově standardní produkci přidruženy další aktivity, například argumentace ve prospěch zvolených řešení, avšak i k té byl vychován, tudíž by mu neměla činit potíže. Mnozí říkají, že škála jím vytvářených předmětů je poměrně široká,

zahrnuje instalaci, malbu, text, sochu, objekt. Marek Meduna, pokud mne paměť nešálí, tento fakt nikdy neobjasnil. Obloha je zatažená. Předměty stojí mlčky vedle sebe odděleny médii, a když pominu jejich základní důvod vzniku – být uměleckým dílem, i smyslem. Medunovi je cizí modernistická seriálnost, ve své práci preferuje jednotlivosti. [...] Na závěr bych dodal, že tento text ilustruje jednu podstatnou vlastnost. Meduna umí nahodit myšlenku, ale protože ji neumí rozvinout, k jejím zákonitým důsledkům, přeskočí k něčemu jinému a fakticky se nikdy ničeho objevného nedobere. Tímto manickým přeskokováním zastírá skutečnost, že jeho tvorba je obsesivní, směřující k retardaci.

V.

Má práce se vyznačuje zájmem o tradici, kterou se snažím využít způsobem vlastním tomuto desetiletí. Jde mi o konfrontaci jakéhosi počátku či prázdného středu s formami, které jsou zčásti vytrženy ze svých diskurzů a zčásti skládány do nových obsahových, ale i jen estetických celků, které však vždy čitelně odkazují k historii výtvarných forem. Pokouším se těžit z napětí mezi prázdnotou a naplněním, mezi relativním a absolutním, mezi formou a obsahem. Cítím se spoután, ale představuji si vymknoutí se všem okovům, jsem hmota, co sní o duchu. Jsem nic, ale požaduji vše. Ve své práci se nesnažím vše konceptualizovat, většinou se raději uchyluji k jisté literárnosti, ba fiktivnosti, která je s to se vymknout chápání jazyka jako instrumentu moci. Má práce nehovoří a nemá hovořit jazykem definic a historie, na to je příliš nejasná a rozprostřená, rozlévající se v množství koryt, příliš pokusnická, neaspirující na definitivnost. Mnozí říkají, že cítí na mých výstavách jakýsi podivný humor, já bych však řekl, že humor je něco, co mi zůstává cizí. Jsem suchý jako troud. Necitlivý. Nesměji se s vámi, posmívám se. Asi i proto mé práci dominuje prvek nedorozumění, který se postupem času pokouším uchopit o chlup vědoměji. Ach.

Bohužel, profese umělce vyžaduje tu a tam i jistý druh verbálního či textového odůvodnění. Proto se pokusím zmínit několik aspektů, které se pro moji tvorbu staly charakteristické, ale které ji v celku nevyčerpávají. Nejedná se o odůvodnění, kterým bych pokoušel argumentovat ve smyslu neochvějného významu své činnosti. Spíše se jedná o několik dílčích postřehů takříkajíc z první linie, bez nároku vůči dalším interpretacím. Budoucí diváci se mohou cítit vůči mým vývodům zcela svobodní. Má slova je nutno brát jako možnost, nikoliv jako dogma. Ano, to bylo dogma. Miluji klasický druh krásy. Když maluji obraz, vždy myslím na staré mistry, představuji si Diega Velázqueze, Jana Vermeera

a další předchůdce. Jsem sváděn na scestí literaturou, inklinuji k literárnosti a ilustrativnosti. Mám sklony vyhledávat neobvyklé, groteskní, až perverzní. Jsem uživatelem internetu, brouzdám po světové síti hledaje nejnovější umění. Mé uživatelské návyky se projektují i do mé práce. Například povrchností, mnohostí, nehierarchičností... Většinou se mentálně pohybuji od konkrétního k obecnému. Když přemýšlím o výstavě, většinou ji komponuji jako strukturu několika obecných pojmů, kdy tím podstatným je kombinatorika jejich vztahů. Téměř nikdy nestavím kompozici expozice postupem od jednoho konkrétního faktu ke druhému konkrétnímu faktu. Tento postup je mi cizí. Stoupám vzhůru k obecnému s nepřiznaným a nadutým pocitem, že abstraktní myšlení je nadřazeno tomu praktickému a konkrétnímu. Přestože ono vertikální puzení s sebou někdy nese hořké plody klišé a demagogie, přehnané rétoričnosti a prostého tlachání, musím se doznat, že mi je vlastní, proto se k němu veřejně hlásím. Má tvorba se rozlévá do různých médií. Ale není nutné se o tom více rozepisovat, neboť ačkoliv se cítím být ponejvíce malířem, nepovažuji kategorizaci dle média za smysluplnou a žádoucí. Poměr jednotlivých uměleckých médií je na mých výstavách většinou vyvážený. Většinou je nelze chápat jako malířské, nebo sochařské, nebo kreslířské výstavy, jsou všechno a nic z toho. Heslo na wikipedii nemám, a proto jsem si řekl, že by tento text měl takové heslo připomínat, snad se mi to alespoň zčásti podařilo. Snad.

Jsem člověk, který přemýšlí o výstavách, které posléze uskutečňuje. Pro nedostatek lepších slov je nazývám výstavami současného umění, proto jsem zřejmě umělec. Mou základní technikou je ready-made, v případě této metody je obtížné mluvit o médiu, neboť se dostáváme do nebezpečného rozšíření všech médií. Malbou pak může být náš život, neboť pohyby našeho těla se vepisují do matrice kosmu, stejně tak může být sochou malba,

protože je složena z atomů a ty jsou jak známo trojrozměrné, stejně obtížně, ba hůře vymežitelná je instalace nebo performance. Proto je (médiá) nechme být i s jejich historickými kontexty a referencemi. Má tvorba se rozvíjí v napětí mezi artefaktem, kterým přitakávám směně i komodifikaci, a výstavou, která je dočasná, koncipovaná jen pro daný okamžik, ve kterém se nenávratně ztrácí. Na jedné straně se snažím si uvědomit surovou povahu kapitalistického světa, kdy naše svoboda je stále a znovu pohřbívána pod nánosy nových výrobků, přivaly nikým nechtěného zboží, užívání si nových a novějších, skvělých a skvělejších zážitků, a na stranu druhou vyjádřením smutku za časem, který nelze vrátit zpět, melancholií nad ztrátou subjektu, který se noří do hlubin paměti, roztrpčením nad povahou jazyka, který plodí jen a pouze nedorozumění. Neboli abych to obrátil, zabývám se dualitou mezi artefaktem, který je *věčný* a který ukotvuje umění v realitě tohoto světa, v jeho vztazích a hmotě, ve skutečnosti, ve které je nutné jíst, střídat prožitky, platit nájem a vydělávat peníze, prostě proto, aby se jeden člověk neocítl sám mimo systém, ve kterém mají všichni krom jeho samého své místo, a výstavním celkem, který je koncipován vždy pro dané místo a čas, který by šlo jen s obtížemi přenést jinam a znovu bez proměny inscenovat, tento celek klade na diváka odpovědnost za čas, potažmo za svůj život, nárok na každou jeho chvíli. Tento nárok je absolutní ve své relativnosti. Inu, inu.

Věc se má takto. Jsem umělec. Vystudoval jsem vysokou školu uměleckého zaměření. Mám diplom magistra umění. Umělecká obec mne za umělce považuje, a proto mám povinnosti, které nelze odestát. Například je na mne činěn nárok ve vztahu k verbálnímu osvětlování své práce a doplňování svého curricula vitae. Žiji ve společnosti, která se propadliště nejistoty rozhodla zaplnit co největším množstvím hmotných statků a odpovědí na

neukončitelnou řadu otázek proč. Protože se považuji za rovnoprávného a plnohodnotného člena této uvadající společnosti, i mé argumenty se budou ubírat tímto směrem. Číním tak navzdory Nietzscheho varování, který namítá, že důležitá je proměna, jakou v nás nějaká myšlenka může vyvolat, ne pouhé její zdůvodnění. Ano, ačkoliv s ním souhlasím, je pro mne těžké oddělit význam předformulovaný předchozími, již známými argumentacemi od čistého vjemu, bez souvislostí vnímané proměny. Jsem soukromá osoba a nadto umělec, mé názory nemohou jinak než vyjadřovat mou soukromou skutečnost. Proto je třeba říci, že jsem nýmand, pan Nikdo. Jsem pln výmluv, než se něčeho odvážím, raději se dopředu omluvím, pro jistotu. Má hlava se rozpadla na jednotlivé neprovázané věty a odstavce. „Dobrý den, pane Sračko, v análech historie českého umění stojí, že vaše tvorba stojí za rozměklé hovno.“ Stoupnul jsem do něj okolo svých šestnácti let a od té doby se za mnou táhne jeho smrad. Puch nedostatečnosti, zbytečných ambicí a seabemrskáčství. Ano, i toto je jeho příznak, onoho rádobý rozumu, symptom evropské tradice. Čest a sláva jí. Ruce letí vzhůru k našim srdcím, rád bych se stulil doprostřed davu a odevzdal se bouřící mase. Argumentací k afirmaci. Mé umění je bytostně masochistické, zakládá se na zvratném vztahu tvůrce a diváka, pán a raba. Ve vzájemném sebeuznání předávám moc divákovi. Ze své moci opravňuji jiné, aby se chopili moci. Moc nechápu jako dominanci, podřízení se jinému, ovládnutí jiného. Tím, že dám druhým moc, jíž se na jistou dobu podřídím, získám moc i já, i když s rizikem, že ten druhý, ti druzí smlouvu nedodrží. Kultura nás všechny nutí k potlačování agresivních pudových sklonů, kultura je vytríbenost a odříkání, díky tomuto potlačování roste nevědomý pocit viny. Z přemrštěného pocitu viny, pramenícího z vlastních agresivních myšlenek a mocichtivých choutek, vzniká potřeba trestu, a tím i připravenost trpět a zažívat nepohodlí. Strádání a oběti, askeze a mučednictví doprovázejí

jako masochistická fantazie vývoj každého kulturního člověka v konfliktu mezi pudovými nároky a sociálními požadavky. I já toužím po požitku, jenž je zakázán. Z odkládání slasti mi vzniká potěšení. Imaginaci a fantazii nahrazuji mechaničností, jsem stroj na obrazy, začnu v levém horním rohu a jako tiskárna nevzrušeně postupuji do pravého dolního. Těší mne měsíční svit, chlad, uklidňuje mne anorganické, jsem opuštěná planeta ponořená do hlubin vesmíru. Osaměle proplouvám parketem velebného ticha. Ideální diváci vyhynuli, naše společná láska k umění je navýsost obtížná, vždyť láska je zločinem, který nelze spáchat bez kompliků. Mým ideálem je výstava, která se skládá z takových artefaktů, kdy každý jeden z nich může vystupovat jako náhražka celku. Vztah artefaktů a výstavy je synekdochou, která má fetišistický charakter. Částečný objekt je částí celku, jak napovídá samo slovní spojení. Ruce a nohy, oko či střeva, ústa nebo konečník mohou vystupovat jako zástupci celého těla. Částečné objekty a částečné pudy jsou klasicky chápány jako pouze částečné funkce, jako náhrada či substituce. Touha, která se zdánlivě zaměřuje jen na tyto náhražky, vytváří fetišistický objekt a je degradována, protože postrádá celkovost. Přebývám v umění, s vybledlou sociální realitou jsem spojen jen úzkým hrdlem svých praktických denních potřeb. I tak moc.

Pokud mám představit svou tvorbu, jsem stavěn před poněkud problematický úkol, pokusím se mu však dostat, navzdory obtížím, které může toto úsilí přinášet. Pokusím se zmínit několik bodů, které jsou pro mne kruciální a které přerůstají z jedné výstavy do druhé, z jednoho artefaktu do druhého. Přijímám tradici a pokouším se ji znovu a lépe přechít. Luštím text zasutý pod textem, přesívám sutiny minulého, protože doufám, že naleznu perlu – smysl, cosi jako smysl. Hledím zpět, protože budoucnost zčernala bouřkovými mraky. Každý mnou vyrobený artefakt je

zahrnut do hry na permutaci a kombinatoriku. Když se mi nedostává zjevení, když mi nebylo požehnáno nesporným talentem, zbývají ještě věčné principy matematiky. Až se v nekonečném čase nekonečněkrát přeskupí všechny atomy, budu znovu psát tento text, tentokrát s talentem od samotné náhody. Jedinečnost je iluze zajatců jedné periody. I sebemenší částčku mé práce je možné kvantifikovat. Cokoliv udělám, lze směnit za cokoliv jiného. Kvantifikace mne osvobozuje z okovů místní specifčnosti. Trh je ze své podstaty dobrý, jen rétorika, která říká cosi o jeho přirozenosti a nereformovatelnosti, je poněkud pochybená. Trh jako každý lidský vynález nemá co dělat s přirozeností a jako nástroj, kterým se člověk odtrhuje od zvířete, je vždy hotov k úpravám pravidel. Stojím pevně na půdě tohoto světa, mé umění je hmotné, nejde mi o vytváření konceptů, jde mi o jejich materiální realizaci. Soustřeďuji se na povrch forem. Vyvažuji jejich vzájemné proporce. Vždy mám před očima rytmus, kompozici a harmonii. Vždy se porovnávám se svými uměleckými hrdiny. Ve své praxi usiluji o nejasně tušené cosi. Jedná se nejspíš o nalezení takové pozice, která funkčně skloubí touhu po vymezení, po překonání historických determinací, po absolutnu s relativností a mnohostí názorů a kánonů. Cosi je stejně neuchopitelné jako kompromis. Nikdy jeden člověk nemůže vědět, s čím přijde ten druhý. Věřím, že sebevraždou Bohumila Hrabala skončila jedna epocha a nahradila ji druhá. Technologie zásadním způsobem přetváří naše životy, od běžných způsobů, jak se domlouváme a kde se scházíme, až po rozvržení času na práci nebo plánování dovolené. Bohumil Hrabal byl osamělcem, který stál na straně orální historie, který oponoval hegemonii hodnot vysoké psané kultury. Jeho smrt je symbolem, že se věci změnily, co bylo dříve minoritní, se stalo většinovým územím. Ano, vše je psáno, avšak s intencí orality. Psaná slova jsou postavena na roveň prchavosti lidského dechu. Zrcadlo světa je za malou chvíli bez poskvrny. Nikdy se

nedovolávám autorit. Má práce je soustavnou loupeží v dějinách umění, rabuji poklady celého lidstva, abych je mohl zbastlit do prapodivných nepodarků. Proč se vztahovat k autoritám, když mají měkké nosy, z nichž si každý vytvaruje, co je mu libo. Autority pouze zastírají pravdu, že důvody k argumentaci bývají jen a pouze instrumentální ve vztahu k moci a nadvládě. Ačkoliv jsou některé z mých vývodů ve vzájemném rozporu, neznamená to, že by se vzájemně vylučovaly, domnívám se, že platí zároveň. Nemějte mi moji rozháranost za zlé, takový už je svět, milost i klatba, a člověk sám, opice i anděl. Amen.

Slovo dělá muže. Ženy kost. Chytrost nejsou žádné čáry. Jsem umělec, zabývám se výtvarným uměním, a přestože se domnívám, že člověk by měl spíše otevírat oči než ústa, vždyt kdo píše, nezlobí, dovolím si o svém oboru a svém vztahu k němu učinit několik poznámek. Ne mnoho, aby stokrát nic neumohlo osla. Mé umělecké výkony jsou prý prodchnuty humorem. Jeho vyceňná morda ukazuje vlka vlkovi, kdo se směje naposled, ten se směje nejlépe. Svět je světem a umění je jeho metonymií. Nejde mi o témata, ta vyplývají z mé životní praxe, mám oči všude. Skladbu výstav odvozuji z prostorového uspořádání galerií. Zajímá mne především forma artefaktů. Šaty dělají člověka a forma dělá dílo a bez stylu není umělce, tak jako bez kovadliny bys kováře pohledal. Snažím se být ve svých vyjadřovacích prostředcích umírněný a volit to i to, aby artefakt dosáhl pro mne uspokojivého – vyváženého – tvaru. Samozřejmě otázkou pak je, zda sklenice mého umění je poloprázdná, nebo z půlky plná. Pravda je, že je průměrná. Snaží se však být esencí aristotelovské umírněnosti. Ničeho by nemělo být příliš. Zobecnění konkrétního jsou mými křídly. Stoupám k falu slunce, vosk taje a pýcha předchází pád. Padám nebem nedorozumění. Vyšší dívčí. Leze to ze mě jak z chlupaté deky. Prázdný sud nejvíce duní, proto opět zdůrazňuji,

že musím dbát na vybroušenou formu. Soustřeďuji se na povrch na úkor hloubky. Na jazyku med, na srdci jed. Tak lákám své diváky. Jako každý vrah hledám svou oběť. Hledím si domácí tradice, nechlubím se cizím peřím. Ale také věřím, že když dva dělájí totéž, není to totéž. Žijeme ve stejné době, sdílíme jeden svět a protínání se vyhnout nelze. Můj styl vzniká nedostatky, něco chci udělat tak a tak a nejde mi to. Chybami se ale člověk učí. Jedna chyba sto jiných za sebou táhne a stává se stylotvornou. Často pracuji s takzvaným nulovým obsahem či prázdným středem díla. Nula od nuly pojde. Každý okamžik je hoden vyjednávání, každou situaci je záhodno znovu promyslet, každá je začátkem. Protože s takovýmto nárokem není možné žít, obaluji tuto prázdnotu tradičními formami, přehrší motivů různých žánrů a souvislostí, které umožňují na tento nárok zapomenout. Ryba hledá, kde je hloub, člověk, kde líp. Kde se pivo vaří, tam se dobře daří. Břich tlustý, leb pustý. Uvědomuji si přítomnost rozporů v tom, co dělám a říkám, ale tyto rozpory se nesnažím vyřešit, ba naopak využívám jejich potenciálu. Protivy se přitahují. Co se škádlívá, rádo se mívá. Umění je fikce, která předstírá, že není faktů a že je jen interpretací. A protože civilizace spočívá ve vyhýbání se realitě, a čím je úspěšnější, tím lépe se jí to daří, lepší výmluva než psí hovno, tak stokrát opakovaná lež se stává pravdou a obyvatelstvo platí nám šarlatánům, současným umělcům, trochu toho groše na živobytí. Darovanému koni na zuby nekoukám. Přesto se snažím uhodit hřebíček na hlavičku, protože věřím, že cvik dělá mistra. Ale žádná píseň není tak dlouhá, aby jí nebyl konec. A tak jeden český umělec nakonec musí jít s kůží na trh. Líná huba holé neštěstí. LOL.

Jsem umělec, proto tvořím umění. Umění tvořím, protože jsem umělec. Tento výrok je nesmyslný, protože se jedná o důkaz kruhem. Jedno potvrzuje druhé a naopak, žádná skulina. Pro mě je

ale přesto podstatný a zakládající. Naznačuje cosi o tautologické podstatě mé tvorby. Já jsem ten, který jsem. Jsem ten, který nese sám v sobě svou vlastní příčinu. Zůstávám ve své díle, postávám za ním, okolkuji vedle něho nebo nad ním, neviditelný, lhostejný, poslouchám hudbu, piji alkohol, nudím se. Umění nemá žádnou zřejmou funkci, vymklo se společenskému zadání a vůbec všemu kromě sebe sama. A nejenom že nestrpí žádnou definici, ale také maří naši snahu si ji představit, vyvolává v nás leda pocit závratě. Podobně jako výraz Absolutno má definici v podstatě tautologickou (absolutní je to, co není závislé na ničem jiném [umělecká autonomie]), nicméně nám nenabízí popisy, definice ani klasifikace, nemůžeme očekávat instrukce k vytvoření něčeho odpovídajícího, neznáme žádnou jeho vlastnost. Zkusme si představit totéž u umění, například instrukce k jeho vytvoření, cítíte, jak jsou unikavé. Samozřejmě je možné nejenom pojmenovat, ale i vizuálně ztvárnit to, co nedokážeme pochopit. Takové obrazy však nepochopitelně neztvárňují, pouze nás vyzývají, abychom se pokusili představit si cosi nepochopitelného, a pak naše očekávání zklamou. Umění nelze ani pochopit, ani ho není možné v jeho maximum dosáhnout, a je třeba o něm hovořit v metaforách a náznacích a především – aby byla zřejmá nedostatečnost našich vyjadřovacích schopností – pomocí negativních symbolů a výrazů, nemajících s líčením nic společného. Smrt a umění jsou jedinou formou absolutna, o níž nelze pochybovat. Mnoho let po smrti autora malují obrazy, sestavují objekty, koncipují výstavy, přispívám na blog, tedy buduji svou uměleckou kariéru, zde na Zemi, v tomto nedůvěryhodném státě, v tomto rychle se vlekloucím čase, periferním hlavním městě. Pohoda, lebeda. Cinkání prašulí. Ba, ba.

Ve svém životě i umění se řídím několika málo poučkami, které mi, ani nevím proč, utkvěly v hlavě. Tyto výroky plus mé povahové vlastnosti vytvářejí půdorys, na němž stojí má tvorba. Z oněch

vlastností stojí za zmínku jistá nestálost a touha po vymezení, ve většině rozhovorů se stavím do opozice, a jen málokdy k tomu mám skutečný důvod. Činím tak zcela automaticky. Pokusme se nyní ony výroky projít. Není jich ostatně mnoho. Jsou ve vzájemném sporu, neúplné, náhodné, ale tak si věci stojí. Kdysi jsem někde četl, že obraz se předěláváním zlepšuje. Pokouším se o to, ale nároky výstav a rychlého vytváření patřičných artefaktů a volba olejových barev činí uplatňování této poučky poněkud náročným. Poslední dobou proto přemalovávám obrazy jen zčásti, na zvolená místa vrstvím barvy, snažím se o kontrast těchto vrstevnatých elementů s plochami, které jsem namaloval *à la prima*. V monografii Pabla Picassa jsem si přečetl, že teorie umění je umělcům platná co ornitologie ptákům. Přestože s ním již ne zcela souhlasím, jsem vůči teorii umění jaksi podvědomě ostražitý, cítím, jak v jejích hlubokých škatulkách a klasifikacích tuhne veškerý život, kdežto já se stavím za něj, za proměnu, ne proti nim. Dalším větou, která mi utkvěla v mysli, je: Zlo jsou zbytky starých světů. Odkud to mám, jsem už raději zapomněl. Obvykle si ji dávám do souvislosti s citátem kdovíkoého, že filosof stojí na straně dobra, kdežto básník je od základů zlý a zkažený. Umělce si ztotožňuji spíše s básníkem než s filosofem, že mnozí by jistě nesouhlasili, dejme pro tuto chvíli stranou. Tedy jako umělec stojím na straně starých světů, ruin, vytěsněného, regrese. A věru mi to nečiní žádný problém, hlavně ta regrese, té jsem ztělesněním, vždy nedospělý a nehotový. Pak jsem nějaké ty moudré věty pochytil při studiích na Akademii výtvarných umění, například: Pravda leží vždy vně. (Tedy i mimo tento text. [Konečný účet nám mohou přinést jen ufoňi.]) Dobré umění zneklidňuje. Je to dobré, je to takové podivné. (Podivné zneklidňuje? [sic!]). Dále budu postupovat už telegraficky. Zdroje jsem už stejně dávno zapomněl. Nikdy jsem se nepídil po historii toho kterého zkomoleného výroku, věty. Ďábel je ukryt v detailu. Ráj leží buď v minulosti, nebo teprve

přijde. (Celek už byl, nebo teprve přijde. Nyní nezbývá než žít v přítomném dábelském detailu.) Umělec se musí zbahnit, rozrušovat své smysly. (Pivem? Nakládáním hermelínem? Pornem?) Pro modernitu je zakládající smysl pro radikální předěl mezi současností a minulostí. (Může to být i jinak? Může být modernita naší věčností?) Každý si musí projít svých patnáct let trapnosti. Dobrý malíř se rozpozná podle toho, jak zvládne velký/malý formát. Umění stojí vždy v opozici. Uhel je lepší než tužka. V obsesi je ukryta mnohá pravda. A tak dále. A tak podobně. Ještě bych rozšířil sbírku o jeden popletený výrok Rolanda Barthesa: Slova a obrazy by se neměly vzájemně ilustrovat, ale měly by stát vedle sebe jako dvě samostatné oddělené možnosti. A umění, to je vždy dar možnosti. Nic víc. Nic méně. Howgh.

Rozhodl jsem se představit svou práci pomocí toho, čím není. Domnívám se, že to je pro mě do určité míry snazší. Když jsem se začal pohybovat na umělecké scéně, postupoval jsem právě tak. Odtrhl jsem se od svých znalostí a vykročil opačným směrem. Nermaluji jako Michael Rittstein, mé obrazy postrádají široký rozmach jeho svalnatých paží, velkorysá a obratně vedená gesta. Když přemýšlím o názvech výstav a artefaktů, chybí mi jeho smysl pro absurdní humor. Mé štětce jsou malé a barev se mi vždy nedostává, pasty se plazí po plátnu jako červi štítící se nebe. Nejsem divoký a přímý, neumím vzít práci do ruky jako chlap, má plátna neříčí bitevní vřavou. Nejsem dobrý rétor, vždyť se neumím pořádně vyjadřovat. Nejsem aktivistický a zapálený pro věc. Nejsem veřejná osobnost. Nemohu soutěžit s Jiřím Davidem, neboť nekomentuji téměř nic, své názory si sebekriticky nechávám pro sebe. Nemám ani jeho léty vybroušený cit pro akvarelově řídký blábol, pro směs motivů, jejichž skladba vylučuje jakoukoliv jednoznačnou (možnou) interpretaci. Bohužel si vždy musím najít nějaký ten důvod nejen pro dílo, ale i pro vycházku

ven. Neuvažuji a nechovám se jako Vladimír Skrepl, na to je má práce příliš usedlá. Můj život není hutný experiment, nechodím po hraně, nejde mi o rozrušování smyslů. Nejsem Baudelairem dnešní dnů. Má žena není démonickou bytostí, která by obnažilo mé maso na samu kost. Má žena není ani mulatka, ani není od základů zkažená. Ostatně má žena je muž. A vlastně postrádám i cit pro skreplovský purismus a přesnost. Nejsem ani jako Ján Mančuška, nemám jeho energii, dogmaticnost, neochvějnou víru ve svou pravdu, má práce není radikálně intelektuální ani to o ní neprohlašuju. Nejsem konzumentem jenom vypjatě elitní kultury, který vždy hovoří o levici, solidaritě, lokální scéně a rovnosti. Téměř vůbec ne. Nejsem šikovný jako Luděk Rathouský. Výřečný jako Jiří Černický. Hlubavý jako Jan Šerých. Ani zásadový jako Jiří Kovanda. Ani mé umění nemá zmíněné vlastnosti. Dominik Lang je pracovitý, já však nejsem. Václav Magid je vzdělaný a jasně se to odráží v tom, co dělá, já jsem nejapný a pošetilý nedouk, a v mé práci se to zračí taktéž. Nejsem kosmopolitní a zcestovalý jako Martin Kubíček. Má tvorba nemá kontury světového umění, tak jako je mají instalace a výstavy Evy Kotátkové. Má práce je tím, čím není. Žiji, protože nevím nic o tom, že bych byl mrtev. Stěnami neprocházím, musím jíst, ale leccos mi nechutná. Inu tak.

Dělám to i ono, jsem těkavý jako čpavek. Maluji, napínám, kreslím, komponuji, přemýšlím (sic!), zatloukám, rýsuji, vrtám, dělám, co je potřeba. Jsem umělec, mám devět řemesel a desátým je bída. Jsem umělec, který tvoří v pohnuté době, ale nedbá jí a pokouší se vytvořit prostor pro odlišný druh uvažování. Má práce je nesrozumitelná, neurčitá, překombinovaná a složitá, je třeba jí věnovat určitý čas. Označuje ztracena označujícím, smyslu i kódu, nelze ji poslat e-mailem, je obtížné ji vysvětlit, není návodem ani metodou. Je drahá a rukodělná. Nemá funkci ani účel. Má práce, to jsou především artefakty a jejich skladba

na konkrétní výstavě. Nejedná se o myšlenky, které by šly někomu odvyprávět. To, co dělám, se odehrává v rámci fyzické zkušenosti. Tak jest.

Samé řeči, uslintaná slova pořád a dokola – on vystavoval támhle, pochválil ji Karel, „ty vole“, líbilo se to tomu a tomu, potkal jsem se s tímhle teoretikem a teď přijíždí do Prahy kurátor *documenta*, a proč mě nevybrali, proč XY, a ne já – do hajzlu s tím, jaký únavný stereotyp. Pojdme to zkusit jinak. Pane, pojdte si hrát. Holčičko, mám bonbónky a jsem samý špás. A, B, C, D. Ametyst, beryl, cypřiš, dlaň. Zapalte Osvětím, ať shoří pece pravdy a lží. Čelo mi zdobí hákový kříž. Každý si nese svůj kříž. Mladé oči prokvetly rtutí ranního mrazu. Nabízím žlutou, chutná zradou, úskokem, je sladká, zurčí močí. Modrá je opar a příslib dálky, dým a prach, válečné zpravodajství, éterem navátá televize. Dívejte se a dýchejte rytmem amazonského pralesa. Jsem zcákaný, když díím: Vaše plíce jsou zelené a vaše planeta modrá. Hlásky, barvy, vůně. Jsem strakatý, jsem hyena, pěstuji zlo a rozmar. Jsem špinavý, jsem kluzký had, chce se mi smát. Má rubínová ústa, mé výstavy, perličky zubů na dně portfolia. Maluji obrazy rodné země. Zem zelená česká – imitace. Ať skotačí proudy historie. Vyhodte do vzduchu kaskádu nádrží. Ó, archivy, databáze, úřady! Vltavo, ty řeko řek, ať vzednou se tvé vody. Evakuujte domovy důchodců. Vyžeňte starochy do třeskuté zimy. Kalupem! Ihned! Z jejich páchnoucího masa chce se mi blejt. Zbavte se psů! Ať smečky vyjí hladem, ať nažerou se vlastní přirozenosti. Pudlové, čivavy, pitbullové, chrti. Večer se vkrádá do parku a lucerny mlčí. Chystá se úsvit evoluce. Spáchejme atentát na kulturu, Pandoro, odemkni ústa! Obušku z kundy ven! Třetí světová! Kopu do ilustrujícího ilustrované. Je na hadry. Hlava se bezvládně kýve, jsa na cimpr campr. Vítejte na ostrově svobody! Pod hladinou sargasového moře světélkuje plankton nároků, brázdí definice, volně se vznášejí kategorie.

Opakuji se jako Žid, jako Němec, jako Vietnamec, jako Cikán. Má národnost čpí ze všech koutů podchodu, kde zkurvila se matka smažka a otec pederast. Mrdka, mrdel, mrdník, zmrđ. Mrđkou vymrdat mrdel zmrđa. Zmrđův mrdník vymrđává zamrđanou mrdku. Maluju tohle a nemá to valný smysl, jsem líný a tyju z vašich mozolů. Sypu si na hlavu sůl. Má dovolená je váš pot. Mé pěsti jsou tučné a hravé. Přežil jsem smrt autora. Ha, ha, ha, ha. Směju se zpoza písmen, nudím se za nimi, dloubu se v nose, cela je plná slušných lidí. Do plynu s nima, i jejich dětma a dětma jejich prokletých dětí! Metafory děsu v domečcích za Prahou. Dělán obrazy, dělám výstavy, mám nový dotykáč, jsem zvrhlé zvíře plné slev, przním internet, nabádám děti: „Nemějte děti, holenkové. Cítím váš hněv. Vypusťte mlíčí, vy buzny účelu, bukvice morálky. Rozbijte názory, neplaťte dluhy. Lidičky, rozrušte smysly, smažte hranice, všechny, zcela, úplně, naprosto.“ Jsem naměkko, jsem mráz, jsem vítr, který se vloupal do pokladničky smyslu, maluju prstem, jsem neposedná opička. Na paletě mi kopulují divoká zvířata. Každý týden vystupuji v televizi. A pak obědvám z popelnice. Jsem kripl a zmrđ, stařec a dítě, žiji z podstaty, děším se hloubek, bojím se zubaře. Z děr a studní stoupá zkažený vzduch. Abrakadabra.

Chcete slyšet nějaké lži o mé tvorbě? Chcete se dozvědět něco o tom, jak se věci nemají? Máte chuť na nejnovější drby z umělecké scény? Ano, mé umění je pouhá rétorika, smyslu byste v něm nepohledali. Je to pravda? Není to pravda? Mé umění je zábavou pro masy, které marně hledají boha v záhadách a kněze v moderátorovi. Studio je tmavé, upomíná na staré poctivé časy, kdy pravda byla pravdou a lež lží. Kdo lže, když umělci mluví pravdu? Žiji přivázan k židli střední Evropy. Jsem byrokratem, jsem živnostníkem, táhnu kramářský vůz od kupce ke sběrateli. Nemaluji, tvořím, netvořím, zhotovuji. Malba je zavrženíhodná

činnost, která rozvíjí ty nejhorsí tradice českého umění – lyrismus, umírněnost, prostřednost a lstivost. Malba je klubko hadů, které si umění hřeje na prsou. Je to pravda, je to lež? Josef Wagner mne naučil myslet, Michal Rittstein mi ukázal, jak správně držet štětec, a Vladimír Kokolia mne naučil, jak se otevřít chvění a energii světa. Jsou ve mně jako v koze, učitelé a profesoři. Prachsprostě lžu, mluvím pravdu, nic než pravdu? Nejde mi o kariéru, nedoufám v institucionální zhodnocení své práce, je mi bližší kritika než adorace. Vždy stojím na straně dobra. Buduji společenské struktury, překračuji své úzké personální zájmy, беру se za druhé, jsem solidární, tolerantní a ne lhostejný, jsem přísný a nikoliv úzkoprsý, jsem výmluvný, ale ne demagogický. Je to pravda, není to pravda? Dělán převážně sochy a objekty, jde mi o jejich fyzickou přítomnost, zaměřuji svou činnost na ontologii, která utěšuje, na hmotu, kterou kypíme i my. Obcházím prostorem, vnímám postupné otvírání tvarů, jsem okouzleným divákem jejich nekonečného skládání. Odmítám iluze, lež metafor, pláč tropů, faleš kouzel a barev. Pracuji s hlínou, objemem, vězím v konkrétnu, mám povědomost o dřině a potu. Je to lež, není to lež? Úhelným kamenem mé práce je vztah označovaného a označujícího. Označen je svět a jazyk ho označuje. Označeny jsou i obrazy a opět onen prachsprostý jazyk je označuje. Slova nasazují opratě a skutečnost se jim vzpírá. Slova jsou přitakáním moci, v nichž je ukryto prvotní a zakládající lidské ne. Jsou situace, kdy reálno dokáže vycenit zuby. Stavím se na jeho stranu, proti slovům, proti lidství. Není to pravda, není to lež? Oops.

Žiji v prostředí, které je označováno nálepkou postkomunismu a postkonceptualismu. Je to prostředí liberální, lhostejné k veřejným statkům, ovládané skrytými privátními zájmy, nejisté v debatě o svém smyslu a směřování. Můj život se odehrává především

v tomto prostředí, pobyty mimo jsou veskrze turistického rázu. Nyní se pokusím zúžit svůj zorný úhel a popsat svou uměleckou praxi, která do jisté míry reprodukuje výše řečené a někdy předznamenává budoucí inklinace celku. Umělecké instituce fungují jen částečně. Hodnota kultury se stala dosti ohmatanou mincí, popelkou na střeše čnicí vysoko nad vrabci. Město Praha poztrácelo během transformace většinu svých galerií, které bylo možno považovat za kunsthalle. Zbývají převážně maličké galerie, které jsou budovány zdola nadšenci, hipstery a blázny, nebo nemnohé galerie s komerčními ambicemi a omezeným okruhem vystavujících. Když jeden pražský umělec uvažuje o výstavách, pomýšlí na malé galerie typu A.M.180, Fotograf, Entrance, SPZ, Etc. atd. Prostředí umělecké scény Česka, potažmo Prahy, lze poměrně snadno obsáhnout. Množina jménem diváci obsahuje vždy téměř totožné prvky. Většina protagonistů scény – umělci, kritici, teoretici, kurátoři, kunsthistorici a mnozí další – se musí pohybovat mezi vícero částečnými úvazky. Peníz, jež dostávají, je stále podprůměrný. Jednotlivé profese se vzájemně suplují, nejsou ostře vymezené, každý může být čímkoliv a zároveň není ničím, proto se nekonstituují stavovské hodnoty toho či onoho. Je značně obtížné podrobit kritice pohyblivé písky umělecké scény, jsa její součástí. Pravda, ale i nezájem leží vně. Má tvorba je přizpůsobena logice zdejšího uměleckého prostředí. Tvořím spíše v drobných kusech, které jsou snadno modifikovatelné, jsou skladné a lehce transportovatelné. Živím se jako pedagog, grafik, režisér, střihač, pomocný dělník, lakýrník. Na uměleckou tvorbu mi zbývá jen relativně malé procento času, proto musím postupovat rychle a co nejefektivněji. Omezená divácká obec predestinuje sice nevyřčený, ale o to více pocíťovaný nárok na stále nové výstavy. Snažím se je uspokojovat novými permutacemi několika nápadů a již zhotovených artefaktů. Každá výstava je do jisté míry nová a každá je do stejné míry skrytě retrospektivní.

Omezený čas věnovaný tvorbě se projevuje roztěkaností, která supluje hlubší ponor – komplexita a širší záběr jsou ale pouze zdánlivé. Malé galerie sídlí v bývalých bytech, garážích, malých provozovnách. Stěny jsou bílé, ale mluvit o white cube by bylo troufalé. Vzhledem k jejich charakteru se nabízejí dvě strategie. První spočívá v nenápadnosti, artefakty s prostorem nesoutěží, snaží se těžit s momentu překvapení, jsou rafinované, umístěné na periferii divákova zorného pole. Divák si ušmudlaného prostoru galerie nevšimá, protože hledá. Druhá strategie volí výraznou barevnost, heterogenitu, neumělecké materiály, povrch a efekt. Artefakty jsou artistní a nečekané skrumáže nalezených či vyrobených předmětů, umělec jimi prokazuje dovednost stvořit z ničeho něco, nebo alespoň předvádí množství udělané práce. Divák si ušmudlaného prostoru galerie nevšimá, protože je příliš oslněn. Jsem zástupcem druhé skupiny, s občasnými vybočeními ve smyslu strategie první. Každé kulturní období bylo po nějakém jiném, každý umělecký styl následoval po tom předchozím, čas byl doposud chápán lineárně, že něco je po něčem, až dosud nebylo nutno zdůrazňovat, rozumělo se to samo sebou. Neznamenají proto na začátku zmíněné charakteristiky postkomunistický, postkonceptuální, spíše posthistorický. Svět se zmenšil a s ním se jednoduché chápání řeky času rozlilo do široké delty, kde je náročné, ba nemožné se orientovat. Každý z nás dřepí u svého ramene, voda je kalná a stojatá, v široším okolí se nedostává vyvýšených bodů. Ne nepodstatným elementem, který ovlivňuje celou uměleckou scénu, je konzumace piva. Pije se na každé vernisáži, na většině pracovních schůzek. Pivo provází život české populace od puberty až do smrti. Otupuje hrany, ulamuje hroty, zpomaluje myšlení, uspává, utěšuje, zaplňuje a zatěžkává, dodává hořké chuti našemu prožívání světa. Je naším tekutým osudem, který protéká spodními patry našeho vnímání, je příšerou, co číhá pod pěnou dní. Závěrem bych

jen doplnil malou omluvu – špatně odcizené myšlenky mi z textu
čouhají jako sláma z bot. Tož tak.

Sepsal, zcizil a sestavil Marek Meduna

Opravil Josef Šebek

Pomohli a poradili Václav Magid, Andrea Medunová Součková

Vytištěno v Copy General

Svázáno v Knihvazačství Petr Rumler

Knihla byla součástí výstavy Vše bylo zdarma,

která se odehrála v galerii Svit

mezi 25. lednem a 28. únorem roku 2014.

